

Näringsliv

24

Förslag till statsbudget för år 1998

Näringsliv

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Lagtext.....	9
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1640) om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvär- rätten	9
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1986:985) om handel med ädelmetallarbeten	10
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:119) om teknisk kontroll	11
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar.....	12
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:528) om revisorer.....	17
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförelse av varor.....	18
3	Inledning.....	19
3.1	Omfattning/ändamål.....	19
4	Näringspolitik.....	21
4.1	Omfattning/ändamål.....	21
4.2	Anslag.....	23
A 1.	Närings- och teknikutvecklingsverket: Förvaltningskostnader	23
A 2.	Småföretagsutveckling	24
A 3.	Stöd till kooperativ utveckling	26
A 4.	Turistfrämjande	27
A 5.	Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.	28
A 6.	Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen.....	28
A 7.	Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.....	28
A 8.	Avgifter till vissa internationella organisationer.....	29
A 9.	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.....	30

Innehållsförteckning

A 10.	Sveriges geologiska undersökning: Geoveten- skaplig forskning.....	32
A 11.	Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.	32
A 12.	Fortsatt statlig medverkan vid finansiering av ett civilt flygplansprojekt.....	33
5	Teknologisk infrastruktur	35
5.1	Omfattning/ändamål	35
5.2	Anslag	35
B 1.	Patentbesvärslagen	35
B 2.	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	37
B 3.	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Bidrag till riksmätplatser	41
B 4.	Elsäkerhetsverket	44
B 5.	Sprängämnesinspektionen	45
B 6.	Bidrag till standardisering, provnings- och mätteknisk FoU m.m.	46
5.3	Övriga frågor	47
5.3.1	Avgiftsfinansierade verksamheter	47
5.3.2	Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar.....	48
6	Konkurrensfrågor	51
6.1	Omfattning/ändamål	51
6.2	Anslag	51
C 1.	Konkurrensverket.....	51
C 2.	Konkurrensforskning	53
6.3	Övriga frågor	53
6.3.1	Avgiftsfinansierad verksamhet.....	53
6.3.2	Råd för konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor	53
6.3.3	Länsstyrelsernas konkurrensfrämjande arbete.....	55
7	Teknisk forskning och utveckling.....	57
7.1	Omfattning/ändamål	57
7.2	Anslag	57
D 1.	Teknisk forskning och utveckling.....	57
D 2.	Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	59
D 3.	Rymdverksamhet	60
D 4.	Bidrag till Stiftelsen Sveriges teknisk-veten- skapliga attachéverksamhet.....	61
D 5.	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	62
8	Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	63
8.1	Omfattning/ändamål	63
8.2	Anslag	63
E 1.	Kommerskollegium	63
E 2.	Exportfrämjande verksamhet	64
E 3.	Exportkreditnämnden	66
E 4.	AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning.....	69
E 5.	Investeringsfrämjande	70

Innehållsförteckning

9	Konsumentfrågor	71
9.1	Omfattning/ändamål.....	71
9.2	Resultatbedömning och slutsatser	71
9.3	Anslag.....	72
F 1.	Marknadsdomstolen.....	72
F 2.	Konsumentverket.....	73
F 3.	Allmänna reklamationsnämnden	75
F 4.	Fastighetsmäklarnämnden	75
F 5.	Stöd till konsumentorganisationer	76
F 6.	Stöd till konsumentforskning.....	77
F 7.	Bidrag till miljömärkning av produkter.....	78

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner sammanslagningen av Sveriges geologiska undersökning och Statens oljelager i enlighet med vad regeringen förordar (anslag A 9),
2. bemyndigar regeringen att besluta om försäljning av staten tillhörig fast egendom under Sveriges geologiska undersökning förvaltning i enlighet med vad regeringen förordar (anslag A 9),
3. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:1640) om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsträtten,
4. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1986:985) om handel med ädelmetallarbeten,
5. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:119) om teknisk kontroll,
6. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar,
7. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1995:528) om revisorer,
8. bemyndigar regeringen att under år 1998 låta staten ta på sig ekonomiska förpliktelser i samband med stöd till teknisk forskning och utveckling, som inberäknat löpande avtal och beslut, innebär utgifter om högst 575 miljoner kronor under budgetåret 1999, högst 500 miljoner kronor under budgetåret 2000, högst 425 miljoner kronor under budgetåret 2001 och högst 130 miljoner kronor under budgetåret 2002 (anslag D 1),
9. bemyndigar regeringen att, inom ramen för en nationell IT-strategi, ställa ut kreditgarantier utan att beloppet för tillfället begränsas,
10. bemyndigar regeringen att, inom ramen för en nationell IT-strategi, kunna frångå principen om riskrelaterad avgift för garantier,
11. bemyndigar regeringen att för rymdverksamhet åta sig nya ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter efter år 1998 uppgående till högst 338,1 miljoner kronor (anslag D 3),
12. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförelse av varor,
13. godkänner att regeringen sluter nytt avtal med Sveriges Allmänna Exportförening och Sveriges Exportråd i huvudsaklig överensstämmelse med vad som sägs under avsnitt E 2 Exportfrämjande verksamhet,
14. medger att staten åtar sig ett betalningsansvar i form av garantier till ett belopp av högst 100 000 000 000 kr för det ordinarie garantisystemet (anslag E 3),
15. medger att staten åtar sig ett betalningsansvar i form av garantier till ett belopp av högst 3 000 000 000 kr för investeringar i utlandet (anslag E 3),
16. bemyndigar regeringen att besluta att Exportkreditnämnden får obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret (anslag E 3),
17. bemyndigar regeringen att reglera Exportkreditnämndens garantigivning i kris- och krigslägen, både avseende import till och export från Sverige med utgångspunkt från Exportkreditnämndens förslag,
18. bemyndigar regeringen att i kris- och krigslägen besluta hur stor del av den ordinarie garantiramen som skall få disponeras för garantigivningen i kris- och krigslägen,
19. bemyndigar regeringen att besluta i frågor rörande förvärv av 10 % av aktiekapitalet och röste-

talet för samtliga aktier i ett bolag, till vilket förvaltningen i Sverige av det nordiska miljömärkningssystemet och EU:s miljömärkningsordning avses överföras (anslag F 7),

20. för budgetåret 1998 anvisar anslagen under utgiftsområde 24 *Näringsliv* enligt följande uppställning:

ANSLAG	ANSLAGSTYP	ANSLAGSBELOPP (TUSENTAL KRONOR)
A 1. Närings- och teknikutvecklingsverket: Förvaltningskostnader	ramanslag	208 355
A 2. Småföretagsutveckling	ramanslag	134 062
A 3. Stöd till kooperativ utveckling	ramanslag	16 500
A 4. Turistfrämjande	ramanslag	80 096
A 5. Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.	ramanslag	12 000
A 6. Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	obetecknat anslag	15 000
A 7. Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.	ramanslag	25 000
A 8. Avgifter till vissa internationella organisationer	ramanslag	24 329
A 9. Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	ramanslag	184 093
A 10. Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	ramanslag	4 687
A 11. Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.	ramanslag	77 000
A 12. Fortsatt statlig medverkan vid finansiering av ett civilt flygplansprojekt	reservationsanslag	74 100
B 1. Patentbesvärsträtten	ramanslag	12 237
B 2. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	ramanslag	12 536
B 3. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Bidrag till riksmätplatser	obetecknat anslag	8 271
B 4. Elsäkerhetsverket	ramanslag	36 961
B 5. Sprängämnesinspektionen	ramanslag	14 943
B 6. Bidrag till standardisering, provnings- och mätteknisk FoU m.m.	ramanslag	70 589
C 1. Konkurrensverket	ramanslag	62 106
C 2. Konkurrensforskning	ramanslag	3 473
D 1. Teknisk forskning och utveckling	ramanslag	672 953
D 2. Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	ramanslag	14 351
D 3. Rymdverksamhet	ramanslag	524 013
D 4. Bidrag till Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet	obetecknat anslag	29 892
D 5. Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	obetecknat anslag	5 359
E 1. Kommerskollegium	ramanslag	46 533
E 2. Exportfrämjande verksamhet	ramanslag	127 656
E 3. Exportkreditnämnden	ramanslag	50 000
E 4. AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	ramanslag	9 063
E 5. Investeringsfrämjande	ramanslag	39 168
F 1. Marknadsdomstolen	ramanslag	4 686
F 2. Konsumentverket	ramanslag	67 876
F 3. Allmänna reklamationsnämnden	ramanslag	13 560
F 4. Fastighetsmäklarnämnden	ramanslag	6 068
F 5. Stöd till konsumentorganisationer	ramanslag	4 100
F 6. Stöd till konsumentforskning	ramanslag	2 114
F 7. Bidrag till miljömärkning av produkter	obetecknat anslag	4 600
Summa för utgiftsområdet		2 698 330

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1640) om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten i paragrafens lydelse enligt lagen (1996:1640) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

NUVARANDE LYDELSE

I fråga om överklagande av ett slutligt beslut av Patentbesvärsrätten finns bestämmelser i patentlagen (1967:837), mönsterskyddslagen (1970:485), varumärkeslagen (1960:644), namnlagen (1982:670) och lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Ett beslut av Patentbesvärsrätten, som inte är slutligt, får överklagas endast i samband med överklagande av beslut i själva målet. Ett beslut får dock överklagas särskilt när rätten har

1. ogillat invändning om jäv mot ledamot av rätten eller invändning om att hinder föreligger för talans prövning,
2. avvisat ombud eller biträde,
3. utdömt vite eller straff för underlåtenhet att *iakttaga* föreläggande eller ålagt vittne eller sakkunnig att ersätta kostnad som vållats genom försummelse eller tredska,
4. förordnat angående ersätt-

FÖRESLAGEN LYDELSE

17 §

I fråga om överklagande av ett slutligt beslut av Patentbesvärsrätten finns bestämmelser i patentlagen (1967:837), mönsterskyddslagen (1970:485), varumärkeslagen (1960:644), namnlagen (1982:670), lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden *samt i växtförädlarrättslagen* (1997:306).

Ett beslut av Patentbesvärsrätten, som inte är slutligt, får överklagas endast i samband med överklagande av beslut i själva målet. Ett beslut får dock överklagas särskilt när rätten har

1. ogillat invändning om jäv mot ledamot av rätten eller invändning om att hinder föreligger för talans prövning,
2. avvisat ombud eller biträde,
3. utdömt vite eller straff för underlåtenhet att *iakttä* föreläggande eller ålagt vittne eller sakkunnig att ersätta kostnad som vållats genom försummelse eller

ning för någons medverkan i målet,

5. utlåt sig i annat fall än som avses i 4 i fråga som gäller rätts hjälp.

Sådant särskilt överklagande som avses i andra stycket får göras av den som beslutet angår, om det har gått honom emot. Beslutet överklagas till regeringsrätten *genom besvär*. Därvid tillämpas bestämmelserna i 7 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) och i 35–37 §§ samma lag om *besvär över kammarrättens beslut*. Patentbesvärslagens beslut skall innehålla uppgift om att det krävs särskilt tillstånd för prövning av *besvär* till regeringsrätten och om de grunder på vilka sådant tillstånd meddelas.

treddeska,

4. förordnat angående ersättning för någons medverkan i målet,

5. utlåt sig i annat fall än som avses i 4 i fråga som gäller rätts hjälp.

Sådant särskilt överklagande som avses i andra stycket får göras av den som beslutet angår, om det har gått honom emot. Beslutet överklagas till Regeringsrätten. Därvid tillämpas bestämmelserna i 7 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) och i 35–37 §§ samma lag om *överklagande av kammarrättens beslut*. Patentbesvärslagens beslut skall innehålla uppgift om att det krävs särskilt tillstånd för prövning av *överklagande* till Regeringsrätten och om de grunder på vilka ett sådant tillstånd meddelas.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1986:985) om handel med ädelmetallarbeten

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (1986:985) om handel med ädelmetallarbeten skall ha följande lydelse.

NUVARANDE LYDELSE

Ädelmetallarbeten som har försetts med finhaltsstämpel skall på begäran kontrolleras med avseende på finhalt av det organ som regeringen bestämmer (kontrollorganet). Om organet finner att den uppgivna finhalten är riktig, skall organet bekräfta detta med en kontrollstämpel.

Om arbetet inte kan kontrollstämplas utan att det skadas, får organet i stället utfärda bevis om att arbetet uppfyller fordringarna för kontrollstämpling.

FÖRESLAGEN LYDELSE

8 §¹

Ädelmetallarbeten som har försetts med finhaltsstämpel skall på begäran kontrolleras med avseende på finhalt av det organ som regeringen bestämmer (kontrollorganet). Om organet finner att den uppgivna finhalten är riktig, skall organet bekräfta detta med en kontrollstämpel.

Om arbetet inte kan kontrollstämplas utan att det skadas, får organet i stället utfärda bevis om att arbetet uppfyller fordringarna för kontrollstämpling.

Med kontrollstämpel enligt första stycket jämföras kontrollstämpel från ett kontrollorgan i något annat EES-land under förutsättning att organet är oberoende och kontrollen kan bedömas som likvärdig.

¹. Senaste lydelse 1993:696.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:119) om teknisk kontroll

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:119) om teknisk kontroll

dels att 6-10 §§ och 21 § skall upphöra att gälla samt att rubriken före 6 § skall utgå.

dels att rubriken närmast före 3 § skall ha följande lydelse,

dels att 1-3, 5, 19 och 20 §§ skall ha följande lydelse.

NUVARANDE LYDELSE

FÖRESLAGEN LYDELSE

1 §¹

Denna lag tillämpas i fråga om

1. organ som anmäls för uppgifter i samband med bedömning av överensstämmelse enligt bestämmelser som gäller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
2. riksprövplatser m.m. för vissa kontrollområden,
3. riksmätplatser m.m. för mätning,
4. ackreditering genom Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll,
5. skyldighet att godta vissa utländska provningsresultat m.m.

Denna lag tillämpas i fråga om

1. organ som anmäls för uppgifter i samband med bedömning av överensstämmelse enligt bestämmelser som gäller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
2. riksmätplatser m.m. för mätning,
3. ackreditering genom Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll,
4. skyldighet att godta vissa utländska provningsresultat m.m.

2 §

Bedömning av överensstämmelse och annan teknisk kontroll utförs enligt denna lag av eller under medverkan av *anmälda organ*, *riksprövplatser* eller ackrediterade organ om kontrollen är

1. föreskriven i lag eller annan författning,
2. har ålagts någon genom beslut av en myndighet, eller
3. annars har särskilda rättsverkningar enligt föreskrift i lag eller annan författning.

Bedömning av överensstämmelse och annan teknisk kontroll utförs enligt denna lag av eller under medverkan av *organ som avses* i 1 § 1 eller ackrediterade organ om kontrollen är

1. föreskriven i lag eller annan författning,
2. har ålagts någon genom beslut av en myndighet, eller
3. annars har särskilda rättsverkningar enligt föreskrift i lag eller annan författning.

Anmälda organ

Organ som skall anmälas till EU

3 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utser de organ (*anmälda organ*) som skall anmälas för uppgifter i samband med bedömning av överensstämmelse enligt bestämmelser som gäller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utser de organ som skall anmälas *till Europeiska unionen* för uppgifter i samband med bedömning av överensstämmelse enligt bestämmelser som gäller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

5 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter i fråga om *anmälda organ*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter i fråga om *organ som skall anmälas enligt 3 §*.

19 §

Riksprouplatser och riksmätplatser får ta ut avgift för att täcka kostnaderna för kontroll och för utförda mätningar enligt vad regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer närmare föreskriver.

Riksmätplatser får ta ut avgift för att täcka kostnaderna för utförda mätningar enligt vad regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer närmare föreskriver.

20 §²

Akrediterade organ skall betala avgift till Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll för att täcka kostnaderna för ackrediteringen och tillsynen.

Organ som bedöms enligt 4 § andra stycket skall betala avgift till styrelsen för att täcka kostnaderna för bedömningen.

Anmälda organ skall betala sådan avgift även för tillsynen.

Akrediterade organ skall betala avgift till Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll för att täcka kostnaderna för ackrediteringen och tillsynen.

Organ som bedöms enligt 4 § andra stycket skall betala avgift till styrelsen för bedömningen och tillsynen.

¹. Senaste lydelse 1995:1021

². Senaste lydelse 1995:1021

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar

Härigenom föreskrivs att 2, 4-8, 11, 12, 15-19 och 23 §§ lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar¹ skall ha följande lydelse.

NUVARANDE LYDELSE

Fråga om hemlighållande av försvarsuppfinning prövas av granskningsnämnden för försvarsuppfinningar.

En försvarsuppfinning som har tillkommit i Sverige eller tillhör en här bosatt fysisk person eller tillhör en svensk juridisk person (*svensk försvarsuppfinning*) får inte offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas, innan

FÖRESLAGEN LYDELSE

2 §

Fråga om hemlighållande av försvarsuppfinning prövas av Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar och *Försvarets materielverk*.

Försvarets materielverk skall vid sin prövning samråda med Försvarmakten.

4 §²

En försvarsuppfinning som har tillkommit i Sverige eller tillhör en här bosatt fysisk person eller tillhör en svensk juridisk person (*svensk försvarsuppfinning*) får inte offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas, innan *det*

granskningsnämnden enligt vad nedan sägs har *prövat* om uppfinningen skall hållas hemlig.

enligt vad nedan sägs har *prövats huruvida* uppfinningen skall hållas hemlig.

5 §³

Om en ansökan om patent på en svensk försvarsuppfinning ges in till *patentmyndigheten*, skall *denna underställa granskningsnämnden* ansökningen för prövning, huruvida uppfinningen skall hållas hemlig.

Den som vill att en svensk försvarsuppfinning, på vilken patent inte har sökts, skall få offentliggöras eller på annat sätt röjas skall hos *granskningsnämnden* ansöka om sådan prövning som avses i första stycket. Detsamma gäller den som vill söka patent på en svensk försvarsuppfinning genom att till annan mottagare än *patentmyndigheten* inge internationell patentansökan som avses i 3 kap. patentlagen (1967:837) eller europeisk patentansökan som avses i 11 kap. samma lag.

Om en ansökan om patent på en svensk försvarsuppfinning ges in till *Patent- och registreringsverket*, skall *verket snarast tillställa Försvarets materielverk* ansökningen för prövning, huruvida uppfinningen skall hållas hemlig.

Den som vill att en svensk försvarsuppfinning, på vilken patent inte har sökts, skall få offentliggöras eller på annat sätt röjas skall hos *Försvarets materielverk* ansöka om sådan prövning som avses i första stycket. Detsamma gäller den som vill söka patent på en svensk försvarsuppfinning genom att till annan mottagare än *Patent- och registreringsverket* inge internationell patentansökan som avses i 3 kap. patentlagen (1967:837) eller europeisk patentansökan som avses i 11 kap. samma lag.

6 §⁴

Finner *granskningsnämnden* vid sådan prövning som avses i 5 § att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig, skall *nämnden* förordna att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas.

Finner *Försvarets materielverk* vid sådan prövning som avses i 5 § att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig skall *Försvarets materielverk med ett eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning*. Om *granskningsnämnden* delar bedömningen att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig, skall *nämnden* förordna att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas.

Överlämnande enligt första stycket av patentansökningar och ärenden som avses i 5 § andra stycket skall ske senast två månader efter det att ansökningen kom in till *Försvarets materielverk*. För internationella och europeiska ansökningar, där prioritet har yrkats, skall sådant överlämnande dock ske senast tre veckor efter det att ansökningen kom in till *Försvarets materielverk*.

7 §

Har i ärende, som *patentmyndigheten* underställt *granskningsnämnden*, förordnande enligt 6 § ej meddelats inom tid som *föreskrives* i andra stycket, upphör uppfinningen att vara hemlig enligt denna lag.

Den i första stycket nämnda tiden utgör

1. om ärendet avser internationell patentansökan, tre månader från den internationella ingivningsdagen, dock, i fall då prioritet har yrkats, högst *tolv månader tio dagar* från den dag från vilken prioriteten begärts,

2. om ärendet avser europeisk patentansökan, tre månader från det ansökan inkom till *patentmyndigheten*, dock, i fall då prioritet har yrkats, högst tretton månader från den dag från vilken prioriteten begärts,

3. om ärendet avser svensk patentansökan, tre månader från den dag då beskrivning över uppfinningen med tillhörande ritningar och patentkrav *på svenska* inkommit till *patentmyndigheten*.

Har ärende anhängiggjorts hos *granskningsnämnden* enligt 5 § andra stycket, upphör uppfinningen att vara hemlig enligt denna lag, om förordnande enligt 6 § ej meddelas inom tre månader från den dag då ansökan om *nämndens* prövning och för prövningen erforderliga handlingar inkommit till *nämnden*.

Har i ärende, som *Patent- och registreringsverket* tillställt *Försvarets materielverk*, förordnande enligt 6 § ej meddelats inom tid som *anges* i andra stycket, upphör uppfinningen att vara hemlig enligt denna lag.

Den i första stycket nämnda tiden utgör

1. om ärendet avser internationell patentansökan, tre månader från den internationella ingivningsdagen, dock, i fall då prioritet har yrkats, högst *tretton månader* från den dag från vilken prioriteten begärts,

2. om ärendet avser europeisk patentansökan, tre månader från det ansökan inkom till *Patent- och registreringsverket*, dock, i fall då prioritet har yrkats, högst tretton månader från den dag från vilken prioriteten begärts,

3. om ärendet avser svensk patentansökan, tre månader från den dag då beskrivning över uppfinningen med tillhörande ritningar och patentkrav inkommit till *Patent- och registreringsverket*.

Har ärende anhängiggjorts hos *Försvarets materielverk* enligt 5 § andra stycket, upphör uppfinningen att vara hemlig enligt denna lag, om förordnande enligt 6 § ej meddelats inom tre månader från den dag då ansökan om prövning och för prövningen erforderliga handlingar inkommit till *Försvarets materielverk*.

8 §

Granskningsnämnden skall på ansökan eller när annan anledning därtill föreligger pröva, om förordnande enligt 6 § skall bestå. Omprövning av förordnandet skall i varje fall ske inom ett år från det förordnandet meddelades eller senast prövades.

Vid omprövning skall granskningsnämnden först tillställa Försvarets materielverk ärendet för prövning. Om Försvarets materielverk därvid finner att uppfinningen inte längre behöver hållas hemlig, får Försvarets materielverk upphäva förordnandet. I annat fall skall Försvarets materielverk med eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning.

ning.

Om förordnandet upphävs, får Patent- och registreringsverket inte hålla handlingarna i ärendet tillgängliga förrän tre månader förflutit från den dag förordnandet upphörde att gälla, om inte sökanden begär det.

11 §

Har förordnande enligt 6 § meddelats, kan uppfinnaren eller hans rättsinnehavare hos granskningsnämnden ansöka, att staten *övertager* uppfinningen. *Finner nämnden, att förordnandet skall bestå, överlämnar nämnden handlingarna i ärendet till regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.*

Har staten ej övertagit uppfinningen inom fyra månader efter det att *ansökan* därom *inkom* till granskningsnämnden, skall förordnandet upphöra att gälla. Om särskilda skäl föreligger, kan regeringen förlänga tiden med högst två månader.

Har förordnande enligt 6 § meddelats, kan uppfinnaren eller hans rättsinnehavare hos granskningsnämnden ansöka *om* att staten *övertar* uppfinningen. Granskningsnämnden skall *då efter hörande av Försvarets materielverk ompröva förordnandet. Finner granskningsnämnden att förordnandet skall bestå, skall nämnden överlämna handlingarna i ärendet till regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.*

Har staten ej övertagit uppfinningen inom fyra månader efter det att *ansökningen* därom *kom in* till granskningsnämnden, skall förordnandet upphöra att gälla. Om särskilda skäl föreligger, kan regeringen förlänga tiden med högst två månader.

12 §⁵

Om det har lämnats en under rättelse enligt 19 § första stycket patentlagen (1967:837) med anledning av en ansökan om patent på en uppfinning som avses med förordnande enligt 6 §, skall ansökningen förklaras vilande i avvaktan på att förordnandet upphör att gälla. Så länge förordnandet består skall 19 § andra stycket och 20—22 §§ patentlagen inte tillämpas på ansökningen. Vid tillämpning därefter skall de tider som anges i 19 § andra och tredje styckena räknas från den dag förordnandet upphörde att gälla, och *patentmyndigheten* får inte hålla handlingarna i ärendet tillgängliga förrän tre månader har förflutit från den dagen, om inte sökanden begär det.

Om det har lämnats en under rättelse enligt 19 § första stycket patentlagen (1967:837) med anledning av en ansökan om patent på en uppfinning som avses med förordnande enligt 6 §, skall ansökningen förklaras vilande i avvaktan på att förordnandet upphör att gälla. Så länge förordnandet består skall 19 § andra stycket och 20—22 §§ patentlagen inte tillämpas på ansökningen. Vid tillämpning därefter skall de tider som anges i 19 § andra och tredje styckena räknas från den dag förordnandet upphörde att gälla, och *Patent- och registreringsverket* får inte hålla handlingarna i ärendet tillgängliga förrän tre månader har förflutit från den dagen, om inte sökanden begär det.

Om ett förordnande enligt 6 § har meddelats i fråga om en internationell eller en europeisk patentansökan, får ansökningen inte vidarebefordras för fortsatt handläggning som internationell eller europeisk patentansö-

kan.

15 §

Sökes patent i Sverige på annan försvarsuppfinning än sådan som avses i 4 § (*utländsk försvarsuppfinning*), skall *patentmyndigheten underställa granskningsnämnden* ansökningen för prövning, huruvida uppfinningen skall hållas hemlig. Vad nu sagts gäller dock ej internationell patentansökan eller europeisk patentansökan.

Om patent söks i Sverige på annan försvarsuppfinning än sådan som avses i 4 § (*utländsk försvarsuppfinning*), skall *Patent- och registreringsverket tillställa Försvarets materielverk* ansökningen för prövning, huruvida uppfinningen skall hållas hemlig. Vad nu sagts gäller dock ej internationell patentansökan eller europeisk patentansökan.

16 §⁶

Är i fall som avses i 15 § uppfinningen hemlig enligt lag i en främmande stat, skall *granskningsnämnden* förordna att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt röjas,

1. om patent på uppfinningen enligt överenskommelse mellan Sverige och den främmande staten får sökas under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig här,

2. om *nämnden* finner att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig här.

Är i fall som avses i 15 § uppfinningen hemlig enligt lag i en främmande stat, skall *Försvarets materielverk* förordna att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt röjas, om patent på uppfinningen enligt överenskommelse mellan Sverige och den främmande staten får sökas under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig här.

Om *Försvarets materielverk* i annat fall, *beträffande en utländsk försvarsuppfinning som är hemlig enligt lag i en främmande stat*, finner att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig här, skall *slutlig prövning ske på det sätt som anges i 6 §*.

Om *Försvarets materielverk* finner att *förutsättningar inte finns att här hemlighålla en utländsk försvarsuppfinning, som är hemlig enligt lag i en främmande stat*, skall *verket fatta särskilt beslut om detta. Ansökningen får dock inte offentliggöras förrän tre månader har förflutit från beslutsdagen, om inte sökanden begär det*.

17 §

När uppfinning som omfattas av förordnande enligt 16 § upphör att vara hemlig i den främmande staten, skall *granskningsnämnden* upphäva förordnandet, om ej särskilda skäl föreligger.

När en uppfinning som omfattas av förordnande enligt 16 § upphör att vara hemlig i den främmande staten, får *Försvarets materielverk* upphäva förordnandet. Om *Försvarets materielverk* finner att uppfinningen av särskilda skäl alltjämt bör hållas hemlig här, skall *verket med ett eget motiverat yttrande överlämna ären-*

det till granskningsnämnden för slutlig prövning.

18 §

Bestämmelserna i 12 § första stycket samt 13 och 14 §§ *äger motsvarande tillämpning* i fråga om utländsk försvarsuppfinnning.

Bestämmelserna i 4 §, 8 § *tredje stycket*, 12 § första stycket samt 13 och 14 §§ *skall tillämpas även* i fråga om utländsk försvarsuppfinnning.

19 §⁷

Sekretess gäller i mål och ärenden enligt denna lag för uppgifter som enligt 4 § eller till följd av förordnande enligt 6 eller 16 § inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas. Föreskrifterna i 1 och 11—14 kap. sekretesslagen (1980:100) gäller i fråga om denna sekretess.

Sekretess gäller i mål och ärenden enligt denna lag för uppgifter som enligt 4 *eller* 18 § eller till följd av förordnande enligt 6 eller 16 § inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas. Föreskrifterna i 1 och 11—14 kap. sekretesslagen (1980:100) gäller i fråga om denna sekretess.

Andra bestämmelser om sekretess med hänsyn till rikets säkerhet samt bestämmelser till skydd för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden finns i sekretesslagen.

23 §⁸

Talan mot granskningsnämndens beslut enligt denna lag föres hos regeringen genom besvär.

Granskningsnämndens och Försvarets materielverks beslut om att en uppfinning skall hållas hemlig enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

¹. Lagen omtryckt 1978:157.

². Senaste lydelse 1980:211.

³. Senaste lydelse 1980:211.

⁴. Senaste lydelse 1980:211.

⁵. Senaste lydelse 1993:1497.

⁶. Senaste lydelse 1980:211.

⁷. Senaste lydelse 1980:211.

⁸. Senaste lydelse 1980:211.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:528) om revisorer

Härigenom föreskrivs att punkten 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1995:528) om revisorer¹ skall ha följande lydelse.

NUVARANDE LYDELSE

FÖRESLAGEN LYDELSE

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

3. Revisionsbolag som är godkänt eller auktoriserat enligt äldre bestämmelser skall anses som registrerat enligt de nya bestämmelserna. Giltighetstiden för en sådan registrering går ut fem år från dagen för godkännandet eller auktorisationen, dock tidigast vid utgången av år 1998.

3. Revisionsbolag som är godkänt eller auktoriserat enligt äldre bestämmelser skall anses som registrerat enligt de nya bestämmelserna. Giltighetstiden för en sådan registrering går ut fem år från dagen för godkännandet eller auktorisationen, dock tidigast vid utgången av år 2000.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor skall införas en ny paragraf, 4 §, av följande lydelse.

NUVARANDE LYDELSE

FÖRESLAGEN LYDELSE

4 §

Beslut i tillståndsfrågor som har meddelats av en förvaltningsmyndighet i sådana ärenden som avses i denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

3 Inledning

3.1 Omfattning/ändamål

Inom utgiftsområdet ryms verksamhetsområdena Näringspolitik, Teknologisk infrastruktur, Konkurrensfrågor, Teknisk forskning och utveckling, Utrikeshandel, Export och investeringsfrämjande samt Konsumentfrågor. Inom utgiftsområdet finns bl.a. Närings- och teknikutvecklingsverket, Sveriges geologiska undersökning, Elsäkerhetsverket, Konkurrensverket, Kommerskollegium, Konsumentverket och Marknadsdomstolen.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996 ¹	1997 ¹	1998	1999	2000
4 814,3	3 034,8	3 333,3	2 698,3	2 589,6	2 571,9

1. Inkl. äldreanslag.

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Under 1996 startades ca 27 000 nya företag. Den höga nivån från 1994 och 1995 består. Detta visar på ett gynnsamt företagsklimat. Verksamheterna inom utgiftsområdet har bidragit till detta.

Verksamheterna har utvecklats enligt de mål och riktlinjer som fastställts och hållits inom sina budgetramar.

Större förändringar

Efter förslag i regeringens proposition 1996/97:84 En uthållig energiförsörjning har riksdagen beslutat att en ny central energimyndighet skall inrättas. Detta innebär att Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) fr.o.m. 1998 får en förändrad roll och blir central förvaltningsmyndighet för näringslivets tillväxt och förnyelse.

Den verksamhet inom Teknisk forskning och utveckling som finansieras via NUTEK har minskat i omfattning. Detta kompenseras av att de s.k. lönta-

garfundsstiftelserna övertar ansvaret för delar av verksamheten.

Mål inom utgiftsområdet

- Att bidra till att stärka näringslivets tillväxt och internationella konkurrenskraft.
- Att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden och att deras intressen tillgodoses.
- Att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling genom att utveckla sådana konsumtions- och produktionsmönster som minskar påfrestningarna på miljön.

Prioriteringar för 1998

- Insatser görs för att stimulera nyetablering av företag samt expansion av främst små och medelstora företag.
- Fortsatta åtgärder för att utveckla turistnäringen.
- Fortsatta insatser för att främja främst små och medelstora företags export.
- Att konkretisera miljömålet inom konsumentpolitiken.
- Att stärka konsumenternas ställning som marknadsaktörer i Sverige och i EU.

Resultatbedömning och slutsatser

Regeringen har inlett ett arbete med att precisera mål av övergripande karaktär för utgiftsområdet som grund för en förbättrad och mer relevant resultatredovisning till riksdagen och avser att lämna förslag om mål för utgiftsområdet i budgetpropositionen för år 1999. Eftersom utgiftsområdet innehåller många disparata verksamheter görs redovisningen av resultat under respektive verksamhetsområde. Regeringen gör den sammanfattande bedömningen att de övergripande målen för respektive verksamhet inom utgiftsområdet har uppfyllts. De konsumentpolitiska

målen, som fastställdes av riksdagen i juni 1995 (prop. 1994/95:140, bet. 1994/95:LU32, rskr. 1994/95:438), ligger fast.

Åtgärder utanför utgiftsområdet

Stiftelsen Industrifonden arbetar med att dels främja industriföretags produktutvecklings- och marknadsföringsprojekt med bl.a villkorliga lån, dels förstärka småföretags ägarkapital. Sistnämnda verksamhet bedrivs till stor del genom att fonden är delägare i regionala riskkapitalbolag med privata delägare. Stiftelsen Svensk-norsk Industrifond deltar i riskfylld finansiering av enskilda utvecklingsprojekt mellan svenska och norska företag.

På grund av konsumentområdets sektorövergripande karaktär behandlas konsumentfrågor även under andra utgiftsområden; Riksdagen har bl.a. beslutat (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20, rskr. 1996/97:284) att Konsumentverket under anslaget B3. Åtgärder för effektivare energian-

vändning inom UO21 får disponera ett belopp på 40 000 000 kronor över fem år, räknat från 1 juli 1997, för provning, märkning och certifiering av energikrävande utrustning avsedd för hushållen. Insatserna skall leda till en effektivare energianvändning i hushållen i samband med omställning och utveckling av energisystemet. Vidare pågår arbete under andra utgiftsområden bl.a. med konsumentanknutna livsmedelsfrågor.

Regeringen har i sitt förslag för utgiftsområdet år 1998 bl.a. utgått från de besparingar som riksdagen godkänt på offentlig konsumtion m.m. (prop. 1994/95:100 bil. 1, bet. 1994/95:FiU10, rskr. 1994/95:179 och prop. 1994/95:150, bet. 1994/95:FiU20, rskr. 1994/95:447), på teknisk forskning och utveckling (prop. 1995/96:150, bet. 1995/96:FiU10, rskr. 1995/96:304) samt besparingar för att finansiera av regeringen föreslagna utgiftsökningar (prop. 1996/97: 150, bet. 1996/97:FiU20, rskr. 1996/97:284).

	UTGIFT ¹ 1995/96	DÄRAV ¹ 1996	ANVISAT ² 1997	UTGIFTS PROGNOS ¹ 1997	FÖRSLAG 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000
A. Näringspolitik	1 501,5	589,1	881,5	1 028,4	855,2	746,5	695,3
B. Teknologisk infrastruktur	239,1	164,6	162,2	171,3	155,5	158,9	162,7
C. Konkurrensforskning	89,5	62,3	64,0	75,1	65,6	65,6	67,7
D. Teknisk forskning och utveckling	2 253,2	1 697,8	1 411,8	1 551,5	1 246,6	1 271,6	1 297,9
E. Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	570,8	407,8	361,7	393,0	272,4	241,3	240,0
F. Konsumentfrågor	160,2	113,2	105,8	114,0	103,0	105,7	108,4
Totalt för utgiftsområde 24	4 814,3	3 034,8	2 987,0	3 333,3	2 698,3	2 589,6	2 571,9

1. Inkl. äldreanslag.

2. Därtill har 6,5 miljoner kronor anvisats på tilläggsbudget.

4 Näringspolitik

4.1 Omfattning/ändamål

Inom Verksamhetsområde A. Näringspolitik ryms främst frågor om NUTEK:s allmänna verksamhet småföretagsutveckling och stöd till kooperativ utveckling, turistfrämjande, omstrukturering av vissa statligt ägda företag, geologisk undersökningsverksamhet samt miljösäkring av oljelagringsanläggningar.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96 ¹	1996 ¹	1997 ¹	1998	1999	2000
1 501,5	589,1	1 028,4	855,2	746,5	695,3

1. Exkl. anslaget Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m. Inkl. äldreanslag.

Sammanfattning av verksamheten och vissa förändringar

Näringspolitikens främsta uppgift är att bidra till en hållbar ekonomisk tillväxt och därmed till en ökad välfärd. Den medverkar också till en halvering av den öppna arbetslösheten till år 2000. Det sker genom att staten bl.a. främjar småföretagens och turistbranschens utveckling.

Till följd av riksdagens beslut sommaren 1996 har regeringen med anledning av sysselsättningspropositionen under åren 1996 och 1997 beslutat om insatser för en miljard kronor för nya, offensiva insatser för tillväxt, förnyelse och småföretagsutveckling.

Regeringen avser att även under år 1998 fortsätta de hittillsvarande insatserna för att utveckla småföretag, inklusive kooperativa företag, och för turistnäringen i syfte att dessa delar av näringslivet skall kunna bidra till en högre ekonomisk tillväxt och sysselsättning.

Stiftelsen Fonden för Svensk-norskt industriellt samarbete får dels möjlighet att teckna aktier i små

och medelstora företag, dels något större handlingsfrihet vad avser bl.a. stiftelsens interna organisation och möjlighet att placera likvida medel.

För att få en långsiktigt god avveckling av statens oljelagringsanläggningar bör Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Statens oljelager (SOL) slås samman till en myndighet fr.o.m. den 1 januari 1998.

Regeringen avser att i en proposition senare under hösten redovisa förslag till riktlinjer för mineralpolitiken.

Resultatinformation

När det gäller utvecklingen inom småföretagsområdet kan konstateras att antalet helt nya företag under år 1996 uppgick till ca 27 000, dvs. den höga nivån från år 1994 och 1995 består. Av de nya företagen startades 26 procent av kvinnor och ytterligare 6 procent av kvinnor och män tillsammans. Den höga nyetableringen visar på ett gynnsamt företagsklimat som medför att många människor vågar ta steget att starta en egen rörelse. Å andra sidan är det endast en mindre andel av de nya företagen som växer snabbt och därmed påtagligt bidrar till att minska arbetslösheten. Antalet konkurser uppgår för andra året i följd till drygt 10 000 per år, vilket innebär att en trendmässig minskning har skett sedan den djupa lågkonjunkturen, då konkurserna nådde nivån 20 000 per år.

Turistnäringen är en utpräglad småföretagsbransch med ca 20 000 företag. Näringen engagerar ca 140 000 personer som arbetar hel eller deltid. Av dessa utgör andelen kvinnor ca 40%. Näringen har stor betydelse för sysselsättningen i många regioner. Omsättningen i turist- och resenäringen är ca 116 miljarder kronor och dess andel av BNP är 3,2 procent. Turismen i Sverige har ökat stabilt under det senaste decenniet. År 1996 gjordes 36,5 miljoner övernattningar på kommersiella anläggningar i

Sverige, varav utländska besökare svarade för 7,7 miljoner.

Regeringen avser att under hösten 1997 i en särskild proposition redovisa förslag till riktlinjer för mineralpolitiken, bl.a. vissa ändringar i minerallagen (1991:45). För att närmare utröna förutsättningarna för mineralbranschen utanför den traditionella gruvnäringen avser regeringen att under hösten 1997 uppdra åt SGU att belysa de geologiska, produktionstekniska och marknadsmässiga förhållandena. Utredningen bör genomföras i samverkan med näringen och redovisas under hösten 1998.

Utgående från regeringens mål för sysselsättningen framstår de små och medelstora företagens kompetensförsörjning som en viktig angelägenhet för samhället. En särskild satsning görs i form av rådgivning för kvinnliga företagare.

Riksdagens beslut i juli 1996 på grundval av den s.k. sysselsättningspropositionen (prop.1995/96:222) innebar att småföretagen främjades på ett flertal olika sätt. Arbetsgivaravgifterna sänktes för främst de små företagen samtidigt som skatteuppbörden underlättades. Vidare ses beskattningen av fåmansbolagen över. Det gäller bl.a. de s.k. stoppreglerna samt vissa förenklingar för enskilda näringsidkare.

Med hänsyn till behovet av bl.a. en förstärkt information om de åtgärder som samhällets organ vidtar för att främja bl.a. finansiering och rådgivning för småföretag har regeringen tillkallat den s.k. småföretagsdelegationen som dels skall verka för en förstärkning av sådan information, dels lämna förslag till förenklingar för de mindre företagen i syfte att bl.a. underlätta nyetablering och tillväxt i småföretagssektorn.

Inom ramen för Europeiska kommissionens gemenskapsinitiativ har det s.k. Småföretagsinitiativet startats under år 1997. Programmet som vänder sig till små och medelstora företag i målområdena 2, 5b och 6 omfattar ett antal specifika områden såsom marknadsutveckling, användning av ny teknik och utveckling av miljöstrategier.

Den statliga satsningen på internationell marknadsföring av Sverige som turistland har ökat i syfte att stärka konkurrenskraften inom detta område. Vidare har teknikspridning och exportansträngningar underlättats samtidigt som de mindre och medelstora högskolorna har fått utökade resurser under tre år för kunskapsöverföring till småföretagen. Kvinnor har fått vidgade möjligheter till starta-egget-bidrag under lång tid än förut.

Riksdagen beslutade våren 1997 om åtgärder med anledning av regeringens ekonomiska vårproposition. Det innebär ytterligare lättnader i beskattningen av onoterade företag och enskilda näringsidkare samt särskilda satsningar på kooperativa företag och främjande av kvinnliga företagare.

Riksdagen anslår årligen medel till kooperativ utveckling. Medlen har huvudsakligen använts till att bidra till finansiering av den information och råd-

givning om kooperativt nyföretagande som förmedlas av 23 lokala kooperativa utvecklingscentra (LKU). Regeringen har för år 1997 dessutom beslutat att disponera ytterligare tre miljoner kronor för ändamålet. Insatser för att främja kooperativt nyföretagande har vidare uppmärksammats i regeringens beslut i februari 1997 om medel för vissa småföretagssatsningar.

Regeringen har i maj 1997 (prop. 1996/97:163 Den kooperativa företagsformen) föreslagit vissa lagändringar i syfte att stärka de kooperativa företagens ställning och ge dem likvärdiga arbetsvillkor med andra företag.

Kooperativa rådet har nyligen fått en delvis ny inriktning. Rådet skall vara regeringens rådgivande organ i kooperativa frågor samt medverka vid genomförande av olika insatser i syfte att stärka utvecklingen av kooperativa företag för att därigenom skapa nya arbetstillfällen. Bland övriga uppgifter i rådets uppdrag ingår att främja forskning, bl.a. om kooperationens samhällsekonomiska betydelse.

Regeringen har inlett ett utvecklingsarbete när det gäller innehåll i och organisation av den regionala näringspolitiken. Inriktningen beskrivs närmare under Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling.

Stiftelsen Fonden för Svensk-norskt industriellt samarbete bildades år 1981 med 200 miljoner kronor från den svenska staten och 50 miljoner kronor från den norska staten. Fonden deltar i finansiering av enskilda utvecklingsprojekt som gemensamt drivs av minst ett svenskt och ett norskt företag. Verksamheten behandlades senast av riksdagen våren 1996 i samband med beslutet att staten vid behov kan lämna en lånegaranti till fonden för att förbättra likviditeten (prop. 1995/96:105, bet. 1995/96:NU18). Regeringen anmälde då även att fonden under vissa omständigheter skulle kunna äga aktier i vissa kundföretag. Regeringen vill för riksdagens information anmäla att en överenskommelse har nåtts efter överläggningar med företrädare för det norska Närings- och handelsdepartementet - om att fonden mer allmänt skall kunna teckna aktier i små och medelstora företag för att förstärka företagets soliditet och likviditet. Förslag om fondens framtida verksamhet - som i allt väsentligt skall bedrivas på affärsmässiga villkor - har under våren 1997 notifierats till den Europeiska kommissionen (Generaldirektorat IV). Vidare har fondens styrelse beslutat om vissa mindre justeringar av fondens stadgar, vilka kommer att underställas Kammarkollegiet för godkännande. Dessa förändringar kan komma att bekräftas i ett avtal mellan de två staterna.

4.2 Anslag

A 1. Närings- och teknikutvecklingsverket: Förvaltningskostnader

1995/96	Utgift	294 201 ¹	Anslags-sparande	20 363
Därav 1996		202 485		
1997	Anslag	353 268	Utgifts-prognos	360 000 ²
1998	Förslag	208 355³		
1999	Beräknat	214 509		
2000	Beräknat	220 854		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

2. Inkl. tillkommande medel på tilläggsbudget på 6 500 000 kr.

3. Exkl. nya energimyndigheten.

Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) bildades den 1 juli 1991 och är fram till den 31 december 1997 central förvaltningsmyndighet för frågor om näringslivets tillväxt och förnyelse samt för omställning av energisystemet.

Efter förslag i regeringens proposition 1996/97:84 En uthållig energiförsörjning har riksdagen beslutat att en ny central energimyndighet skall inrättas den 1 januari 1998 (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97: NU12, rskr. 1996/97:272).

Inrättandet av en ny central energimyndighet kommer att påverka NUTEK:s verksamhet genom att energiverksamheten överförs till den nya myndigheten.

Finansieringen av denna energimyndighet förutsätts till större delen kunna ske inom kostnadsramen för den verksamhet som förs till den nya myndigheten och förutsätter därför en uppdelning av NUTEK:s anslag för förvaltningskostnader.

Fr.o.m. den 1 januari 1998 är NUTEK central förvaltningsmyndighet för näringslivets tillväxt och förnyelse. Verket svarar för statliga insatser för att främja teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete, etablering och utveckling av små och medelstora företag samt regional näringslivsutveckling efter förutsättningarna i landets olika delar. I anslutning härtill skall verket genomföra utrednings- och utvärderingsverksamhet. Inom sina verksamhetsområden skall verket uppfylla de miljömål som regeringen beslutar om.

Inom ramen för en dialog mellan Närings- och handelsdepartementet och NUTEK har verkets framtida roll i näringspolitiken diskuterats. Verksamhetens framtida inriktning, arbetsmetoder m.m. skall utformas med hänsyn till de omvärldsförändringar som skett och att energifrågorna nu lyfts ut från NUTEK. Nedan beskriven inriktning, som utgår från NUTEK:s nuvarande inriktning av verksamhet, kommer att ligga till grund för fortsatt dialog.

Enligt regeringens uppfattning är en övergripande näringspolitisk frågeställning hur Sverige i framtiden skall kunna stärka sin position bland industriländerna. NUTEK skall därför identifiera befintliga hinder

och outnyttjade möjligheter till förnyelse och tillväxt. Verkets övergripande mål ligger fast. Näringslivets utveckling skall ske i regional balans och i samklang med miljön.

En naturlig uppgift för NUTEK blir därför att analysera vilka offentliga näringspolitiska insatser som kan skapa bättre förutsättningar för tillväxt, klarlägga vilka åtgärder som är mest effektiva samt genomföra vissa näringspolitiska satsningar. Verket måste därför fortlöpande utveckla kunskanden om små, medelstora och stora företags villkor, om näringslivet i stort samt om närings- och regionalpolitiken. NUTEK skall också bevaka den näringspolitiska utvecklingen inom EU, ta till vara de nationella möjligheter som medlemskapet ger, samt aktivt delta i europeiskt samarbete.

En rad förändringar i omvärlden innebär att NUTEK kan utvecklas och renodlas. De möjligheter som skapas genom en ökad fokusering innebär att NUTEK kan identifiera nya nischer och insatser där NUTEK:s kompetens och ekonomiska resurser ger bästa möjliga utbyte samtidigt som vissa av dagens aktiviteter avvecklas.

På NUTEK:s traditionella arenor finns i dag nya aktörer, bl.a. löntagarfondstiftelserna. Med dessa nya aktörer skapas förutsättningar för att förstärka de förändringar av NUTEK:s forsknings- och teknikpolitiska roll som inletts under senare år. Begränsade ekonomiska resurser gör att mindre tonvikt kan läggas vid grundläggande kunskapsutveckling, medan ökad tonvikt behöver läggas vid tillämpad forskning, kunskapsöverföring och forskningens användning också i mindre företag.

Strukturella förändringar och arbetslöshet innebär att arbetsmarknadspolitik, regionalpolitik och näringspolitik får allt fler beröringspunkter, samtidigt med en allmän trend mot ökad regionalisering. Dessa förändringar förstärker NUTEK:s roll från aktör mot nationell samordnare och expert. Allt mer strategisk och vital blir rollen att t.ex. initiera, driva och analysera näringspolitiska pilotprojekt.

Dagens näringspolitiska agenda präglas fortfarande till stor del av industrins problem och behov samtidigt som tjänstesektorn får allt större betydelse för näringslivets förnyelse och tillväxt. Denna förändring bör i allt större utsträckning påverka NUTEK:s inriktning och verksamhet. Denna genomgripande politiska, ekonomiska och strukturella omvandling innebär att NUTEK ställs inför delvis nya utmaningar.

Detta innebär att NUTEK i framtiden får fyra roller

- nationell expert och stabsorgan
- nationell samordning
- nationellt programansvar
- rådgivning och företagsfinansiering

Som nationell expert skall NUTEK kontinuerligt följa näringslivets utveckling, ha en bred bevakning av näringspolitiken och även granska hur politiska, ekonomiska och regionala förändringar i omvärlden påverkar näringslivets villkor. Stabsrollen innebär att NUTEK på regeringens uppdrag tar fram beslutsunderlag.

NUTEK skall vara nationell samordnare för teknikpolitik inklusive teknisk FoU, innovationsteknik, regionalpolitik och småföretagspolitik.

NUTEK:s omfattande nätverk skapar stora förutsättningar för att initiera och genomföra tidsbegränsade program som kräver en nationell kraftsamling genom samverkande centrala aktörer och aktörer i olika landsdelar.

Viss företagsinriktad rådgivnings- och finansieringsverksamhet kan bedrivas av NUTEK om det är motiverat med hänsyn till behov av nationell specialkompetens eller av andra effektivitetsskäl.

De anslag som helt eller delvis berör NUTEK är:

- UO 19. *Regional utjämning och utveckling*
 – A 1. Regionalpolitiska åtgärder
 – A 2. Regionalpolitisk låneverksamhet
 – A 3. Täckande av förluster på grund av kreditgarantier inom regionalpolitiken
 – A 5. Transportbidrag
 – A 8. Europeiska regionala utvecklingsfonden

 UO 24. *Näringsliv*
 – A 1. NUTEK: Förvaltningskostnader
 – A 2. Småföretagsutveckling
 – A 5. Täckande av förluster för viss garantigivning, m.m.
 – D 1. Teknisk forskning och utveckling

Tidigare anslag inom utgiftsområdena 6. Totalförsvaret och 21. Energi för finansiering av verksamheten på energiområdet överförs till den nya energimyndigheten.

Regeringens överväganden

Överväganden om NUTEK:s olika verksamhetsområden redovisas i anslutning till respektive avsnitt, dvs. småföretagsutveckling, teknisk forskning och utveckling samt under utgiftsområde 19. Regional utjämning och utveckling.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

NUTEK har upprättat årsredovisning för budgetåret 1995/96. Såväl regeringens som Riksrevisionsverkets

(RRV) uppfattning är att NUTEK:s ekonomiska redovisning genomgått en klar kvalitetsförbättring i förhållande till tidigare år. De invändningar som RRV hade mot NUTEK:s förvaltning budgetåret 1994/95, samt påtalade brister i denna, har åtgärdats till budgetåret 1995/96.

Slutsatser

Regeringen har i sina överväganden om NUTEK:s förvaltningsanslag utgått bl.a. från utredarens för en ny energimyndighets budgetunderlag för budgetåret 1998. Utöver detta har regeringen i sina överväganden tagit hänsyn till riksdagens beslut om inriktning av besparingsåtgärder för budgetåret 1998 (prop. 1994/95:100 bil. 13, bet. 1994/95:NU18, rskr. 1994/95:300). En besparing på 11 miljoner kronor har gjorts på anslaget för att finansiera av regeringen föreslagna utgiftsökningar (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:284, bet. 1996/97:FiU20).

A 2. Småföretagsutveckling

1995/96	Utgift	215 576	¹	
Därav 1996	Utgift	62 688		
1997	Anslag	106 393	Utgifts- prognos	106 393
1998	Förslag	134 062		
1999	Beräknat	134 062		
2000	Beräknat	134 062		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Vissa utbetalningar på anslaget görs med en betydande eftersläpning, men resurserna är i allt väsentligt in-tecknade genom beslut av berörda organ. Utöver anslaget disponerar regeringen medel på ett s.k. äldreanslag för småföretagsutveckling. Vid ingången av innevarande budgetår fanns en reservation om 78,5 miljoner kronor på detta anslag. Sådana medel har anvisats för bl.a. småföretagsforskning t.o.m. år 1997.

Syftet med verksamheten är att underlätta utveckling och tillväxt inom småföretagssektorn, så att antalet livskraftiga och växande småföretag ökar. Från anslaget täcks kostnader för dels verksamhet med information, rådgivning och finansiering genom ALMI Företagspartner AB:s regionala utvecklingsbolag, dels vissa centrala insatser på småföretagsområdet genom främst Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK), bl.a. inom områdena internationalisering och innovationsfrämjande åtgärder. Regeringskansliet disponerar medel för bidrag till regionala utvecklingsbolag och designorganisationer. NUTEK disponerar medel för innovationsfrämjande

och vissa andra åtgärder samt genomför småföretagsinsatser inom ramen för sitt förvaltningsanslag.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Det är svårt att mäta effekterna av de riktade statliga insatserna för att främja småföretagens utveckling. Regeringen bedömer dock att verksamheten under den senaste verksamhetsperioden har bedrivits med en lämplig inriktning och i en tillfredsställande omfattning och redogör nedan för några aktiviteter som har bekostats med medel från anslaget. Såväl ALMI som NUTEK redovisar uppgifter för kalenderåret 1996.

ALMI-koncernen har gett allmän information vid ca 1 miljon telefonsamtal och konkreta råd till ca 170 000 etablerade och potentiella företagare samt haft ca 84 000 konkreta kontakter med små och medelstora företag när det gäller strategisk företagsutveckling m.m. Det senare innebär en ökning med 13 procent sedan föregående år. För nästan 9 000 växande företag har ALMI genomfört särskilda utvecklingsprogram i strategiska frågor såsom produkt- och marknadsval.

ALMI medverkade under året till etablering av åtskilliga nya företag. Det har skett genom bl.a. rådgivning, utbildning och kontaktförmedling till ca 33 000 företagare. ALMI har vidare medverkat till att ca 1 500 nya företagare har fått varsin mentor och 15 000 företag fått kvalificerad konsult hjälp. Regeringen har i ett särskilt beslut i oktober 1996 anvisat 20 miljoner kronor till ALMI för att ge småföretag kvalificerad utbildning och stimulera dem att använda mentorer och professionella styrelser. ALMI och Företagarnas Riksorganisation har påbörjat ett särskilt projekt för att utveckla och genomföra sådan utbildning.

Genom ALMI:s samarbete med Innovationscentrum och Uppfinnarföreningen har 4 000 nya produktidéer kunnat prövas. Av dessa har 1 900 fått stöd för att kunna vidareutvecklas.

ALMI samarbetar sedan år 1996 med Exportrådet och olika handelskammare inom ramen för bl.a. 18 regionala Exportcentra och samverkar även med SIDA när det gäller att stödja utvecklingen av småföretag i bl.a. Östeuropa.

Resultatet av en undersökning bland ALMI:s kunder nyligen visar att 73% av företagen ansåg att ALMI:s tjänster höll hög kvalitet och att 84% ansåg att ALMI:s tjänster var lättillgängliga.

Inom ramen för sin finansieringsverksamhet har ALMI under år 1996 beviljat ca 4 000 företag risklån på totalt ca 1 300 miljoner kronor, vilket är dubbelt så mycket som under föregående år. Det ledde till att bankerna under år 1996 lånade ut näs-

tan det tredubbla beloppet till samma företag. Antalet särskilda nyföretagarlån och lån till kvinnliga entreprenörer ökade med 30 procent under år 1996, vilket medverkade till i genomsnitt 2-3 arbetstillfällen per företag. Totalt räknar ALMI med att genom sina olika insatser fram till år 2000 ha medverkat till att ca 70 000 arbetstillfällen bevaras eller nyskapas genom att nya företag skapas och etablerade företag utvecklas på olika sätt.

NUTEK har under år 1996 inom området Innovationsfrämjande verksamhet bl.a. behandlat ca 200 ansökningar om s.k. såddfinansiering. Ca 90 nya företag har startats med hjälp av sådant stöd, vilket är en klar ökning sedan föregående år. Dessutom har NUTEK i sin telefonservice till nyetablerare, "Startlinjen", under förra året gett upplysningar vid ca 20 000 (föregående 12-månadersperiod 17 000) samtal, varav 40 procent från kvinnor och hälften från de tre storstäderna. Andelen som har förklarat sig nöjda eller mycket nöjda med den information de erhållit har vuxit från 71% till 86%.

Inom ramen för sitt programansvar för småföretagsutveckling har NUTEK bl.a. också genomfört ett flertal utredningar och arrangerat kontaktmässor. Under år 1996 har NUTEK exempelvis ansvarat för att genomföra ett Europapartnerskap i Luleå och en världskonferens om småföretagsfrågor i Stockholm. Bl.a. dessa insatser och den s.k. Euro Info Centerverksamheten har medverkat till att NUTEK har vidgat kunskaperna om internationaliseringen och den inre marknaden samt verkat för ökat samarbete mellan svenska och andra europeiska företag. I det nya programmet med miljørådgivning har NUTEK haft 1 500 telefonkontakter och deltagit i seminarier för ca 800 företag.

Med medel från anslaget stöder staten verksamheten i stiftelsen Svensk Industridesign. Verksamheten inriktas på åtgärder som främjar kunskap och kompetens inom industriell design i syfte att öka konkurrensförmågan inom svenskt näringsliv. Designfrämjande verksamhet i små och medelstora företag uppmärksammas särskilt. Stiftelsen Svensk Industridesign samarbetar med bl.a. ALMI Företagspartner AB.

Slutsatser

Regeringen förordar att verksamheten med medel från anslaget Småföretagsutveckling under år 1998 bedrivs enligt i huvudsak oförändrade riktlinjer.

Hittills har NUTEK kunnat använda amorteringar, räntor m.m. från den s.k. såddfinansieringen till ny utlåning. Eftersom sådana inbetalningar, som uppgår till ca 25 miljoner kronor årligen, fr.o.m. budgetåret 1998 kommer att levereras in på inkomstitel på statsbudgeten föreslås anslaget höjas med motsvarande belopp. Därutöver skall anslaget tillföras 10 miljoner kronor för rådgivning till kvinnliga

företagare, i enlighet med vad som angetts i den ekonomiska vårpropositionen.

NUTEK har förordat att resurserna till småföretagsutveckling ökar med 50 miljoner kronor för att möjliggöra en intensifierad verksamhet med såddfinansiering. Regeringen är inte beredd att föreslå en sådan utökning. I 1997 års ägardirektiv till ALMI förordas i stället att bolaget prioriterar sina resurser så att det medger en utökning av verksamheten med såddfinansiering.

Ledningen för ALMI har under våren 1997 i samråd med Bankföreningen utrett behovet av ett eventuellt nytt system med lånegarantier. ALMI har därvid för sin del funnit att det inom ramen för det svenska statliga systemet med småföretagsfinansiering för närvarande inte finns behov av en ny garantiordning. Regeringen kommer att noga följa utvecklingen vad gäller småföretagens kapitalförsörjning.

När det gäller ALMI:s verksamhet med information och rådgivning har regeringen i de särskilda ägardirektiven bl.a. påpekat att ALMI skall uppmärksamma dels de kooperativa företagen, dels invandrarföretagares speciella situation. Vidare har framhållits att ALMI bör medverka till att bevara en god miljö och uppmärksamma de mindre företagen på miljöfrågor när det gäller bl.a. produktval och produktionsprocesser. Regeringen förutsätter också att ALMI vid behov tar tillvara samverkansmöjligheterna med andra organ som arbetar med småföretagsfrågor, bl.a. Lokala kooperativa utvecklingscentra.

A 3. Stöd till kooperativ utveckling

1995/96	Utgift	9 561		
Därav 1996	Utgift	6 561		
1997	Anslag	6 500	Utgifts- prognos	7 573
1998	Förslag	16 500		
1999	Beräknat	16 500		
2000	Beräknat	16 500		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

En jämförelse mellan budget och utfall budgetåret 1995/96 visar att anslaget Stöd till kooperativ utveckling inte helt tagits i anspråk. Vid ingången av innevarande budgetår fanns en reservation om 1,1 miljoner kronor på det äldre reservationsanslaget för samma ändamål. Detta beror i huvudsak på en tidsförskjutning mellan beslut och utbetalning av bidrag.

Anslaget disponeras idag för statsbidrag till kooperativ utveckling. Föreskrifter om detta finns i förordningen (1993:569) om statsbidrag till kooperativ utveckling. Statsbidrag kan enligt förordningen ges dels till kostnadsfri information och rådgivning om

kooperativt företagande, dels till lokala kooperativa projekt.

Regeringens överväganden och slutsatser

Resultatinformation

Det övergripande målet är att stimulera en utveckling av kooperativa småföretag genom att ge allmänheten tillgång till information och rådgivning om den kooperativa företagsformen. Rådgivningen skall vara likvärdig med den som ges om andra företagsformer. Merparten av stödet fördelas till för närvarande 23 lokala kooperativa utvecklingscentra (LKU) som finns utspridda i landet. Dessa har till uppgift att sprida information om den kooperativa företagsformen samt ge stöd och råd till personer som vill starta nya kooperativa företag.

Riksdagen beslutade i samband med behandlingen av 1997 års ekonomiska vårproposition att stärka resurserna för information och rådgivning om kooperativt företagande fr.o.m. 1998. Regeringen har mot bakgrund härav uppdragit åt Statskontoret att föreslå principer för fördelning av statsbidraget och vilka krav som bör ställas på det kooperativa rådgivningssystemet. Vidare ingick i uppdraget att föreslå åtgärder för att öka kunskapen om den kooperativa företagsformen bland de myndigheter och andra organ som har till uppgift att stödja nyföretagande i syfte att mer effektivt stimulera etablering av nya kooperativ.

I Statskontorets rapport, som nyligen överlämnats till regeringen, redovisas bl.a. att verksamheten vid LKU under år 1996 omsatte 39 miljoner kronor varav knappt en femtedel utgjordes av statsbidrag. Sammanlagt är ca 800 organisationer samt 91 av landets kommuner medlemmar i ett LKU. Genom stöd från ett LKU bildades under år 1996 drygt 350 nya kooperativ med totalt ca 900 nya arbetstillfällen. Statsbidragets andel av kostnaderna var i genomsnitt 19 000 kronor per nytt kooperativ och 7 000 kronor per arbetstillfälle.

Slutsatser

Regeringen ser som sin mest prioriterade uppgift att underlätta skapandet av nya arbetstillfällen. Statskontorets rapport visar, liksom tidigare rapporter från Riksrevisionsverket och Statskontoret, att intresset för kooperativt nyföretagande är stort och att nya arbetstillfällen kan skapas till en låg kostnad för staten. Internationella erfarenheter visar också att den kooperativa företagsformen har en stor utvecklingspotential.

Regeringen anser därför att det är viktigt att stärka kunskapsbildningen om den kooperativa företags-

formen samt öka kunskaperna om kooperativt företagande hos myndigheter och andra organ som har till uppgift att stödja nyföretagande.

Den framtida utgångspunkten för stödet till kooperativ utveckling bör vara att tillgodose behovet av en jämn tillgång till kooperativ rådgivning av hög kvalitet i hela landet. Regeringen anser att statsbidraget till kooperativ utveckling bör koncentreras till kostnadsfri information och rådgivning, och avser att besluta närmare om stödets fördelning efter beredning av Statskontorets förslag. En viss del av medlen bör i framtiden kunna användas för insatser som syftar till att sprida information om kooperativt företagande på annat sätt än som anges i förordningen om statsbidrag till kooperativ utveckling.

A 4. Turistfrämjande

1995/96	Utgift	99 614	¹	
Därav 1996	Utgift	54 436		
1997	Anslag	81 374	Utgifts- prognos	85 747
1998	Förslag	80 096		
1999	Beräknat	81 902		
2000	Beräknat	83 751		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Turistdelegationen är central förvaltningsmyndighet för turistfrågor.

Verksamheten inom turistområdet bedrivs dels i Turistdelegationen, dels i det av staten och turistnäringen gemensamt ägda bolaget Sveriges Rese- och Turistråd AB.

Med anledning av riksdagens beslut sommaren 1996 om den s.k. sysselsättningspropositionen anvisades 90 miljoner kronor för särskilda satsningar på internationell marknadsföring av Sverige som turistland i syfte att öka tillväxten och antalet sysselsättningsstillfällen.

Det övergripande målet för turistpolitiken är att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring.

Vid ingången av innevarande budgetår fanns en reservation om 4,4 miljoner kronor på det äldre reservationsanslaget för samma ändamål.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Sveriges Rese- och Turistråd AB svarar för övergripande marknadsföring och information utomlands

av Sverige som turistland. Aktiviteterna i bolaget är av den karaktären att effekterna av insatserna uppnås först på längre sikt.

Turistdelegationens arbete med att samordna olika statliga insatser som kan medverka till att stärka turistnäringens utveckling och att utveckla samverkan mellan staten, regionala organ, kommuner och näringen pågår enligt de av regeringen uppsatta målen. Turistdelegationens arbete kännetecknas dock till stor del av att söka uppnå effekter på längre sikt.

Turistdelegationen skall på regeringens uppdrag genomföra riktade studier av förutsättningarna för utveckling av svensk turism. Studierna skall bygga på Turistdelegationens handlingsprogram för utveckling av svensk turism samt den av Turistdelegationen utarbetade rapporten om hinder för turismens utveckling. Studierna skall tydliggöra vad turism är samt klargöra betydelsen av nationella satsningar inom turistområdet. Vidare skall studierna kunna bilda underlag för kortsiktiga och långsiktiga mål för svensk turism. Uppdraget skall redovisas senast den 1 februari 1998.

Eftersom år 1995/96 var myndighetens första verksamhetsår har det inte varit möjligt för Turistdelegationen att lämna utvecklade kommentarer om uppnådda resultat i förhållande till de mål som ställts upp av regeringen. torde dock kunna komma att förbättras inför kommande årsredovisningar.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Turistdelegationen har fått invändning av Riksrevisionsverket i revisionsberättelsen på grund av att årsredovisningen inte har skrivits under av samtliga styrelseledamöter. Riksrevisionsverket har i sin revisionsberättelse i övrigt bedömt att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande. Regeringen bedömer att de brister som framkommit genom revisionen kommer att rättas till inför kommande årsredovisning.

Slutsatser

Det övergripande målet för turistpolitiken, att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring, bör ligga fast.

De strategiska riktlinjer som lagts fram i det handlingsprogram som Turistdelegationen utarbetat bör även fortsättningsvis utgöra en grund för arbetet med att utveckla den svenska turistnäringen.

A 5. Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.

1995/96	Utgift	6 336 ¹		
Därav 1996	Utgift	- 1 879		
1997	Anslag	12 500	Utgifts- prognos	5 700
1998	Förslag	12 000		
1999	Beräknat	6 000		
2000	Beräknat	4 000		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Från anslaget Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m. täcks kostnader

- för att infria statliga garantier enligt förordningen (1978:507) om industrigarantilån m.m. (upphävd 1987:424),
- för räntestöd m.m. till varvsindustrin enligt förordningen (1989:824) om statligt stöd till fartygsfinansiering (upphävd 1992:1064) eller motsvarande äldre bestämmelser,
- för bidrag till ALMI Företagspartner AB för att till viss del täcka förluster pga. tidigare garantigivning av de dåvarande regionala utvecklingsfonderna (jfr. prop. 1983/84:40 bil. 10).

Sedan år 1993 fattas inga nya beslut om stöd enligt några av dessa bestämmelser. Några nya åtaganden som kan leda till utbetalningar från anslaget görs således inte längre.

A 6. Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen

1995/96	Utgift	15 000 ¹		
Därav 1996		10 000		
1997	Anslag	15 000	Utgifts- prognos	15 000
1998	Förslag	15 000		
1999	Beräknat	15 000		
2000	Beräknat	15 000		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Anslaget disponeras för kostnader i samband med upprustning och drift av Göta kanal.

Regeringens överväganden

I samband med riksdagens beslut våren 1992 om riktlinjer för att föra över verksamheten vid Domänverket till aktiebolagsform (prop. 1991/92:134, bet. 1991/92:NU33, rskr. 1991/92:351) behandlades även det framtida ansvaret för AB Göta kanalbolag. Riksdagen ansåg att det är en statlig angelägenhet att ansvara för att Göta kanal i framtiden rustas upp och drivs så att kanalens värden som ett kulturhistoriskt byggnadsverk och attraktivt turistmål kan vidmakthållas. Staten skall därför även i fortsättningen äga AB Göta kanalbolag i vilket kanalbolaget och kanalfastigheten skall vara en sammanhållen enhet. Finansieringen av kanalens upprustning skall säkerställas genom statsmakternas försorg.

Efter riksdagsbeslutet om Domänverkets bolagisering har förvaltningen av aktierna i AB Göta kanalbolag överförts från Domänverket till Kammarkollegiet. Fr.o.m. den 1 juli 1992 förvaltar Närings- och handelsdepartementet aktierna i AB Göta kanalbolag.

Varje budgetår sedan anslaget inrättades budgetåret 1992/93 har riksdagen anvisat 15 miljoner kronor för upprustning och drift av kanalen. Totalt har sålunda riksdagen anvisat 75 miljoner kronor för upprustning och drift av kanalen budgetåren 1992/93 – 1997.

A 7. Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.

1995/96	Utgift	23 114 ¹		
Därav 1996	Utgift	10 555		
1997	Anslag	25 000	Utgifts- prognos	140 000 ²
1998	Förslag	25 000		
1999	Beräknat	25 000		
2000	Beräknat	25 000		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

2. Inkl. tillkommande medel på tilläggsbudget på 130 000 000 kr.

Anslaget disponeras för kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.

De utgifter som belastar anslaget är kostnader i samband med förvaltningen av företag med statligt ägande.

Regeringens överväganden

Regeringen har i proposition 1995/96:141 föreslagit att anslaget får användas för att täcka kostnader för

åtgärder i enlighet med det bemyndigande för förvaltning av statligt ägda företag som redovisats. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 1995/96:NU26, rskr. 1995/96:302). Regeringen fick genom detta beslut bemyndigande att vidta åtgärder beträffande åtta nämnda företag. Kostnader för förändringar av ägandet, omstrukturering resp. åtgärder samt i viss omfattning kapitaltillskott får belasta anslaget. Anslaget får disponeras för åtgärder i anslutning till det nya bemyndigandet, dock vad gäller kapitalinsatser högst i sådan omfattning att den faktiska belastningen kommer att motsvaras av extra utdelningsinkomster eller försäljningsintäkter. Regeringen föreslår att anslaget därutöver får disponeras för vissa övriga direkta kostnader som kan uppkomma vid ägarförvaltningen av statligt ägda bolag för erforderliga utredningen, analyser m.m. i samband med omstrukturering åtgärder. Riksdagen har vidare beslutat (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:NU1, rskr. 1996/97:120) att anslaget får disponeras för vissa kostnader som kan uppkomma som följd av försäljning av aktier m.m. enligt riksdagens beslut om privatisering av vissa statligt ägda bolag (prop. 1991/92:69, bet. 1991/92:NU10, rskr. 1991/92:92). För sådana kostnader skall respektive departement redovisa finansiering med motsvarande belopp.

- Internationella organisationen för legal meteorologi (OIML)
- Europeiska organisationen för provning och kontroll (EOTC)
- Organisationen för intellektuell äganderätt (WIPO)
- Internationella bly- och zinkstudiegruppen (ILZSG)
- Internationella nickelstudiegruppen (INSG)
- EUREKA
- EFTA, Ädelmetallkonventionen
- COST, 4:th Fund (tekniskt-vetenskapligt samarbete)
- Internationella frysinstitutet
- Energistadgskonferensen
- Världshandelsorganisationen (WTO)
- Internationella rådet för samarbete på tullområdet
- Internationella tulltariffbyrån
- Internationella kaffeorganisationen (ICO)
- Internationella kakaoorganisationen (ICCO)
- Internationella naturgummiorganisationen (INRO)
- Internationella byrån för utställningar i Paris

A 8. Avgifter till vissa internationella organisationer

1995/96	Utgift	6 072 ¹	Anslags-sparande	6 470
Därav 1996	Utgift	1 543		
1997	Anslag	24 329	Utgifts-prognos	21 400
1998	Förslag	24 329		
1999	Beräknat	24 329		
2000	Beräknat	24 329		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Anslaget disponeras för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella närings- och handelspolitiska organ. Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta samt fluktuationer i valutakurser.

Anslaget disponeras av regeringen och belastas främst för avgifter och bidrag till bl.a. följande internationella organ. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen, för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden.

- Internationella byrån för mått och vikt (BIPM)

Regeringens överväganden

Från anslaget finansieras också kostnader för råvarulagring enligt 1995 års internationella naturgummiavtal. Såväl köp till som försäljning från avtalets buffertlager kan förekomma i syfte att stabilisera världsmarknadspriset. Inkomster vid försäljning återförs till medlemsländerna. De krediteringar av anslaget som därvid blir aktuella bör tillföras anslaget och krediteringar från tidigare budgetår bibehållas.

Från år 1998 föreslås även den s.k. Energistadgskonferensen finansieras från anslaget. Den europeiska energistadgan ingicks år 1991. Fördraget har ratificerats av riksdagen (prop. 1995/96:68, bet. 1995/96:NU14, rskr. 1995/96:177).

A 9. Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

1995/96	Utgift	327 873	^{1,2} Anslags-sparande	2 289
Därav 1996	Utgift	214 762	²	
1997	Anslag	124 921	Utgifts-prognos	207 210 ²
1998	Förslag	184 093	²	
1999	Beräknat	189 361	²	
2000	Beräknat	126 802		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

2. Beloppen avser sammanslagning av förvaltningsanslagen för Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Statens oljelager (SOL).

Sveriges geologiska undersökning (SGU) är central förvaltningsmyndighet för frågor om landets geologiska beskaffenhet och mineralhantering.

SGU har under året omstrukturerat verksamheten och 29 personer har sagts upp från sina anställningar. Kostnader för personal, lokaler och drift har minskat kraftigt samtidigt som uppdragsintäkterna ligger närmare 3 Mkr högre än föregående år. Anslagsförbrukningen är som en följd härav under första halvåret 1997 15 Mkr lägre än under motsvarande period år 1996. De uppgjorda planerna för att få verksamheten och ekonomin långsiktigt i balans år 2001 följs. Inom det maringeologiska området har SGU och Sjöfartsverket tecknat ett ramavtal om samarbete. Detta innebär att maringeologiska undersökningar skall kunna bedrivas i oförändrad omfattning. SGU prioriterar för övrigt i år att färdigställa och publicera befintligt undersökningsmaterial. Särskilda resurser har satts in för att minska ärendebalansen vid Bergsstaten.

Regeringskansliets samverkansgrupp för geografisk informationsteknik (REGGIT) har i sin delrapport Samhällets försörjning med grundläggande geografiska databaser konstaterat att det är stor skillnad mellan målären för de geologiska databaserna och övriga geografiska databaser och föreslagit en snabbutredning om SGU:s möjligheter att genomföra översiktliga karteringar med hjälp av redan tillgänglig information för att täcka hela landet.

Sammanslagning av Sveriges geologiska undersökning och Statens oljelager.

Den 11 juni 1997 (prop.1996/97:150, 1996/97:FiU20, rskr. 1996/97:284) godkände riksdagen den föreslagna inriktningen av en sammanslagning av SGU och Statens oljelager (SOL) fr.o.m. den 1 januari 1998.

Det övergripande målet för SOL:s verksamhet är att statens civila beredskapslager av olja för krigssituationer skall avvecklas med hänsyn tagen till samhällsekonomi, beredskap och miljö.

SOL:s huvuduppgifter är att försälja anläggningar och oljeprodukter samt att miljösäkra oljelagringsanläggningarna. Utförsäljningen av olja skall avslutas senast den 30 juni 1999. Inkomsterna från försäljning av olja och anläggningar levereras till inkomstitlar efter avdrag för försäljningsomkostnader. Under utgiftsområde 6 anslag B 10 F funktionen Energiförsörjning har redogjorts för övervägandena att, i vart fall för innevarande försvarsbeslutsperiod, senarelägga avvecklingen av två eller tre särskilt viktiga bergrumsanläggningar med hänsyn till totalförsvarets behov.

Syftet med sammanslagningen av myndigheterna är att få en effektiv avveckling av oljelagringsanläggningarna under långsiktigt stabila former samtidigt som statliga resurser för efterbehandling utnyttjas rationellt.

På kort sikt blir samordningsvinsterna främst administrativa men i ett längre perspektiv, då verksamheten omfattar efterkontroll av miljösäkrade anläggningar, finns samordningsvinster genom att SGU har både centrala och regionala resurser för att sköta kontrollprogrammen. SGU tillförs dessutom ytterligare kompetens av betydelse för framtida uppdrag beträffande t.ex. utredning och styrning av stora miljösäkringsprojekt.

Inordnandet av SOL i SGU bedrivs med inriktningen att den operativa verksamheten skall störas så lite som möjligt. Motivet är att verksamheten har en stark kommersiell prägel. Detta gäller i första hand utförsäljning av olja, fastigheter och materiel, men även miljösanering av anläggningar har kommersiella inslag eftersom verksamheten kräver omfattande upphandling av både utredningar och entreprenader. Vidare skall den centrala verksamheten tillsvidare ligga kvar i Stockholm och de anställda föras över till SGU med oförändrade anställningsvillkor.

Regeringen har fått generella försäljningsbemyndiganden för olja ur de statliga beredskapslagren (prop. 1993/94:141, bet. 1993/94:NU19, rskr 1993/94:311) och för lagringsanläggningar för perioden fram till utgången av år 1999 (prop. 1994/95:100 bil. 13, bet. 1994/95:NU20, rskr. 1994/95:302). Riksdagens bemyndigande avseende försäljning av staten tillhörig fast egendom under SOL:s förvaltning bör vid sammanslagning av myndigheterna föras över till SGU.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Verksamheten vid SGU har under året i hög grad präglats av den omstrukturering som bl.a. myndighetens höga kostnadsläge tvingat fram. Arbetet med att integrera SOL:s arbetsuppgifter i SGU:s verksamhet fortskrider planligt. De uppsatta målen har inte

uppnåtts inom alla verksamhetsområden beroende på att besparingarna inneburit att vissa fältarbeten sommaren 1996 fått avslutats tidigare än planerat. För perioden 1992/93-1995/96 är medelvärdet för den årliga produktivitetsökningen 1,6 procent, vilket är i nivå med ställda krav.

SOL:s verksamhet har bedrivits med sådan inriktning att målen huvudsakligen kan nås. Utvecklingen har dock visat att miljösäkring av oljelagringsanläggningarna inte kommer att kunna vara slutförd vid utgången av år 1999. Arbetet med miljösäkring av berggrumsanläggningarna har visat sig ta väsentligt längre tid än vad som tidigare antagits. När miljösäkringsarbetet slutförts krävs dessutom kontrollprogram under lång tid. Detta är huvudorsaken till förslaget att SOL:s verksamhet integreras i SGU.

För Bergsstaten har den ökade prospekteringsverksamheten i landet inneburit en anhopning av mer komplicerade ärenden, vilka även omfattar större arealer än tidigare. Under åren 1995 och 1996 har 236 respektive 310 undersökningstillstånd beviljats eller förlängts. Handläggningstiderna har minskat men är dock fortfarande alltför långa. Det kommer att ta mer än ett år att arbeta av balansen.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Både för SGU:s och SOL:s verksamheter har Riksrevisionsverket gjort bedömningen att resultatredovisningarna väl uppfyller de krav som ställts. Båda myndigheterna har erhållit det högsta värdet i RRV:s ekonomiadministrativa värdering. RRV anser dock i sin årliga rapport att regeringen bör överväga behovet av att precisera innebörden av att SGU är chefsmyndighet för Bergsstaten. Regeringen kommer att åtgärda detta i anslutning till en revidering av SGU:s instruktion.

Budget för uppdragsverksamhet vid SGU

Inom området geologisk verksamhet beräknas avgifter från försäljning av publikationer att uppgå till

följande belopp: år 1998 4,4 miljoner kronor, år 1999 4,5 miljoner kronor, år 2000 4,6 miljoner kronor.

Inom området avveckling av statens beredskapslager för olja beräknas avgifter för vissa hyror och tjänster att uppgå till följande belopp: år 1998 1,1 miljoner kronor, år 1999 1,0 miljoner kronor, år 2000 1,0 miljoner kronor. Utöver detta redovisas inkomster av sålda petroleumprodukter, anläggningar och material mot inkomsttitlar.

Det beräknade beloppet för 1998 för avgifter vid Bergsstaten som redovisas mot inkomsttitel uppgår till 7 miljoner kronor.

Slutsatser

SGU:s verksamhet skall efter samgåendet med SOL bestå av tre delar nämligen geologisk verksamhet, som motsvarar den verksamhet som år 1997 ligger på SGU, avveckling av statens beredskapslager för olja vilket motsvarar den verksamhet som år 1997 ligger på SOL, samt Bergsstaten.

Det övergripande målet för SGU ändras med hänsyn till sammanslagningen med SOL. För den geologiska verksamheten skall styrningen inriktas mot verksamhetsmål som är mer realistiska och överblickbara än dagens. Det är inte effektivt för myndigheten att i sin verksamhet ha målar som ligger långt in på 2000-talet. Målen för SGU bör väga av behov från olika användargrupper och ge möjlighet till prioriteringar. Vidare skall tydliga kvalitetsnivåer för olika tjänster utarbetas. En ökad digitalisering av användarvänliga slutprodukter skall eftersträvas. De pågående utvecklingsprojekten för projektledning och projektuppföljning samt kvalitetssäkring skall genomföras skyndsamt och bedöms vara avgörande för att förbättra styrningen. Regeringen kommer att uppdraga åt SGU att utarbeta förslag till nya verksamhetsmål i enlighet med vad som anförts. I detta sammanhang skall SGU även redovisa förutsättningarna för att genomföra översiktliga karteringar med hjälp

TABELL: BUDGET FÖR UPPDRAGSVERKSAMHET VID SGU

UPPDRAGS- VERKSAMHET	INTÄKTER	KOSTNADER	RESULTAT	KOSTNADSTÄCKNING %	UPPDRAGSGIVARE STATEN %	UPPDRAGSGIVARE ÖVRIGA %
Utfall 1995/96	23,8	23,7	0,1	100	50	50
Varav 1996	16,4	16,3	0,1	100	46	54
Prognos 1997	21,2	21,1	0,1	100	26	74
Budget 1998	21,3	21,2	0,1	100	40	60
Beräknat 1999	21,0					
Beräknat 2000	21,5					

av redan tillgänglig information för att täcka hela landet.

Regeringen avser att anvisa vissa regionalpolitiska medel till SGU under år 1998 för att öka baskarteringen i de prospekteringsintressanta delarna av Sverige.

För avvecklingen av statens beredskapslager för olja skall det övergripande målet ligga kvar. Utförsäljningen av olja skall vara avslutad senast den 30 juni 1999. Den breda praktiska erfarenhet av att miljösäkra före detta oljelager i berg som finns i SOL:s verksamhet samt det tillämpade forsknings- och utvecklingsprojektet för miljösäkring som skall redovisas under år 1998 kommer tillsammans med SGU:s resurser att ge en god kunskapsbas för efterbehandling av miljöfarliga objekt.

Bergsstaten skall effektivt hantera ansökningar om tillstånd och koncessioner så att förutsättningar skapas för tillkomsten av nya gruvor och därmed ökad produktion och sysselsättning. Det är i detta sammanhang viktigt för Bergsstaten att utveckla kompetens inom miljöområdet för att tidigt kunna informera prospektörerna om de krav som gäller för gruvdrift i Sverige. Det långsiktiga målet för Bergsstatens verksamhet bör därför modifieras så att effektivitet och miljöhänsyn ytterligare betonas.

SGU, som är chefsmyndighet för Bergsstaten, har lämnat ett förslag till regeringen avseende omstrukturering av verksamheten. Förslaget innebär bl.a. att Sverige bör ha en bergmästare, som placeras i Luleå. Regeringen har för avsikt att bl.a. behandla detta förslag i en proposition om inriktningen för mineralpolitiken som senare i höst lämnas till riksdagen.

A 10. Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning

1995/96	Utgift	7 330	¹	
Därav 1996	Utgift	4 898		
1997	Anslag	4 860	Utgifts- prognos	3 601
1998	Förslag	4 687		
1999	Beräknat	4 818		
2000	Beräknat	4 953		

1. Beloppen anges i tusental i kronor.

Anslaget disponeras av Sveriges geologiska undersökning (SGU) för att främja och stödja riktad geovetenskaplig grundforskning och tillämpad forskning. Stor vikt läggs på tvärvetenskaplig forskning, vilken erbjuder nya infallsvinklar och stora möjlighe-

ter för tillämpning av ny forskningsmetodik för geodata.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

I sin årsredovisning redovisar SGU att 23 projekt varav 16 försättningsprojekt stötts med medel från anslaget. Under året har 16 projekt slutförts. Intresset för stödet är jämt fördelat över alla berörda universitet och högskolor i landet.

Slutsatser

Med utgångspunkt i statsmakternas beslut då anslaget tillkom (prop 1989/90:90, bet. 1989/90:NU40, rskr. 1989/90:337) bör det övergripande målet för stödet till geovetenskaplig grundforskning och tillämpad forskning vara att förstärka möjligheterna att tillgodose samhällets behov av geovetenskaplig information om berg, jord och grundvatten inom SGU:s ansvarsområde.

I SGU:s ansvarsområde ingår även uppgifter rörande landets mineralresurser. För att understryka vikten av stöd till prospekteringsinriktad malmgeologisk forskning är det regeringens mening att 1 Mkr av anslaget bör användas för sådan forskning.

A 11. Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.

1998	Förslag	77 000	^{1,2}
1999	Beräknat	35 000	
2000	Beräknat	40 000	

1. Beloppen anges i tusental kronor.

2. 22 miljoner kronor utgör medel för återställning av det statliga gruvfältet i Adak.

Anslaget disponeras av Sveriges geologiska undersökning (SGU) för att täcka kostnaderna för efterbehandling av oljelagringsanläggningar m.m. enligt föreskrifter av regeringen. Hittills har Statens oljelager (SOL) finansierat miljöåtgärder samt FoU-projekt för miljösäkringsarbetet med försäljningsinkomster från oljeprodukter och oljelagringsanläggningar. I samband med att riksdagen den 11 juni 1997 godkände riktlinjer för sammanslagning av SGU och SOL beslutade riksdagen att redovisningen av kostnaderna för miljösäkring av oljelagringsanläggningar skall följa principerna för bruttoredovisning

(1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20, rskr. 1996/97:284) varför ett ramanslag fr.o.m. 1998 för detta ändamål föreslås bli uppfört på statsbudgeten.

Förvaltning av viss statlig gruvegendom

NUTEK disponerar t.o.m. 1997 ett reservationsanslag för återställning av det statliga gruvfältet Adak i Malå kommun, Västerbottens län, där gruvbrytning pågick mellan åren 1940 och 1978. Från anslaget har finansierats efterbehandling av det f.d. industriområdet samt sandmagasinet. Industriområdet är i dagsläget åtgärdat medan sandmagasinet återstår. Efterbehandlingen av det senare kommer att pågå under sommaren 1997 och sommaren 1998. Parallellt med entreprenadarbetet pågår provtagning av recipienter i områdets omgivning. Dessa provtagningar kommer efter arbetenas avslutande och godkännande att pågå under ytterligare minst fem år efter färdigställandet.

Utgående reservation vid innevarande budgetårs slut prognostiseras till 22 miljoner kronor. Nuvarande reservationsanslag upphör vid utgången av budgetåret 1997 i enlighet med 5 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten. För att regeringen skall ha möjlighet att fullfölja riksdagens beslut föreslår regeringen att medel på nytt förs upp på statsbudgeten för budgetåret 1998.

Det är regeringens mening att ansvaret för återställningsarbetet vid det statliga gruvfältet i Adak bör överföras från NUTEK till SGU. Myndighetens samlade kompetens genom sammanslagningen med SOL ger goda förutsättningar för en effektiv miljösäkring även av Adakfältet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

SOL har ansvar för 40 oljelagringsanläggningar. Fram till och med första halvåret 1997 har miljökonsekvensbeskrivningar omfattande 25 underjordsanläggningar genomförts och beslut om saneringsinsatser genom s.k. hydraulisk avledning fattats för 19 av dem. Under våren 1997 har beslut fattats om ytterligare fyra miljökonsekvensbeskrivningar syftande till att utöka programmet för miljösanering. Programmet för tillämpad forskning och utveckling löper parallellt för att finna t.ex. biologiska miljösäkringsmetoder, vilka kan användas i anläggningar som inte kan omfattas av mekanisk miljösäkring. Undersökningsprogram för markföroreningar har genomförts för 22 anläggningar, varvid marksaneringsinsatser i större skala genomförs vid tre anläggningar.

SGU och SOL betonar att utförsäljningen av olja i huvudsak kommer att vara klar under år 1998. I och

med att lagringsanläggningarna successivt töms på olja inriktas verksamheten alltmer på miljösäkring. Arbetet med miljösäkring av bergrumsanläggningarna har visat på risker för att olja kan spridas med grundvattnet. Oljan kan inte avlägsnas med kända metoder, utan arbetet måste t.v. inriktas på att kontrollera vattenströmningen i berget omkring anläggningarna. Detta kan ske genom relativt enkla metoder som dock kan ta flera år i anspråk. När saneringen har slutförts krävs det övervakning och kontroll av anläggningarna under en längre period.

Slutsatser

Även om arbetet avancerat beträffande val av miljösäkringsmetoder är det svårt att bedöma i vilken takt anläggningarna kommer att kunna helt avvecklas. Detta beror bl.a. på andra myndigheters varierande handläggningstider för tillståndsgivning enligt vattenlagen och miljöskyddslagen. Även varierande prioriteringar i olika län påverkar vidare tidplaner, villkor, efterbehandlingsåtgärder m.m.

För verksamheten skall finnas en miljöstrategi som kontinuerligt skall uppdateras med hänsyn till den tekniska utvecklingen på området samt utvecklingen av samhällets miljökrav.

A 12. Fortsatt statlig medverkan vid finansiering av ett civilt flygplansprojekt

1998	Förslag	74 100 ¹
------	---------	---------------------

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Anslaget är avsett för fortsatt statlig medverkan vid finansiering av ett civilt flygplansprojekt.

Regeringens överväganden

Riksdagen beslutade i december 1989 (prop. 1989/90:51, bet. 1989/90:NU18, rskr. 1989/90:104) att anvisa högst 1 200 miljoner kronor för finansiering av utveckling, tillverkning och marknadsföring av ett civilt flygplan kallat Saab 2000 vid dåvarande Saab-Scania AB. Beslutet innebar att utbetalningar skulle kunna ske i enlighet med ett avtal som träffats mellan staten och Saab-Scania AB. Eftersom samtliga utbetalningar inte hade verkställts år 1993 överfördes 150 miljoner kronor som då återstod att utbetala till ett nytt anslag (prop. 1993/94:41, bet. 1993/94:NU9, rskr. 1993/94:57).

Utgående reservation vid innevarande budgetårs slut prognostiseras till 74,1 miljoner kronor, vilket motsvarar återstående utbetalningar till flygplansprojektet enligt nämnda avtal. Nuvarande reservationsanslag upphör vid utgången av budgetåret 1997 i enlighet med 5 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten. För att regeringen skall ha möjlighet att

fullfölja riksdagens beslut från år 1989 föreslår regeringen att ett nytt reservationsanslag, A 12. Fortsatt statlig medverkan vid finansiering av ett civilt flygplansprojekt, förs upp på statsbudgeten för budgetåret 1998.

5 Teknologisk infrastruktur

5.1 Omfattning/ändamål

Inom verksamhetsområdet Teknologisk infrastruktur återfinns ansvar för immaterial- och associationsrätt genom Patent- och registreringsverket (PRV), och Patentbesvärslagen (PBR). Vidare återfinns ansvar för teknisk provning och kontroll, legal mätteknik och ädelmetallkontroll samt bidrag till riksmätplatserna genom Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC). För elsäkerhet och brand- och explosionssäkerhet ansvarar Säkerhetsverket respektive Sprängämnesinspektionen. Staten lämnar bidrag till den svenska standardiseringsorganisationen genom SIS - Standardiseringen i Sverige. Uppgifter inom statens ansvar för provnings- och mätteknisk forskning och utveckling utförs av Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP).

UTGIFTSUTVECKLINGEN FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET (MILJONER KRONOR)

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997 ¹	1998	1999	2000
239,1	164,6	171,3	155	159	163

1. Inkl. äldreanslag.

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

De verksamheter som redovisas inom detta verksamhetsområde har hållit sig inom sina budgetramar.

Större förändringar

Vissa förslag ges avseende mindre ändring i lagen om ädelmetaller och lagen om teknisk kontroll. En mindre ändring i organisationen för granskning av försvarsuppfinningar föreslås också.

Prioriteringar för 1998

Hittillsvarande prioriteringar ligger fast.

Resultatbedömning och slutsatser

De verksamheter som redovisas inom detta verksamhetsområde har uppfyllt sina övergripande mål.

5.2 Anslag

B 1. Patentbesvärslagen

1995/96	Utgift	15 961 ¹	Anslags-sparande	1 314
Därav 1996	Utgift	10 788		
1997	Anslag	11 021	Utgifts-prognos	11 300
1998	Förslag	12 237		
1999	Beräknat	12 628		
2000	Beräknat	13 032		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Patentbesvärslagen (PBR) är en fristående förvaltningsdomstol med uppgift att pröva överklaganden av beslut av Patent- och registreringsverket (PRV) enligt vad som föreskrivs i patentlagen eller med stöd därav utfärdade bestämmelser, samt i mönsterskyddslagen, varumärkeslagen, namnlagen och lagen med föreskrifter på tryckfrihetsordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Vidare prövar PBR överklagande av beslut av Statens växtsortnämnd enligt vad som föreskrivs i växtförädlarlagen.

Anslaget motsvaras av inbetalningar från PRV till inkomsttitel 2529: Avgifter vid Patent- och registreringsverket. PRV:s verksamhet med patent, varu-

märken, mönster skall ge ett överskott motsvarande kostnaden för PBR.

År 1997 beräknas kostnaderna uppgå till 11 300 tkr. Domstolens beräknade underskott för år 1997 och 1998 kommer att täckas av anslagssparandet. Underskotten beror framför allt på satsningar på ADB och utbildning.

Regeringens övervägande

Resultatinformation

Patentbesvärslagen redovisar att samtliga verksamhetsmål har uppnåtts och att målbalanserna minskar inom samtliga ärendetyper. Medelbehandlingstiden för patentmålen gick upp något under året, från 1,2 år till 1,3 år, att jämföra med regleringsbrevets mål på 1,5 år. Verksamhetsmålet att ärendebalansen på övriga mål skulle minska har uppnåtts med god marginal då balansen sjunkit från 784 till 552 mål på 18 månader.

Produktiviteten har dock minskat något under året. Omständigheter som påverkat detta är att betydande arbete har lagts ned på att genomföra det europeiska patentdomarmötet samt på en serie av mål med likartad frågeställning vilka hade kommit långt i behandlingen men inte kom att redovisas som färdigbehandlade förrän budgetåret 1997.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser (budgetåret 1995/96).

Regeringen konstaterar att RRV inte anfört några invändningar i sin revisionsberättelse för räkenskapsåret 1995/96.

Slutsatser

Domstolens arbete innebär bl.a. att det fastställs huruvida ett ansökningsföremål – uppfinning, varumärke, m.m. – uppfyller kraven för att omfattas av en ensamrätt samt att rättspraxis utvecklas till ledning för den fortsatta rättstillämpningen inom verksamhetsområdet. De verksamhetsmål regeringen ställt har uppnåtts och det finns goda förutsättningar för att målen skall kunna nås även i fortsättningen. Regeringens bedömning är att PBR avgör mål och ärenden på ett rättsäkert och effektivt sätt och att resultatet sammantaget är tillfredsställande.

Lagändringar

Regeringens förslag:

Lagen (1996:1640) om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärslagen – som innebär en anpassning till den nya rättshjälpslagen som träder i kraft den 1 december 1997 – ändras så att överklagandebestämmelsen i 17 § återspeglar den utvidgade kompetens Patentbesvärslagen fått genom den nya växtförädlarrättslagen (1997:306).

Skälen för regeringens förslag: En ny rättshjälpslag beslutades i november 1996 och träder i kraft den 1 december 1997. En skillnad i förhållande till den nu gällande rättshjälpslagen (1972:429) är att begreppet "allmän rättshjälp" försvinner. I samband med antagandet av den nya rättshjälpslagen antogs därför också lagen (1996:1640) om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärslagen ("1996 års ändringslag"). Denna ändring innebär att ordet "allmän" stryks i andra stycket femte punkten, som reglerar hur Patentbesvärslagens beslut i frågor om rättshjälp får överklagas. Lagändringen skall träda i kraft den 1 december 1997.

I februari 1997 lade regeringen fram ett förslag till växtförädlarrättslag (prop. 1996/97:128), som antogs av riksdagen i maj 1997. Lagen innebär bl.a. en ändrad instansordning i ärenden om växtförädlarrätt. Statens växtsortnämnds beslut i ärenden enligt växtförädlarrättslagen skall i fortsättningen överklagas till Patentbesvärslagen i stället för Statens jordbruksverk som var överprövningsinstans enligt 1971 års växtförädlarrättslag. I samband med den nya växtförädlarrättslagen antogs därför också lagen (1997:307) om ändring i lagen om Patentbesvärslagen ("1997 års ändringslag") som bl.a. innebär att det i 17 § görs en hänvisning till växtförädlarrättslagen. Denna ändring, liksom den nya växtförädlarrättslagen, trädde i kraft den 1 juli 1997 (se förordning (1997:308) om ikraftträdande av växtförädlarrättslagen m.m.).

På grund av att 1996 års ändringslag träder i kraft efter 1997 års ändringslag skulle hänvisningen till växtförädlarrättslagen "försvinna" från 17 § lagen om Patentbesvärslagen den 1 december 1997, såvida inte någon ändring görs i 1996 års ändringslag. Fråga har därför uppkommit om att inkludera 1997 års ändring i 1996 års ändringslag så att hänvisningen till växtförädlarrättslagen kommer att kvarstå också efter den 1 december 1997.

Det nu framlagda lagförslaget har således endast till syfte att lagtekniskt justera diskrepansen mellan 1996 och 1997 års ändringslagar. Vissa språkliga ändringar har också gjorts. Sakligt sett innehåller förevarande lagförslag däremot inte något nytt. Mot denna bakgrund får förslaget anses vara av sådan be-

skaffenheter att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Yttrande från Lagrådet har därför inte inhämtats.

Den föreslagna lagändringen är nödvändig för att inte 17 § lagen om Patentbesvärsträtten oavsiktligt skall få ett förändrat sakligt innehåll vid ikraftträdandet av 1996 års ändringslag.

Förslaget innebär inte några kostnader för det allmänna.

B 2. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet

1995/96	Utgift	19 094 ¹	Anslags-sparande	2 690
Därav 1996	Utgift	13 213		
1997	Anslag	12 975	Utgifts-prognos	15 100
1998	Förslag	12 536		
1999	Beräknat	12 880		
2000	Beräknat	13 235		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

SWEDAC är central förvaltningsmyndighet för teknisk kontroll samt nationellt ackrediteringsorgan för laboratorier och för certifierings- och kontrollorgan.

Regeringen avser att för 1998 ge SWEDAC följande övergripande mål

vad gäller kontrollordningar för bedömning av överensstämmelse

- att nationellt utveckla och i samråd med berörda myndigheter upprätthålla kontrollordningar i öppna system som dels ger en tillfredsställande säkerhet vad gäller liv, hälsa och miljö, dels står i överensstämmelse med principerna inom EU och även i övrigt godtas internationellt,
- att internationellt verka för tillkomsten av enhetliga kontrollsystem och normer om ömsesidigt godtagande av resultat från provningar, certifieringar eller andra bevis om överensstämmelse som undanröjer tekniska handelshinder,

vad gäller samordning av marknadskontrollen i Sverige

- att verka för att övervakning och kontroll av produkter på marknaden sker heltäckande, effektivt och efter enhetliga och internationellt accepterade principer.

vad gäller legal mätteknik och ädelmetallkontroll

- att verka för att korrekta mät- och mängduppgifter anges inom handel och industri genom behovsanpassad regelgivning och för en tillfreds-

ställande tillsyn inom verksamhetsområdena legal mätteknik och ädelmetallkontroll.

vad gäller uppdragsverksamheten (ackreditering m.m.)

- att nationellt och internationellt uppnå en acceptans av och förtroende för svenska provningar, certifieringar och andra bevis om överensstämmelse.

Avgiftsfinansierad myndighetsverksamhet:

För att finansiera kontroll och tillsyn inom legal mätteknik utgår s.k. plomberings-avgifter från innehavare av icke automatiska vågar samt bränslemätdon vid bensinstationer. Avgiften, som uppgår till drygt 3 milj. kr. per år, disponeras av SWEDAC.

Riksprovplatser skall enligt lagen (1992:1119) om teknisk kontroll lämna ett bidrag till SWEDAC som fastställs av regeringen (budgetåret 1997 på 0,75 % av omsättningen) för kontrollkostnader. Bidraget, som av SWEDAC betalas till inkomst-titel 2549, Avgift för provning vid riksprovplats, erläggs idag endast av AB Svensk Bilprovning (ASB) och uppgick budgetåret 1995/96 till 8 060 tkr. Genom avvecklingen av riksprovplatssystemet och genom att SWEDAC:s tillsyn numera ersatts med kompetensprövning, inom ramen för myndighetens uppdragsverksamhet, motsvaras bidraget inte längre av någon motprestation. Därför föreslås att ASB, fr.o.m. den 1 januari 1998, inte längre skall lämna något riksprovplatsbidrag.

Förslaget föranleder att 21 § lagen (1992:1119) om teknisk kontroll, som reglerar denna fråga, bör upphävas.

Uppdragsverksamhet (ackreditering m.m.)

Ackrediteringsverksamheten svarar för drygt 75% av SWEDAC:s omsättning och har präglats av snabb tillväxt. Omfattningen och komplexiteten i verksamheten, som bl.a. bygger på internationella standarder, varierar kraftigt. Gemensamt är att arbetet består i en initial bedömning av organet inför ackreditering och därefter en kontinuerlig tillsyn av detta. En stor del av arbetsinsatsen åtgår idag för tillsyn.

Som ackrediteringsorgan har SWEDAC att i internt och externt arbete uppfylla högt ställda kvalitetskrav och genomgår internationella kvalitetsrevisioner. SWEDAC:s kvalitetssystem omfattar såväl ackrediteringsverksamheten som myndighetsdelen.

Uppdragsverksamheten sysselsatte under budgetåret 1995/96 sammanlagt 40 anställda, mot 27 föregående år. Brist på och lång inskolning av kvalificerad personal har i viss mån påverkat handläggningstiderna. På kontraktbasis anlitas omkring 300 externa tekniska bedömare vid ackrediteringar. För 1997 planeras en personalförstärkning med ytterligare 10 personer.

BUDGET FÖR UPPDRAGSFINANSIERAD VERKSAMHET - ACKREDITERING

	INTÄKTER	KOSTNADER	RESULTAT
Utfall 1995/96	67 784 ¹	68 470	-686
varav 1996	47 365	49 028	-1 663
Prognos 1997	56 243	55 939	304
Budget 1998	60 153	61 409	-1 256

1, Beloppen anges i tusental kronor. Mer än 95 % av verksamheten vänder sig till icke-statliga uppdragsgivare. Verksamheten har 100 % kostnads-täckning.

Verksamheten är helt självfinansierad. Intäkterna har under 12-månadersperioden 1995/96 ökat med 26% och kostnaderna med 43%. Intäktsökningen beror på kraftig volymökning och på en prishöjning med 3%. Kostnadsökningarna beror främst på personallökning. Intäkterna har därutöver minskat med 2 009 tkr till följd av åter-betalning till ett stort antal kunder, i syfte att inte ytterligare öka det ackumulerade överskottet. Det ackumulerade överskottet, inkl. 1995/96 års underskott, uppgår till 9 328 tkr. Pris-sättningen ligger på en genomsnittlig europeisk nivå.

Regeringens överväganden**Resultatbedömning**

Under 90-talet har SWEDAC utvecklats till ett av Europas ledande ackrediteringsorgan med arbetsfält inom samtliga typer av ackrediteringar. Den bredd och samlade erfarenhet som finns inom myndigheten har stor betydelse vad gäller nationella och internationella harmoniseringssträvanden, med positiva effekter för svensk industri och näringsliv. Delar av verksamheten är händelsestyrd och påverkas av arbetet inom EU och internationellt, bl.a. vad gäller MRA-avtal om ömsesidigt godtagande av provningar och certifieringar mellan EU och tredje land samt den förestående utvidgningen av EU:s medlemskrets.

Samarbetet med andra myndigheter har utvärderats och behovet av informationsinsatser har därmed kunnat trappats ned vad gäller arbetet med nationella kontroll-ordningar. Grundläggande principer för systemets funktion har lagts fast. Arbetsinsatsen med anmälan av organ för fullgörande av tekniska kontrolluppgifter enligt EG-rättsakter (anmälda organ) har kunnat minska. Å andra sidan medför de av EU nu framförhandlade MRA-avtalen nya arbetsuppgifter.

Arbetet med avveckling av riksprovplatsystemet har varit en framträdande uppgift för SWEDAC. Av den särskilda rapportering som lämnas till regeringen framgår att det nu finns anledning att slopa riksprovplatsavgiften och det avsnitt i lagstiftningen som berör riksprovplatserna. Det återstår emellertid några områden där kontroll-ordningarna ännu upprätthålls

i monopolsystem. Exempel finns inom sektorerna sjösäkerhet, periodisk fordonskontroll, jordbruk och livsmedel samt miljö. Det finns nio myndigheter som föreskriver om kontroll vid organ i monopolställning.

Vad gäller arbetet med samordning av marknads-kontrollen återstår mycket att göra, såväl på det nationella som internationella planet, innan målet kan betraktas som uppfyllt. Området är relativt sett nytt i Sverige och under utveckling. SWEDAC redovisar årligen utvecklingen inom området till regeringen. En särskild handbok är under utarbetande till stöd för myndigheterna. Det svenska sättet att ta sig an frågan om marknads kontroll har rönt positiv uppmärksamhet inom EU. Området berörs i EU:s handlingsplan för den inre marknaden.

Regelverk inom den legala mättekniken har i stort sett kunnat införas på ett behovsanpassat sätt. Många bestämmelser har EU-rättslig bakgrund. SWEDAC deltar sedan flera år i arbetet med ett ramdirektiv enligt nya metoden för att ersätta ett 20-tal föräldrade direktiv. Marknadskontrollen inom området har resulterat i 450 ärenden. Ca. en fjärdedel av de kontrollerade vågarna uppfyllde inte de krav som finns på bl.a. typgodkännande och periodisk verifiering. Av genomströmnings-mätarna var det drygt 15% som hade brister i något avseende. SWEDAC:s insats har resulterat i en första kartläggning av tillståndet på marknaden. Dessutom har marknaden rensats från ett antal otillåtna mätdon (t.ex. ej typgodkända vågar och mätare), påträffade mätdon har verifierats och ett antal industriföretag har sett över sina förpackningsrutiner.

SWEDAC:s uppgifter inom ädelmetallkontrollen är av administrativ och över-prövningskaraktär. Dessa omfattar samråd med RRV vad gäller fastställande av avgifter för registrering av namnstämplor, omfattar tillsyn av SP inom området samt att företrädare Sverige i internationella sammanhang. Någon marknads kontroll bedrivs inte på området vid sidan av polisära ingripanden och brottsutredningar.

Inom uppdragsverksamheten har SWEDAC ackrediterat närmare 3 000 organ i Sverige för olika uppgifter. Antalet anmälda organ är nu 15 stycken med uppgifter inom drygt 20 direktiv.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Lagändringar

Ändringar föreslås i lagen (1986:985) om handel med ädelmetallarbeten och lagen (1992:1119) om teknisk kontroll.

Lagstiftningsfrågorna behandlas i det följande. Lagförslagen finns i avsnitt 2.

Vissa lagstiftningsfrågor

Ädelmetallkontroll

Sedan många år pågår arbete med ett EU-direktiv om ädelmetallarbeten enligt nya metoden baserat på förslag från Europaparlamentet (ETG nr C 318, 25.11.93, s 5 och ändrad version (EGT nr C 209, 29.7.94, s 4) för att harmonisera gemenskapslagstiftningen. I avsaknad av en harmoniserad gemenskapslagstiftning tillämpas artiklarna 30-36 i EG-fördraget angående varors fria rörlighet, såsom den definierats av domstolens rättspraxis (särskilt i mål 220/81 Robertson, REG 1982, s. 2349 och i mål C-293/93 Houtwipper, REG 1994, s. I-4249) på nationella åtgärder som syftar till att reglera saluförandet av ädelmetallarbeten.

Direktivförslaget innebär bl.a. att nationella märkningar, tex "kattfoten" som ger en nationell spårbarhet, skall upphöra och ersättas med "e"-märkning, som står för mängduppgift, tillsammans med uppgift om finhalt.

Viss harmonisering finns redan i praktiken genom den s.k. Wienkonventionen (Konventionen om kontroll och märkning av arbeten av ädel metall av den 15 november 1972), som f.n. genomgår revidering, med signatärer inom och utanför EU. Svenska bestämmelser för tillämpning av konventionen finns i förordningen (1975:49) om gemensam kontrollstämpel m.m. för arbeten av guld, silver och platina. Konventionen har emellertid inte signerats av samtliga EU:s medlemsländer och accepteras därför inte av EU-kommissionen som en harmonisering inom området.

Ädelmetallföremål som märkts enligt konventionen behöver inte genomgå ytterligare provning eller märkning vid handel mellan anslutningsländerna. Sverige är depositarie för konventionen och innehar f.n. ordförandeposten.

Kommissionen anser att nationella bestämmelser om stämpling av ädelmetallarbeten, för att vara förenliga med artiklarna 30-36, måste ha en klausul om ömsesidigt erkännande, så att stämplarna från ett annat EES-land under vissa förutsättningar likställs med nationella stämplarna.

En undersökning har genomförts av kommissionen hos berörda myndigheter i medlemsstaterna. Majoriteten av medlemsstaterna har redan ändrat sina bestämmelser på så sätt att en klausul om ömsesidigt erkännande införts för att arbeten som tillverkats och stämplats lagligt i en annan medlemsstat skall accepteras på det egna territoriet. Medlemsstater som inte anpassat sin nationella lagstiftning i detta avseende kan bli föremål för s.k. överträdelseförfarande.

Enligt lagen (1986:985) om handel med ädelmetallarbeten gäller att utländska tillverkare eller importörer vid yrkesmässig export av ädelmetallföremål till Sverige endera skall låta registrera sina namnstämplarna i Sverige eller låta genomföra tredjepartskontroll hos Sveriges Provnings- och Forsk-

ningsinstitut AB (SP), som då sätter på den s.k. kattfoten. Lagen gäller inte sådana arbeten som är avsedda uteslutande för medicinskt, vetenskaplig eller industriell användning eller uppenbarligen har antikvariskt värde. Beträffande föremål av silver är numera stämpling frivillig.

Speciella regler finns för import från Tyskland av ädelmetallvaror, som är avsedda att förevisas såsom prover eller utställningsföremål och därefter återutföras, enligt kungörelsen (1962:25) om överenskommelse mellan Konungariket Sveriges regering och Förbundsrepubliken Tysklands regering rörande införsel och återutförsel av ädelmetallvaruprover.

SP har ett legalt monopol vad gäller tredjepartskontrollen, men systemet ger också tillverkaren/importören möjlighet att själv sätta på finhaltstämpel och namnstämpel utan efterkontroll av SP. Detta förutsätter dock att namnstämpeln är registrerad hos SP, vilket görs mot avgift. Registreringsavgifterna uppgår till totalt ca 1 mkr. per år och utgör ersättning till SP för registerhållningen.

Det svenska kravet på registrering av namnstämplarna, som finns för att kunna spåra tillverkaren/importören, eller tredjepartskontroll hos SP står i konflikt med artiklarna 30-36 i EG-fördraget angående varors fria rörlighet samt nämnda rättsfall i domstolen på det sättet att ytterligare åtgärder krävs för marknadsföring i Sverige av importvaror som kontrollstämplats i annat land. Om lagstiftningen i importlandet kräver att stämplarna anbringas av tredje part, kan försäljningen inte förbjudas om importvarorna stämplats på ett motsvarande och godtagbart sätt av tredje part i exportlandet. Det ligger på de nationella domstolarna att avgöra om överensstämmelse föreligger mellan informationen i stämplarna.

För att åstadkomma en fri varurörlighet behöver därför märkningar och kontrollordningar från andra EU-länder jämföras med den svenska om vissa förutsättningar är uppfyllda. Detta bör genomföras omgående. I en av SWEDAC upprättad promemoria har med detta syfte föreslagits att i 8 § lagen om handel med ädelmetallarbeten införs ett tredje stycke av innebörd att med svensk kontrollstämpel (kattfoten) skall jämföras kontrollstämpel från ett kontrollorgan i något annat EES-land, om organet är kompetent och oberoende. I promemorian framhålls att frågan om ett visst utländskt organs kompetens och oberoende får bedömas i det enskilda fallet av tillsynsmyndigheten. I de flesta EES-länderna finns officiellt erkända kontrollorgan, i allmänhet statliga, med uppgift att göra stämpling av ädelmetallarbeten. Många av organen deltar i samarbetet inom den tidigare nämnda konventionen och många av de organ vars kontrollstämplarna kan bli aktuella att godta är därför redan väl kända av svenska tillsynsorgan.

Intressenter i frågan, bl.a. Konsumentverket, Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (ädelmetallkontrollen) och branschorganisationen,

har beretts tillfälle att framföra synpunkter på SWE-DAC:s förslag vid ett möte i augusti 1997. Därvid framkom enighet om att införa ett tillägg i lagen av nu föreslagen lydelse. Synpunkter framfördes därutöver vad gäller registerhållning av utländska kontrollstämplar för att tillgodose kravet på spårbarhet samt att guld med finhalt lägre än 14 karat även ska anses som ädelmetall i lagens mening. Dessa frågeställningar berörs emellertid inte i Houtwipperfallet.

Ett förslag till lagändring läggs nu fram för riksdagen, se avsnitt 2.2. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998. Förslaget innebär sådana ändringar att Lagrådets yttrande skulle sakna betydelse. Någon författningskommentar utöver det redan sagda synes inte vara nödvändig.

Den ändring som nu föreslås har som syfte att så snart som möjligt bringa svensk rätt i överensstämmelse med EG-rätten som den kommit till uttryck i Houtwippermålet. Det finns emellertid anledning att se över den svenska ädelmetallkontrollen i vissa andra avseenden. Regeringen avser att uppdraga åt SWE-DAC att göra denna översyn.

Överenskommelsen med Tyskland om införsel och återutförsel av ädelmetallprover torde numera sakna betydelse genom Sveriges medlemskap i EU och bör enligt regeringens mening sägas upp. Innan så sker kommer emellertid frågan att tas upp i överläggningar med den tyska regeringen.

Lagen (1992:1119) om teknisk kontroll

Den riksprovplatsavgift som AB Svensk Bilprovning erlägger med stöd av 21 § lagen (1992:1119) om teknisk kontroll avskaffas och denna paragraf upphävs. Vissa andra ändringar av i huvudsak förtydligande slag som föreslagits av SWEDAC bör också företas. Förslag om detta läggs nu fram, se avsnitt 2.3.

Det gäller dels bestämmelserna om s.k. anmälda organ. EU har under senare tid parafererat avtal om ömsesidiga godtaganden av provningar och certifieringar (s.k. MRA-avtal) med bl.a. USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland. Genom avtalen ges ansvariga organ i EU:s medlemsländer rätt att utse tekniska kontrollorgan, Conformity Assessment Bodies, som får utföra provningar och certifieringar mot bestämmelser som gäller i mottagarländerna. Dessa s.k. CABs har på svenska betecknats Utsedda organ. Bestämmelserna om anmälda organ i lagen bör omfatta även dessa. Vad som sägs om anmälda organ i 2, 3, 5 och 20 §§ bör därför utformas på ett allmännare sätt så att detta uppnås.

Det finns också skäl att sedan de sista riksprovplatserna numera avskaffats upphäva de bestämmelser i lagen som gäller riksprovplatser. Det betyder att 6-10 §§ samt rubriken före 6 § upphävs och att ändringar görs i 1, 2 och 19 §§. Lagändringarna har sådan karaktär att lagrådets yttrande skulle sakna betydelse. Någon författningskommentar utöver det sagda synes inte vara behövlig.

En arbetsgrupp inom Närings- och handelsdepartementet har i departementspromemorian Principer för kommersiell provnings- och certifieringsverksamhet (Ds 1997:17), som remissbehandlats, föreslagit en ny paragraf, 16 a §, i lagen om teknisk kontroll. Däri anges att en myndighet får ansöka om att bli ackrediterad eller att bli anmält organ för egen verksamhet endast under vissa förutsättningar, dels att det finns särskilda skäl att bedriva verksamheten i myndighetsform och dels att myndigheten kan visa att frågorna om intressekonflikter eller konkurrensnedvridningar har beaktats och lösts på ett godtagbart sätt. Syftet är att komma till rätta med de jävs- och konkurrensfrågor som kan uppkomma när myndigheter med klara myndighetsfunktioner inom ett område bedriver kommersiell provnings- eller certifieringsverksamhet inom samma eller angränsande områden. Arbetsgruppen tillsattes sedan frågan väckts i en skrivelse från SWEDAC.

I promemorian anges vissa grundläggande principer som bör gälla när myndigheter bedriver kommersiell provnings- eller certifieringsverksamhet:

- Särskilda skäl måste finnas för att en myndighet över huvud ägnar sig åt kommersiell provnings- eller certifieringsverksamhet. Det är ingen primär statlig uppgift att tillhandahålla provnings- och certifieringsresurser och om så ändå görs bör kommersiell verksamhet normalt drivas i bolagsform.
- Verksamheten skall inte påverka föreskrivande, kontrollerande och annan central myndighetsverksamhet på ett negativt sätt. Intressekonflikter måste särskilt uppmärksammas om myndigheten har marknadskontrolluppgifter. En myndighet bör inte vara anmält organ inom det område som marknadskontrollen avser. Arbetsgruppen föreslår att, i stället för SWEDAC, regeringen skall pröva ansökningar från myndigheter att bli anmält organ.
- Verksamheten skall inte påverka marknaden för sådan verksamhet på ett negativt sätt.

Dessa principer har godtagits av de allra flesta remissinstanserna och bör enligt regeringens mening ligga till grund för myndigheternas verksamhet i aktuellt avseende. Förhållandena kan givetvis skilja sig åt i olika fall men principerna bör vara utgångspunkt för bedömningen av de särskilda fallen. En myndighet som överväger att inleda en kommersiell verksamhet måste således göra en noggrann analys av potentiella intressekonflikter och verksamhetens marknadspåverkan. En sådan analys måste också göras av det ansvariga departementet inom ramen för styrningen av myndigheten. Det ankommer på myndigheten att visa att verksamheten inte har oönskade effekter. Givetvis bör också konkurrensutsatt verk-

samhet prövas inom ramen för de principer som gäller för det statliga åtagandet.

Vad gäller den föreslagna lagändringen har vissa synpunkter förts fram som bör beaktas. SWEDAC menar att man enligt de internationella standarder som styr ackrediteringsverksamheten är skyldig att ackreditera varje kompetent organ. Det är då inte lämpligt att SWEDAC vid prövning av en ansökan om ackreditering från en myndighet också tvingas ta ställning till exempelvis de konkurrenspolitiska skäl som kan tala mot att myndigheten driver den ackrediterade verksamheten. En annan synpunkt som förts fram är att kravet i den föreslagna 16 a § gäller vid all ackreditering oavsett myndighetens uppgifter och verksamhetens utformning. Ofta kan det finnas behov för en myndighet att erhålla ett bevis på teknisk kompetens i form av ackreditering för att kunna företa detta t.ex. för sin egen marknadskontrollarbete i internationella sammanhang.

Regeringen finner att man bör söka en lösning som tillgodoser syftet med arbetsgruppens förslag och samtidigt dessa synpunkter. En ansökan om ackreditering av en statlig myndighet som har centrala myndighetsuppgifter i form av bemyndigande att utfärda föreskrifter eller ansvar för marknadskontroll eller annan tillsyn bör föregås av en prövning av någon annan än SWEDAC huruvida den verksamhet för vilken ackreditering söks är förenlig med de tidigare nämnda principerna. En sådan prövning är så nära kopplad till styrningen av myndigheten att den bör göras av regeringen. Genom begränsningen till vissa centrala myndigheter kommer det att bli ett mycket begränsat antal prövningsärenden. Som arbetsgruppen föreslagit bör regeringen också pröva frågan om en myndighet bör utses till anmält organ för en uppgift för vilken även andra organ än myndigheter får anmälas. Även sådana ärenden kan antas bli mycket sällsynt förekommande.

De föreskrifter som behövs för att åstadkomma detta kan tas in i förordningen (1993:1065) om teknisk kontroll. Något förslag till ändring lagen om teknisk kontroll läggs därför inte fram i denna del.

B 3. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Bidrag till riksmätplatser

1995/96	Utgift	12 198	¹	
Därav 1996	Utgift	9 436		
1997	Anslag	8 760	Utgifts- prognos	9 707
1998	Förslag	8 271		
1999	Beräknat	8 271		
2000	Beräknat	8 271		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Anslaget disponeras av SWEDAC för bidrag till riksmätplatserna.

Alla material, produkter och processer karaktiseras med hjälp av mätbara storheter. Korrekta och tillförlitliga mätresultat kräver tillgång till mätdon som är relaterade till internationella konventioner och måttenheter. Denna relation benämns spårbarhet och förutsätter att nationella normaler upprätthålls för de grundläggande måttenheterna som används inom landet. Riksmätplatserna har denna uppgift. Upprätthållande och finansiering av primärmetrologin är ett offentligt åtagande i samtliga europeiska och flertalet andra industriländer.

I Sverige finns fyra institut/riksmätplatser som sammantaget ombesörjer landets primära behov av säkerställd och spårbar mätteknik, omfattande ett 40-tal tekniska storheter. Riksmätplatserna finns hos Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP), FFA, FFV Mätteknik AB och SSI. Av de fyra nämnda mättekniska primär-laboratorierna är två helstatliga bolag.

SP svarar för ca 75% av normaliehallningen i Sverige och metrologiverksamheten omfattar totalt ca. 35 anställda. Denna bedrivs som en integrerad del med annan verksamhet inom bolaget, bl.a. provning och forskning. SP har ca. 500 anställda.

Primärmetrologin, kalibrering av interna referensnormaler och kalibrering mot kund sysselsätter totalt ca. 45 personer vid landets riksmätplatser, vilket betyder att de övriga riksmätplatserna vardera har 2-5 anställda inom området. Därtill kommer fristående ackrediterade kalibreringslaboratorier, som hämtar sin spårbarhet hos riksmätplatserna och utför kalibrering åt kunder.

I SWEDAC:s myndighetsuppgifter ingår att ha ett övergripande samordnings- och medelfördelningsansvar för investeringar och underhåll av utrustning hos riks-mätplatserna, att utöva tillsyn samt att planera normaliehallningsinsatserna inom området. Av det bidrag till riksmätplatserna som kanaliseras via SWEDAC används ca två tredjedelar till att täcka riksmätplatsernas kostnader för spårbarhet, dvs. att kalibrera de nationella normalerna mot de internationella normalerna och för att kalibrera referensnormalerna mot de nationella normalerna. Resterande medel används till investeringar och underhåll av normaler och mätutrustning.

Vid ingången av innevarande budgetår fanns en reservation om 0,9 miljoner kronor från det äldre reservationsanslaget för samma ändamål.

Utredningen "Svensk metrologi inför 2000-talet"

Under åren har riksmätplatssystemet varit föremål för ett stort antal utredningar. Även inom EU-kommissionen har det nyligen genomförts en kartläggning av metrologin i medlemsstaterna (RC-SMT/97/20). De svenska utredningarna har huvudsakligen varit inriktade på utbudets relevans, verksamhetens organisation och dess finansiering. Utred-

ningen "Svensk metrologi inför 2000-talet" utgör därvid inget undantag.

Utredaren påtalar att anslaget genom nedskärningar nu blivit för litet för att kunna finansiera den primära normaliehallningen. Primärmetrologin har kostnader för internationell spårbarhet samt anskaffning av ny och utbyte av gammal utrustning pga. teknikutvecklingen. FoU-delen är också betydande.

Riksmätplatssystem finansieras väsentligen från fem olika källor:

1. Bidrag till riksmätplatser för investeringar och drift (B3) som administreras av SWEDAC.
2. Bidrag för mätteknisk FoU (B6) till Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP)
3. Projektmedel för FoU från forskningsstiftelser, NUTEK och andra organ.
4. Intäkter för konsulttjänster och utvecklingsarbete.
5. Bidrag som den egna moderorganisationen i vissa fall måste tillskjuta för eventuella underskott i verksamheten.

Därtill kommer intäkter från kalibrering av referensnormaler och av kunders mätidon (drygt 60% av riksmätplatsverksamhetens totala intäkter, för SP:s del 65%).

För att leva upp till målet "att upprätthålla en mätteknisk verksamhet med hög standard, av tillräcklig omfattning, med effektiv användning av statliga resurser" konstaterar utredaren att det årliga bruttobebehovet för investeringar/underhåll och FoU borde uppgå till vardera 11,5 mkr. Det årliga behovet skulle därmed vara 23 mkr. Därtill kommer kostnader för internationell spårbarhet på 6 mkr. Primärmetrologin skulle därför, från dagens nivå, behöva ett tillskott för främst investeringar på 8,7 mkr och FoU. Ökningen motsvaras av att SWEDAC:s bidrag till riksmätplatserna (B3) återställs till nivån som det hade i början av 90-talet, dvs. 12 mkr. i dagens penningvärde och utökas med ytterligare 6,7 mkr. Ökningen av FoU-delen kan till viss del ske genom externa projektmedel. Av riksmätplatserna är det endast SP som erhåller bidrag för mätteknisk FoU.

Utredaren föreslår en utökning av utbudet av kvalitetssäkrade mätningar främst inom kemin genom inrättande av sk. referenslaboratorier. Vidare föreslås att landets primärmetrologi administrativt koncentreras till SP. Centralisering anses ge fördelar i förhållande till nuvarande decentraliserade system. Förslaget skulle innebära att SP skulle ges ett övergripande administrativt ansvar för de nuvarande riksmätplatserna, av vilka SSI i så fall ges status av referenslaboratorium, för att undantas från SP:s administration. Motivet för att sammanföra ansvaret för alla riksmätplatsfunktioner till ett organ är en konsekvens av nödvändigheten att uppnå en högre kostnads-effektivitet och att hitta ett enkelt och hållbart finansieringssystem genom ett tydligt huvudmannaskap.

Fysisk koncentration, vars konsekvenser inte mer än övergripande behandlas av utredaren, skulle medföra tillkommande flyttkostnader för utrustning och vissa andra kostnader.

Referenslaboratorierna föreslås bli riksmätplatsernas motsvarighet inom kemisk metrologi. Områden som allmän kemi, metallurgi, läkemedel, livsmedel och bioteknik, medicinsk kemi samt miljö (främst mark, vatten och luft) bör övervägas. Utöver denna nya struktur för mätningar inom kemi föreslås att ett referenslaboratorium för mätning av aktivitet (i första hand av radon) inrättas vid SSI. Utredaren föreslår också att en ny riksmätplatsfunktion för densitet inrättas vid SP. Referenslaboratorier bör utses av regeringen och stå under SWEDAC:s tillsyn. Kriterier för utseende av referenslaboratorier måste utarbetas.

Utredningen konstaterar, liksom tidigare utredningar, att de tjänster som ingår i riksmätplatsernas nuvarande utbud är relevanta men att primärmetrologin idag måste kämpa mot en kraftig underfinansiering. Kalibreringsverksamheten, som ökat i efterfrågan, har fått prioriteras i förhållande till FoU. Efterfrågan beror till stor del på att näringslivet i ökad utsträckning inför kvalitetssystem enligt ISO 9000-serien av standarder, som bl.a. innefattar krav på spårbarhet för de mätidon som används.

Kalibreringsintäkterna utgör idag drygt 60% av riksmätplatsverksamhetens totala omsättning. Internationellt sett är detta en mycket hög siffra. Utredaren påtalar att riksmätplatserna drivits till denna situation, som i många fall innebär konkurrens med ackrediterade kalibreringslaboratorier, genom otillräcklig finansiering av primärmetrologin. I och med att de måste ägna huvudparten av sin tid åt externa uppdrag minskar deras möjlighet att bedriva den FoU som kan föra svensk metrologi framåt och därmed ge den service som näringslivet kräver. I ett läge där riksmätplatsernas utbud inte längre tillfredställer näringslivets behov utsätts Sverige för betydande konkurrensnackdelar eftersom endast de större företagen har åtminstone en teoretisk möjlighet att vända sig till utländska mätplatser.

Olika finansieringsmodeller har studerats. Utredningen slår fast att en kompletterande finansiering av primärmetrologin genom bidrag från näringslivet inte är genomförbart. Industriföretag är däremot beredda att medverka vid uppbyggnad av för dem intressanta och specifika resurser. Industrin är således inte är beredd att på permanent grund medverka i en basfinansiering, då denna anses vara en statlig angelägenhet. Näringslivet finansierar metrologin skattevägen och genom att betala för kalibrering av mätidon och instrument.

Nuvarande nivå på basfinansieringen av FoU begränsar möjligheten att delta i forskningsprojekt då det oftast förutsätts att medverkande institut/riksmätplats skall bidra med 50% av egna/externa medel. KK-stiftelsen och Stiftelsen för

strategisk forskning och andra stiftelser anses vara potentiellt intressanta för en medfinansiering.

Remissinstanserna

Yttranden har inkommit från 29 av totalt 47 instanser. Flertalet uttalar sig för en förstärkning den svenska metrologin och påtalar dess betydelse. Flera remissinstanser menar att utredaren underskattat det verkliga behovet. En väl fungerande metrologi anses vara av stor betydelse för konkurrenskraften hos det svenska näringslivet och för dess framtid. Metrologin betraktas som ett nationellt strategiskt teknikområde. Det bör vara ett statligt intresse att upprätthålla denna verksamhet långsiktigt. Speciellt viktigt är det med nära tillgång till mättekniska tjänster för många små och medelstora företag.

Det påtalas att behovet inom industrin av mätningar med spårbarhet och hög noggrannhet stiger snabbt och att detta är en utveckling som kommer att fortsätta. Införande av kvalitetssystem, vanligen efter standarder i ISO 9000-serien, innebär krav på att mätton och instrument skall vara spårbart kalibrerade. Globaliseringen av industriell tillverkning gör det nödvändigt att komponenter tillverkade på skilda ställen skall kunna samverka i den slutliga produkten.

Naturvårdsverket anför att miljövarsarbetet kräver att mätdata är tekniskt tillförlitliga. En stor andel av alla mätningar har direkt anknytning till lagar och myndigheters föreskrifter, utfärdade för att skydda människors liv, hälsa, säkerhet och miljö.

SSI visar på exempel där metrologin används för att minska kassationer och att vidareutveckla produkter. SP anför att tidhållningen (atomur) för Internet har direkt koppling till den omfattande nationella IT-satsning som genomförs. För att Internet skall fungera måste de elektroniska meddelandepaketerna tidsstämplas med hög precision då de sänds iväg. Ytterligare exempel redovisas.

Flertalet remissinstanser har haft svårt att avge synpunkter på den övergripande strukturen och finansieringen. Förslaget att koncentrera metrologin till SP tillstyrks av SWEDAC, SP, KTH, STH, IVF, LM Ericsson AB, NUTEK och naturvårdsverket men avstyrks av riksmätplatserna FFA och SSI.

Naturvårdsverket, SP, Institutet för metallforskning och SWEDAC tillstyrker att ett system med referenslaboratorier inrättas. Vad gäller referenslaboratorium för allmän kemi hos SP i Borås tillstyrks detta av CTH, Jernkontoret och NUTEK. Naturvårdsverket anser att statens engagemang i princip bör inskränka sig till att etablera referenslaboratoriesystemet och att svara för kompetensprövning samt tillsyn. Ytterligare referenslaboratorier bör först inrättas när behov föreligger och resp. samhällssektor/bransch/intressegrupp är beredd att finansiera verksamheten. Ett system med mentorer eller sekundära referenslaboratorier behöver övervägas. SWEDAC anser att tillsynsansvaret bör ligga hos dem. I

övrigt framförs olika förslag och synpunkter om vilka som bör utses till referenslaboratorier. Flera remissinstanser anser sig ha förutsättningar att utses till referenslaboratorium.

Vad gäller den statliga finansieringen anser NUTEK att denna bör vara åtskild från övriga anslag, så att metrologin får en tydlig och egen finansiering. SWEDAC anser att statliga medel inte skall utgå till referenslaboratorier och att de alternativa finansieringsformer för primärmetrologin som övervägts men förkastats av utredaren inte är särskilt realistiska. För att bevara objektiviteten och trovärdighet av FoU-resultat bör finansieringen säkras av opartiska medel, anser LM Ericsson.

KTH uttrycker en stark oro över en eventuell finansiering med hjälp av kalibrerings-intäkter. Det finns en risk att avgifterna blir så höga att endast företag med verkligt tvingande behov skulle kunna hålla sig med korrekt kalibrerade instrument, medan mindre lönsamma företag får svårigheter att motivera kalibrering. Alternativt kan de svenska kalibreringsresurserna för några storheter bli så dåliga att kvalificerade kunder väljer att gå till bättre rustade laboratorier utomlands.

Flertalet remissinstanser påtalar att nuvarande anslagsnivå är otillräcklig. Det finns en stark opinion för en utökning av systemet till att även omfatta referenslaboratorier och en höjning av anslagen. FFA anser att konsekvenserna vid en oförändrad ambitionsnivå blir att kunskapsbanken försvinner, något som det tar lång tid att åter bygga upp.

I SP:s budgetunderlag 1997- 1999 anges att man strävar mot en samlad nationell metrologi.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Av de redovisningar som lämnats av utredaren, SWEDAC, SP och av remissinstanserna framgår att riksmätplatserna har svårigheter att uppnå målsättningen vad gäller en hög standard pga. medelsbrist. Utbudet av fysikaliska storheter bedöms vara av tillräcklig omfattning och relevans samt medelsanvändningen effektiv. Utbudet omfattar inte kemisk metrologi.

Den framtida organisationen

Regeringen anser att riksmätplatsorganisationen bör ges ett tydligt huvudmannaskap och avser därför ta initiativ till att ytterligare utvärdera konsekvenserna av att koncentrera primärmetrologin till helstatliga Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP). I utvärderingen skall ingå att resurserna för primärmetrologi identifieras och särskiljs från annan verksamhet hos SP och de övriga riksmätplatserna. Då primärmetrologin är starkt integrerad med provning

och forskning samt kalibrering, i konkurrens med fristående ackrediterade kalibreringslaboratorier, bör utvärderingen ta fasta på vilka konsekvenser som uppstår vid en separering av de metrologiska aktiviteterna i sin helhet och att dessa bedrivs i en egen organisation.

Regeringen anser vidare att införande av ett system med referenslaboratorier kan stärka den mättekniska verksamheten i landet. Arbete krävs för att utveckla kriterier och kompetenskrav som dessa skall uppfylla. Tillkomsten av referenslaboratorier bör styras av de behov som föreligger hos näringsliv och offentlig förvaltning. Genom att särskilja och tydliggöra ansvaret för primärmetrologin finns sannolikt goda förutsättningar för att etablera referenslaboratorier, i en sammanhållen gemenskap. Vidare ges möjlighet till erfarenhetsutbyte och övergripande marknadsföring.

För att genomföra en omorganisation av riksmätplatserna och utökning av systemet med referenslaboratorier krävs ett fördjupat underlag. Detta avser såväl konsekvenser hos berörda riksmätplatser som de regel- och budgettekniska ändringar som krävs. Kriterier som ska uppfyllas av referenslaboratorierna behöver också tas fram. Regeringen avser därför att inhämta ytterligare underlag samt därutöver pröva alternativa möjligheter till finansiering innan ett slutligt ställningstagande kan ske.

B 4. Elsäkerhetsverket

1995/96	Utgift	46 295 ¹	Anslags- sparande	32 060 ²
Därav 1996	Utgift	33 327		
1997	Anslag	36 520	Utgifts- prognos	39 300
1998	Förslag	36 961		
1999	Beräknat	37 808		
2000	Beräknat	38 923		

1. Beloppen anges i tusental kronor. Bruttoutgifter mot anslaget för 1995/96 var 58 647 tkr och inkomster mot anslaget 12 352 tkr.

2. Regeringen har våren 1997 beslutat att dra in 19 000 tkr av anslags-sparandet som en besparing.

Elsäkerhetsverket är förvaltningsmyndighet för tekniska säkerhetsfrågor på elområdet. De övergripande målen för verksamheten är att förebygga av elektricitet orsakad skada på person och egendom samt störningar på radiokommunikation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Elsäkerhetsverket skall därvid svara för statliga insatser för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt medverka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet.

Inkomster hos Elsäkerhetsverket, som redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttiteln 2552 Övriga offentligrättsliga avgifter, beräknas till 36,3 miljoner kronor för nästa budgetår (oförändrat jämfört med innevarande budgetår).

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Den prövning regeringen gjort visar att verksamheten bedrivs med sådan inriktning att de uppsatta målen huvudsakligen har uppnåtts.

Föreskrifter har utarbetats som är nödvändiga för att elsäkerheten skall upprätthållas utan att de utgör hinder för den tekniska utvecklingen eller för handeln med andra länder. Elsäkerhetsverket redovisar att under året har en genomgripande översyn genomförts av verkets totala deltagande i standardiseringsarbete. Syftet har varit att öka effektiviteten och skapa ett bättre underlag för prioritering, styrning och samordning. Översynen har lett till förändringar i standardiseringsdeltagandet vad avser såväl inriktning, omfattning och fördelning mellan deltagande med egen personal och köpta tjänster. Verket framhåller att svenska förslag i standardiseringsarbetet i hög utsträckning har vunnit gehör.

Vad beträffar tillsyn av elanläggningar har verkets arbete inriktats mot att motivera och bidra till att säkerställa att ägare och användare av elektriska anläggningar och elektrisk materiel iakttar elsäkerhetsföreskrifterna samt att elinstallationer utförs enligt gällande säkerhetsföreskrifter. Tillsynen på elanläggningsområdet skall tillse att föreskrifter om utförande, handhavande och skötsel följs samt att erfarenheter från tillsynsarbetet återförs till föreskrifts- och standardiseringsarbetet. Elsäkerhetsverket anför att förändringar av verksamheten inom elanläggnings-tillsynen fortgår som innebär en upprioritering av fälttillsynen, bättre samordning av de samlade tillsynsresurserna, uppbyggandet av ett effektivt internt system för erfarenhetsåterföring från tillsynsverksamheten samt en tydligare markering av verkets myndighetsroll.

Tillsynen på elmaterielområdet utgörs till största delen av marknadskontroller för att tillse att föreskrifter om kontrollordning, samt om utförande, handhavande och skötsel av elmateriel följs. Under året har marknadskontrollen på fältet dvs besök hos bl.a. tillverkare och importörer bedrivits med egen personal. Tidigare köptes denna del av verksamheten liksom tekniska provningstjänster externt. Elsäkerhetsverket påtalar att de hittillsvarande erfarenheterna av denna förändring är goda.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser (budgetåret 1995/96)

Regeringen konstaterar att RRV inte anfört några invändningar i sin revisionsberättelse för Elsäkerhetsverket avseende räkenskapsåret 1995/96.

Slutsatser

Regeringens bedömning är att verksamheten inom myndigheten under den kommande perioden bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för elsäkerhetsarbetet för budgetåret 1997. De övergripande mål som gäller för perioden 1995/96 – 1998 bör ligga fast.

I anslutning till insatserna skall verket följa den internationella utvecklingen samt främja svenskt deltagande i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde.

Regeringen förutsätter att Elsäkerhetsverket noga följer utvecklingen vad gäller elolycksfall och elbränder för att bl.a. analysera insatserna och elsäkerhetsnivåns utveckling med särskild uppmärksamhet på elmaterielområdet.

B 5. Sprängämnesinspektionen

1995/96	Utgift	18 611	¹ Anslags-sparande	7 379
Därav 1996	Utgift	13 123		
1997	Anslag	15 150	Utgifts-prognos	18 100
1998	Förslag	14 943		
1999	Beräknat	15 409		
2000	Beräknat	15 891		

1. Beloppen anges i tusental kronor. Bruttoutgifter mot anslaget för 1995/96 var 22 739 tkr och inkomster mot anslaget 4 128 tkr.

Sprängämnesinspektionen (SÄI) är central förvaltningsmyndighet för frågor som rör brandfarliga och explosiva varor. Det övergripande målet för verksamheten är att förebygga att personer och egendom kommer till skada vid hantering av sådana varor.

Inkomster hos SÄI, som redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttiteln 2552 Övriga offentligrättsliga avgifter, beräknas till ca 16,6 miljoner kronor för nästa budgetår (innevarande budgetår ca 17 miljoner kronor).

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Den prövning regeringen gjort visar att verksamheten bedrivs med sådan inriktning att de uppsatta målen huvudsakligen har uppnåtts.

En av SÄI:s huvuduppgifter är att med stöd av lagstiftningen om brandfarliga och explosiva varor utarbeta regler i form av föreskrifter och allmänna råd för hantering och import av sådana varor. I verksamheten ingår även medverkan i andra myndigheters föreskriftsarbete samt i nationellt och internationellt standardiseringsarbete. Inspektionen anger att aktiviteten inom området har legat på samma höga nivå som förra året och att verksamheten i stor utsträckning har präglats av det fortsatta arbetet med att modernisera och förenkla det egna regelverket. Ett betydande arbete har också lagts ned på att anpassa detta till EU:s regler.

SÄI:s tillsynsarbete innebär inte bara kontroll och övervakning utan även stöd och utveckling. Insatser sker genom besök vid anläggningar, deltagande som samrådspart vid projektering av större anläggningsprojekt samt genom råd och stöd åt såväl enskilda och företag som åt centrala, regionala och kommunala myndigheter. SÄI har tagit fram en samlad åtgärdsplan som syftar till ytterligare effektivisering, utveckling och förbättring av både den centrala och den lokala tillsynen över brandfarliga och explosiva varor. Inom ramen för detta arbete har bl.a. en utbildningsplan och ett utbildningspaket för räddningstjänsterna tagits fram. Motsvarande arbete pågår för polismyndigheterna inom området explosiva varor.

För att brandfarliga och explosiva varor skall få hanteras krävs tillstånd. Vad beträffar explosiva varor beslutar SÄI om tillstånd till tillverkning, överföring och till försvarsmaktens hantering. Polismyndigheterna beslutar i övriga ärenden. SÄI prövar frågor om tillstånd till hantering av brandfarliga varor inom försvarsmakten. För övrig hantering av brandfarliga varor sker tillståndsprövningen kommunalt, i många fall efter samråd med SÄI. Inspektionen påtalar att antalet ansökningar om tillstånd till hantering av explosiva varor har ökat markant.

Inspektionens godkännandeverksamhet innefattar bl.a. handläggning av ansökningar vad gäller godkännande och klassificering av explosiva varor, godkännande av konstruktioner till förvaringsutrymmen för explosiv vara samt granskning av underlag för typgodkännande av cisterner och tillbehör. Vad beträffar utredningar m.m. utförs insatser dels i utredningar av olyckor och tillbud, dels i verksamhetsövergripande nationella och internationella arbetsgrupper. Medverkan i utredningar av olyckor görs i huvudsak som sakkunnig åt polismyndighet samt på eget initiativ.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser (budgetåret 1995/96)

Regeringen konstaterar att RRV inte anfört några invändningar i revisionsberättelsen avseende SÄI.

Slutsatser

Regeringens bedömning är att verksamheten inom myndigheten under det kommande året 1998 bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för Sprängämnesinspektionen för perioden 1997 – 1999. Det övergripande mål som gäller för Sprängämnesinspektionens verksamhet för perioden 1997 – 1999 bör ligga fast.

B 6. Bidrag till standardisering, provnings- och mätteknisk FoU m.m.

1995/96	Utgift	126 945	¹	
Därav 1996	Utgift	84 630		
1997	Anslag	77 802	Utgifts- prognos	77 802
1998	Förslag	70 589		
1999	Beräknat	71 930		
2000	Beräknat	73 370		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Från anslaget utgår bidrag till standardiseringsverksamheten för att SIS Standardiseringen i Sverige som centralorgan, tillsammans med åtta auktoriserade standardiseringsorgan för olika verksamhetsområden, skall verka för svensk standardisering nationellt, europeiskt och globalt.

Vidare utgår bidrag till Sveriges Provnings- och forskningsinstitut AB (SP) för uppgifter inom teknisk forskning och utveckling av mät- och provningsteknik, primärmetrologi samt därtill anknuten standardisering.

Från anslaget finansieras verksamheter inom området teknisk informationsförsörjning. För detta ändamål anvisas medel till Tekniska Nomenklaturcentralen (TNC) och Tekniska Litteratursällskapet (TLS).

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Den svenska standardiseringsorganisationen har lämnat resultatredovisning efter en modell som anpassats till standardiseringsverksamheten. Denna

modell innehåller, förutom vissa nyckeltal, en redovisning av väsentliga händelser under året och av arbetet på områdena hälsa, skydd och miljö. Det kan noteras att den svenska standardiseringsorganisationen väl klarat en volymökning inom globalt och europeiskt standardiseringsarbete.

Riksrevisionsverket har i en rapport överlämnad i mars 1997 utrett hur effektivt statsanslaget till standardiseringen används samt bedömt ändamålsenligheten hos hittills tillämpad bidragsmodell. Enligt RRV finns det skäl för staten att mera aktivt medverka i och därmed få inflytande över standardiseringen. RRV föreslår vidare en ny finansieringsmodell. Denna innebär att huvuddelen av det statliga stödet lämnas genom att de myndigheter som medverkar i standardiseringsarbetet bidrar till att täcka standardiseringens kostnader på samma villkor som övriga intressenter.

RRV:s rapport har remissbehandlats och flertalet remissorgan ställer sig i princip positiva till den föreslagna finansieringsmodellen. Flera remissorgan anför dock att den föreslagna modellen inte garanterar att det statliga stödet bibehålls. Utredningens förslag övervägs f.n. av regeringen.

SP:s tjänster inom FoU och rådgivning uppfyller väl de angivna verksamhetsmålen. Resultaten ges en omfattande och systematisk spridning med goda nyttoeffekter. Verksamheten bedrivs i bred samverkan med högskola och andra FoU-aktörer. Därigenom ges goda effekter även i forskarutbildning och annan kompetensutveckling. SP tillämpar en modell för systematisk värdering av kvantitativa effekter. Denna visar på ett högt utbyte av FoU-insatser av tillämpad art, inte minst i kombination med rådgivning. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att de FoU-tjänster som SP i sin tvärtekniska verksamhet genomför genom samarbete med andra FoU-aktörer, internationellt samarbete och deltagande i EU:s forskningsprogram, genom rådgivning till företag och myndigheter samt genom standardiseringsarbete är en mycket effektiv metod för att nå ut med ny teknik i industriella tillämpningar.

TNC och TLS uppfyller väl de mål som angivits för verksamheterna. Regeringen drar följande slutsatser: TNC är, så som en förening som tillvaratar terminologi, fackspråk och relevant språkvård, mycket viktig inte minst i EU-arbetet. TLS som intresseförening för bibliotekarierna och informatiker i företag, myndigheter och organisationer har en viktig roll i att stödja informationstjänsten i företag och organisationer. En annan viktig och väl utförd uppgift är att sprida IT-kunnande av god kvalitet för att underlätta och effektivisera intressenternas verksamhet.

5.3 Övriga frågor

5.3.1 Avgiftsfinansierade verksamheter

Patent- och registreringsverket

Verksamheten vid Patent- och registreringsverket (PRV) finansieras genom avgifter. Avgifterna skall ge full kostnadstäckning. Verksamheten med patent, varumärken och mönster skall ge ett överskott, som motsvarar kostnaden för Patentbesvärstättens verksamhet.

Patent- och registreringsverket är central förvaltningsmyndighet för frågor om patent, varumärken, mönster, efternamn och förnamn samt för registreringsärenden angående aktiebolag, filialer, handelsbolag, ekonomiska föreningar och europeiska ekonomiska intressegrupperingar. PRV för även register över fysiska personers och dödsbonds konkurser samt näringsförbud.

PRV:s ekonomiska resultat är tillfredställande. Bolagsverksamhetens överskott på 32 miljoner kronor förklaras av att planerad IT-satsningar ej kommit igång. Verksamhetens ackumulerade resultat uppgår till 53 miljoner kronor. Dessa skall framför allt användas till verkets IT-projekt. PRV har budgeterat negativa resultat på 39,5 miljoner kr 1997 och på 63 miljoner kr 1998.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Inom verksamhetsgrenen *patent* redovisar PRV att antal patentansökningar fortsätter att öka. Verksamhetsmålet enligt regleringsbrevet att inom tre år meddela beslut i patentärenden har inte uppfyllts. Verksamheten präglas fortfarande av obalans mellan efterfrågan och tillgängliga resurser. Ett problem som PRV står inför är svårigheten att rekrytera och behålla ingenjörspersonal. Detta är en av de frågor PRV prioriterar högst.

Inom *varumärken* låg den genomsnittliga behandlingstiden för ett ärende på 8 månader att jämföra med regleringsbrevets mål på 10 månader. Produktionen har överstigit efterfrågan. Arbetsproduktivitet och kostnadsproduktivitet sjönk något.

Mönsterverksamheten hade en ökning av ärenden samtidigt som produktionen sjönk. Den genomsnittliga behandlingstiden var 13,5 månader att jämföra med regeringens mål på 11 månader.

Verksamheten inom *periodisk skrift* har uppnått regleringsbrevets mål om en högsta genomsnittlig behandlingstid på två veckor.

Verksamhetsgrenen *namn* har uppnått regleringsbrevets uppställda mål på en genomsnittlig behandlingstid på tre månader. Inför budgetåret 1998 skall

namnverksamheten följa principen full kostnadstäckning.

Verksamhetsgrenen *bolag* har uppnått de verksamhetsmål som regeringen satt upp. Införandet av förseningsavgifter för inlämnandet av årsredovisningar har gjort att andelen årsredovisningar som inlämnats i tid ökat från ca 50% till nästan 95%.

Verksamhetsgrenen *uppdrag* (patent, varumärken m.m, InterPat Sweden) har under budgetåret fått en ökad efterfrågan av tjänster inom i stort sett alla verksamhetsområden. Då PRV känt sig nödgat att prioritera myndighetsuppgifterna före uppdragsverksamheten har uppdrag inom vissa teknikområden inte kunnat utföras.

BUDGET

OFFENTLIG - RÄTTSLIG VERKSAMHET	INTÄKTER	KOST- NADER	RESULTAT (INTÄKT- KOSTNAD)	UPPDRAGS GIVARE STATEN% ¹	UPPDRAGS -GIVARE ÖVRIGA%
Utfall	541 083	532 499	8 584	2	98
1995/96					
Varav 1996	368 741	368 338	404	2	98
Prognos	440 000	477 000	-37 000	2	98
1997					
Budget	370 000	421 000	-59 000	2	98
1998					
Beräknat	375 000				
1999					
Beräknat	375 000				
2000					

1. Exkl. statliga bolag och affärsverk.

UPPDRAGS- VERKSAMHET	INTÄKTER	KOST- NADER	RESULTAT (INTÄKT- KOSTNAD)	UPPDRAGS GIVARE STATEN% ¹	UPPDRAGS -GIVARE ÖVRIGA%
Utfall	108 124	96 607	11 517	2	98
1995/96					
Varav 1996	79 165	68 258	10 906	2	98
Prognos	88 000	91 000	-3 000	2	98
1997					
Budget	90 000	94 500	-4500	2	98
1998					
Beräknat	92 000				
1999					
Beräknat	94 000				
2000					

1. Exkl. statliga bolag och affärsverk.

TJÄNSTE- EXPORT	INTÄKTER	KOST- NADER	RESULTAT (INTÄKT- KOSTNAD)	UPPDRAGS GIVARE STATEN% ¹	UPPDRAGS -GIVARE ÖVRIGA%
Utfall	7 061	6 304	757		
1995/96					
Varav 1996	4 700	4 200	500		
Prognos 1997	4 800	4 300	500		
Budget 1998	4 900	4 400	500		
Beräknat 1999	5 000				
Beräknat 2000	5 100				

1. Exkl. statliga bolag och affärsverk.

Stora IT-satsningar under 1997 och 1998 gör att det tillfälligt uppstår relativt stora underskott inom samtliga *offentligrättsliga* verksamheter. Av budgeten inför år 1998 står patentverksamheten för ca 51% och bolagsverksamheten för ca 38% av intäkterna.

Av *uppdragsverksamhetens* budget inför år 1998 står bolagsverksamheten för ca 63% av intäkterna.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att Riksrevisionsverket inte anfört några invändningar i sin revisionsberättelse för räkenskapsåret 1995/96.

Slutsatser

PRV tillhandahåller produkter och tjänster som är av stor betydelse för näringslivet. Många av verkets tjänster efterfrågas allt mer. Informationen i verkets register nyttjas av både den offentliga och privata sektorn. Vidare har PRV ett djupt samarbete med olika internationella organisationer och säkerställer därmed ett svenskt inflytande på den internationella utvecklingen. PRV:s årsredovisning visar att samtliga verksamhetsmål uppnåtts förutom inom patent- och mönsterverksamheterna. Patentverksamheten har haft problem i flera år och PRV hänvisar till svårigheter att rekrytera och behålla patentingenjörer. Patentverksamhetens kompetensförsörjning, tillsammans med IT-utvecklingen, var de högst prioriterade frågorna innevarande budgetår. Dessa frågor kommer även att prioriteras fortsättningsvis. Anledningen till att målen inom mönsterverksamheten inte uppnåtts är att vakanser inte ersatts i avvaktan på besked om ett EG-mönster. Problemet är därför tillfälligt. Regeringens sammantagna bedömning är att verket levererar serviceinriktade tjänster med hög kvalitet och att resultatet är tillfredsställande. En stor och

viktig uppgift för verket är genomförandet av regeringens beslut att utlokalisera verksamhetsgrenarna varumärken, mönster, namn och periodisk skrift till Söderhamns kommun.

5.3.2 Granskning av försvarsuppfinningar

Ärendet och dess beredning: Industridepartementet gav den 2 april 1991 ordföranden i Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar (Granskningsnämnden) i uppdrag att göra en översyn av nämnden. Uppdraget motiverades bl.a. av det stora antalet sammanträden i förhållande till antal beslut om hemlighållande. Uppdraget redovisades den 23 augusti 1991 i promemorian (Ds 1991:60) Granskning av försvarsuppfinningar. I promemorian föreslås att granskningsnämnden avskaffas och att nämndens uppgifter övertas av Försvarets civilförvaltning (FCF) och Patent- och registreringsverket (PRV). Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttranden finns tillgänglig i Närings- och handelsdepartementet (I91/1612/3). Beredningen av ärendet har vilat med hänsyn till en pågående omorganisation inom det militära försvaret. Denna medförde bland annat att FCF lades ned och att dess patentenhet överfördes till Försvarets materielverk (FMV). Regeringen gör nu bedömningen att Granskningsnämnden skall vara kvar men att vissa av dess uppgifter skall överföras till FMV. Ett förslag med sådan innebörd har utarbetats och remissbehandlats. Remissvaren finns tillgängliga hos Närings- och handelsdepartementet (N97/2225). Lagförslaget innehåller endast ändringar som föranleds av den nya organisationen och en del ändrade bestämmelser vad avser vissa tidsfrister. Mot denna bakgrund får förslaget anses vara av sådan beskaffenhet att Lagrådet hörande skulle sakna betydelse. Yttrande från Lagrådet har därför inte inhämtats.

Regeringens förslag:

Regeringen föreslår att vissa av de uppgifter Granskningsnämnden har överförs till Försvarets materielverk (FMV). FMV får en förstärkt roll vid beredningen av ärendena och skall bl.a. samordna försvarsintressena. FMV kan besluta om att vidare åtgärd (dvs. beslut om hemlighållande) inte behövs. I andra fall skall FMV överlämna ärendet med eget yttrande till Granskningsnämnden. FMV prövar slutligt frågan om hemlighållande av de utländska försvarsuppfinningar som omfattas av avtal med främmande stat. Granskningsnämnden granskar slutligt de ärendena som FMV överlämnar dit med begäran om hemlighållande. Granskningsnämnden omprövar förordnanden om hemlighållande av de utländska försvarsuppfinningar som omfattas av avtal med

främmande stat. Granskningsnämnden granskar slutligt de ärenden som FMV överlämnar dit med begäran om hemlighållande. Granskningsnämnden omprövar förordnanden om hemlighållande efter hörande av FMV. Om FMV under beredningen finner att skäl för hemlighållande inte längre finns, får FMV själv upphäva förordnandet.

Remissinstanserna: Yttranden till promemorian (Ds 1991:60) Granskning av försvarsuppfinningar har avgetts av Överbefälhavaren, Försvarets civilförvaltning (FCF), Försvarets materielverk (FMV), Patent- och registreringsverket (PRV), Patentbesvärsrätten (PBR), Granskningsnämnden, Sveriges Industriförbund och Svenska Patentombudsforeningen. Samtliga remissinstanser utom PBR har tillstyrkt utredningens förslag. PBR anser att Granskningsnämnden bör bestå med det ansvarsområde den har i dag.

Yttranden över det nya förslaget har avgetts av Försvarsmakten, FMV, PRV, PBR, Granskningsnämnden samt Sveriges Industriförbund. Samtliga remissinstanser tillstyrker regeringens förslag eller har lämnat det utan erinran. Flera synpunkter har dock riktats mot olika tidsfrister. Vidare anser Försvarsmakten att det är viktigt att FMV vid sin prövning samråder med Försvarsmakten. FMV anser att även beslut om att inte hemlighålla en uppfinning skall kunna överklagas till regeringen. PBR ifrågasätter om det är regeringen som skall vara överprövningsinstans och anser att frågan om överprövningsformen behöver genomlysas på ett mer allsidigt sätt.

Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar: Frågor om hemlighållande av försvarsuppfinningar prövas av en särskild granskningsnämnd. Nämndens beslut får överklagas hos regeringen.

De ärendegrupper som förekommer hos nämnden är följande.

1. Prövning av svenska försvarsuppfinningar.
2. Prövning av utländska försvarsuppfinningar.
3. Årlig omprövning av beslut om hemlighållande.
4. Yttrande till främmande stat med vilken avtal föreligger inför förestående beslut att där häva ett förordnande om hemlighållande respektive prövning av frågan om att häva ett förordnande om hemlighållande, om uppfinning upphör att vara hemlig i den främmande staten.
5. Yttrande till regeringen i vissa fall.
6. Administrativa beslut.

Budgetåret 1995/96 (18 månader) hade Granskningsnämnden 73 fall till prövning. Av dessa förordnades 24 stycken som hemliga, 7 svenska och 17 utländska. Detta är något högre när det gäller svenska uppfinningar och något lägre när det gäller utländska

uppfinningar om man jämför med de senaste årens genomsnitt.

Skälen för regeringens förslag: Det behövs en oberoende nämnd med bred intresserepresentation. Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar skall därför inte avskaffas såsom utredningen föreslagit. I övrigt följer regeringen i princip promemorians förslag med den skillnaden att de uppgifter som enligt promemorian skulle ligga på Försvarets civilförvaltning i stället åläggs Försvarets materielverk (FMV).

Det som talar för att vissa av Granskningsnämndens uppgifter övertas av en annan myndighet är att många ärenden kan avgöras utan egentlig sakprövning.

Ärendeutvecklingen visar att antalet fall där svenska försvarsuppfinningar behöver hållas hemliga med hänsyn till försvarsintresset är mycket litet. Antalet utländska fall har visserligen visat sig kunna bli stort, men dessa fall påkallar ingen sakprövning, utan ärendena inskränker sig till ett konstaterande av att det föreligger ett avtal mellan Sverige och främmande stat av ett visst innehåll. Samtidigt är nämnden på grund av de tidsfrister som finns tvungen att hålla sammanträden med en viss regelbundenhet. En överföring av vissa av Granskningsnämndens uppgifter till FMV skulle innebära en rationellare handläggning av ärendena. För de enskilda uppfinnarna bör reformen medföra att de tidsfrister som nu finns kan hållas.

FMV är en central förvaltningsmyndighet med uppgift att anskaffa, vidmakthålla och avveckla materiel och förnödenheter på uppdrag av Försvarsmakten samt att inom detta område stödja Försvarsmaktens verksamhet. FMV är vidare patentorgan för de myndigheter som hör till Förvarsdepartementet och skall handlägga ärenden som rör immaterialrättsliga frågor. Myndigheten får inom sitt verksamhetsområde även tillhandahålla tjänster åt andra än Försvarsmakten och myndigheter som hör till Förvarsdepartementet.

Om FMV åläggs att samordna de olika försvarsintressen som kan göra sig gällande, bl.a. de operativa/taktiska synpunkterna, skulle beredningen bli avsevärt bättre än idag. Visserligen är det möjligt att låta Granskningsnämnden, som har det övergripande ansvaret för beredningen, verkställa denna samordning. Det skulle emellertid leda till att behovet av kommunikation mellan olika myndigheter och sakkunniga skulle öka.

Vad gäller de utländska försvarsuppfinningarna utgörs huvuddelen av fall där det föreligger avtal mellan Sverige och främmande land. I de fallen företar Granskningsnämnden ingen sakprövning, utan konstaterar enbart förekomsten av avtalet i fråga och beslutar om hemlighållande på detta underlag. Dessa ärenden förbereds för närvarande av FMV som enligt avtalen har en mottagande och förmedlande roll. Granskningsnämndens funktion är i praktiken redu-

cerad till en registrering. Det skulle därför vara till fördel om dessa ärenden slutligt kunde avgöras av FMV. Det skulle innebära en förenkling och avbyråkratisering. Några nackdelar synes inte heller vara förenade med en sådan reform.

Även beträffande prövning av om utländska försvarsuppfindingar inte längre skall vara hemliga bör FMV kunna anförtros att självständigt fatta beslut. Den förstärkta rollen för FMV med förbättring av samordningen av olika försvarsintressen gör att det får antas att de olika försvarssynpunkterna har tillförts och prövats i tillräcklig omfattning. En sådan ordning bör gälla, såväl när det gäller att yttra sig till en utländsk myndighet som i fråga om att häva ett förordnande, sedan detta hävts utomlands. När det gäller att undantagsvis behålla ett förordnande om hemlighållande för en utländsk försvarsuppfinding, bör emellertid beslutet fattas av Granskningsnämnden. Beträffande de försvarsuppfindingar som inte är bilateralt reglerade bör en självständig prövning göras på motsvarande sätt som när det gäller svenska försvarsuppfindingar.

De argument som förts fram när det gäller FMV:s kompetens att slutligt bedöma de fall, där det inte anses vara av väsentlig betydelse för försvaret att en utländsk försvarsuppfinding hålls hemlig, har givetvis bärkraft också när de gäller svenska försvarsuppfindingar. Skulle FMV anse att en uppfinding inte behöver hållas hemlig, saknas således rimliga skäl att från försvarssynpunkt göra en överprövning. FMV:s bedömning bör därför kunna vara den slutliga också i de fallen.

FMV bör inte ges rätt att också meddela förordnanden om hemlighållande. I de fall ett förordnande om hemlighållande bedöms nödvändigt bör det tas av en myndighet som inte är försvarsanknuten. Vid beslut om hemlighållanden är det viktigt att alla intressen är representerade. Detta har också flera remissinstanser framhållit. Granskningsnämnden har en bred intresserepresentation med företrädare för näringsliv, Patent- och registreringsverket (PRV) och Försvarsmakten.

Även om PRV, enligt det ursprungliga förslaget, blev beslutande myndighet skulle behovet av att alla intressen blir representerade förmodligen kunna tillgodoses på administrativ väg. Detta skulle däremot inte ge några större rationaliseringsvinster jämfört med att behålla nuvarande Granskningsnämnd. Det är därför mest lämpligt att låta Granskningsnämnden kvarstå som beslutsmyndighet.

Om FMV finner att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfindingen hålls hemlig, skall myndigheten med eget motiverat yttrande överlämna ärendet till Granskningsnämnden för slutlig prövning. Delar Granskningsnämnden denna bedömning skall nämnden förordna att uppfindingen inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas. När det gäller prövningen och själva bedömningen skall

denna ske på samma sätt som tidigare (se prop. 1971:138 s. 51).

Granskningsnämndens beslut kan enligt nuvarande ordning överklagas till regeringen. Enligt den reform som föreslås skall såväl Granskningsnämnden som FMV kunna meddela beslut om hemlighållande. Båda myndigheternas beslut bör därför kunna överklagas. Det är mest lämpligt att ärenden av denna typ även i fortsättningen överklagas till regeringen. Frågor om tillämpning av lagen om försvarsuppfindingar är inte sådana att domstolsprövning är nödvändig av hänsyn till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Ärendenas karaktär talar snarast för att det är regeringen som slutligt bör ta ställning i saken (jfr Slutbetänkande av Fri- och rättighetskommittén, SOU 1994:117 s. 151 f).

Då FMV får en förstärkt roll under beredningen och är ansvarig för samordningen av de olika försvarsintressena är det rimligt att verket åläggs att samråda med Försvarsmakten.

Regeringen har delvis beaktat remissinstansernas synpunkter när det gäller olika tidsfrister. I förslaget ändras vissa tidsfrister för att möjligheterna att hålla sig inom tidsramarna skall öka och för att erhålla samma tidsfrist för internationell och europeisk patentansökan. Förslaget ger också en möjlighet att hemlighålla patentsökta utländska försvarsuppfindingar i avvaktan på prövning enligt lagen.

Ändringarna bör genomföras den 1 januari 1998. Något behov av övergångsregler finns inte. De ärenden som inte avgjorts av Granskningsnämnden och som skall beslutas av FMV bör kunna överlämnas till FMV för fortsatt prövning.

Kostnader m.m: För Försvarets materielverk innebär förslagen inte några omfattande organisatoriska förändringar.

För Granskningsnämndens del medför en reform av detta slag färre antal ärenden att behandla. I endast ett litet antal fall årligen bör Granskningsnämnden komma att behöva ta ställning till en begäran från FMV:s sida om att en uppfinding skall hållas hemlig. Granskningsnämnden har också ansvar för de årliga omprövningsfallen.

För de enskilda uppfinnarna bör reformen medföra att de tidsfrister som nu finns kan hållas och att antalet myndigheter som medverkar till huvuddelen av prövningen kan begränsas, vilket är en förenkling. Inte minst gäller det i förhållande till dem som är rättsinnehavare till utländska försvarsuppfindingar.

6 Konkurrensfrågor

6.1 Omfattning/ändamål

Sunda konkurrensförhållanden och rättvisa spelregler för såväl stora som små företag är viktiga förutsättningar för en väl fungerande samhällsekonomi. Konkurrensreglerna och det övervakande arbete som bedrivs av Konkurrensverket, i första hand med stöd av konkurrenslagens bestämmelser, utgör det huvudsakliga medlet att uppnå en effektiv konkurrens till nytta för konsumenterna. Utöver lagtillämpningsarbetet har Konkurrensverket uppgifter när det gäller frågor om avreglering och offentlig sektor, informationsspridning samt vad gäller stöd till forskning på konkurrensområdet. Det senare arbetet bedrivs med stöd av det till verket knutna Rådet för konkurrensfrågor. Vidare sker löpande samverkan med länsstyrelserna som har till uppgift att främja konkurrensen inom sina län.

Inom verksamhetsområdet behandlas även vissa näringsrättsliga frågor, närmare bestämt den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av Revisorsnämnden. Revisorsnämnden har till huvudsaklig uppgift att godkänna, auktorisera och utöva tillsyn över revisorer.

UTGIFTSUTVECKLINGEN FÖR VERKSAMHETSOMRÅDE KONKURRENSFRÅGOR

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997 ¹	1998	1999	2000
89,5	62,3	75,1	65,6	65,6	67,7

1. Inkl. äldreanslag.

Resultatbedömning och slutsatser

En utvärdering av resultaten av det konkurrensfrämjande arbetet medger inte att några närmare bedömningar görs huruvida insatserna resulterat i ett allmänt sett ökat konkurrenstryck eller i fråga om preciserade effekter i konsumentledet. Arbetet är till sin karaktär alltför långsiktigt och mångfacetterat för

att det i ett kortare perspektiv skall vara möjligt att dra några sådana slutsatser. Det kan dock konstateras att Konkurrenslagsutredningen i sitt betänkande (SOU 1997:20) gör bedömningen att verkningarna av den nuvarande konkurrenslagen i huvudsak varit positiva. När det gäller arbetet med att främja forskning på konkurrensområdet har detta inneburit att en grund lagts för ökade kunskaper om svenska konkurrensförhållanden. Några långtgående slutsatser kring hittills uppnådda resultat är inte möjliga att dra med hänsyn till att verksamheten är relativt ny och då de understödda forskningsprojekten i flertalet fall är fleråriga och ännu ej har avslutats.

Med utgångspunkt i de mål som regeringen formulerat och med hänsyn till konkurrensfrågornas komplexitet och verkets arbetsbörda anser regeringen som helhet att ett tillfredsställande resultat har uppnåtts. Negativt är dock de långa handläggningstider som uppstått för vissa typer av konkurrenslagsärenden och i det sammanhanget svårigheterna att bli av med den s.k. ärendebulk som följde på konkurrenslagens ikraftträdande under 1993/94. Detta har också negativt påverkat möjligheterna att ägna resurser åt egna initiativ och uppföljande verksamhet.

6.2 Anslag

C 1. Konkurrensverket

1995/96	Utgift	85 214 ¹	Anslags-sparande	18 108 ²
Därav 1996	Utgift	58 958		
1997	Anslag	62 271	Utgifts-prognos	69 408
1998	Förslag	62 106		
1999	Beräknat	63 815		
2000	Beräknat	65 811		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

2. 750 0000 kr har dragits in som besparing genom regeringsbeslut 1997-04-09

Konkurrensverket är central förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor. Det redovisade utfallet för budgetåret 1995/96 visar att medel i väsentlig utsträckning kunnat sparas. De bakomliggande faktorer som förklarar utfallet är bl.a. att nyrekryteringen i samband med starten av verksamheten budgetåret 1992/93 inte blev av större omfattning än att ca 6 miljoner kronor kunde reserveras för framtiden. Till detta har kommit att verket under flera år haft en inte obetydlig personalomsättning med ledtider mellan avgångar och nyrekrytering. Detta har lett till att förbrukningen av löne-medel och vissa kringkostnader kunnat hållas nere.

Enligt Konkurrensverkets prognos kommer anslagsförbrukningen under 1997 att uppgå till knappt 70 miljoner kronor. En fortsatt stark dominans för lagtillämpningsarbetet och en ökad anslagsförbrukning under 1997 kan förutses bl.a. med hänsyn till de särskilda åtgärder som under verksamhetsåret vidtagits för att avarbeta den s.k. ärendebulken. Detta är enligt regeringens uppfattning en nödvändig prioritering och eventuella överskridanden i förhållande till anvisade medel kan hanteras genom i anspråktagande av anslagssparandet.

Förutsättningarna för Konkurrensverkets fortsatta arbete påverkas i viss mån av de åtgärder regeringen vidtagit efter förslag som lämnats i Konkurrenslagsutredningens betänkande. Här avses de nya s.k. bagatellregler i samband med förvärvsprövning som har trätt i kraft den 1 juli 1997 och som förutses förenkla procedurerna för företag och innebära en viss avlastning på verkets arbetsbörda. Utredningen har också lämnat vissa andra förslag till regeländringar för att minska verkets ärendebelastning och för att göra systemet enklare och mer effektivt. Dessa och övriga förslag har remissbehandlats och bereds f.n. i regeringskansliet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

För att underlätta bedömning av måluppfyllelse, och som en grund för Konkurrensverkets utvecklings- och planeringsarbete, låter myndigheten med jämna mellanrum undersöka vad viktiga intressentgrupper anser om verksamheten. Årsredovisningen för 1995/96 redovisar härvid att förtroendet för verket varken är stort eller litet och att den uppmätta nivån verkar ha stabiliserats. Attityden till konkurrenslagen är mindre positiv än vid tidigare mätningar och undersökningen av den ”kundupplevda kvaliteten” visar i huvudsak på en försämring jämfört med tidigare. Detta gäller bl.a. möjligheterna att hos verket få snabba och enkla besked. En positiv utveckling har dock kunnat noteras på vissa punkter, det gäller upp-

fattningarna om verkets förmåga att tolka lagen och göra opartiska bedömningar.

När det gäller Konkurrensverkets prestationer kan konstateras att det under 1995/96 fattats närmare 1300 beslut som rör konkurrenslagen. Verket har gjort ingripanden mot olika former av konkurrensbegränsande samarbeten och mot missbruk av dominerande ställning. När det gäller förvärvsärenden har ett stort antal ärenden prövats och avslutats. Negativa beslut har lämnats i ett smärre antal fall medan flera fall har godkänts först efter det att förvärvsparterna gjort frivilliga åtaganden. Inom ramen för utredningsverksamheten har bl.a. lämnats ett antal rapporter med förslag till åtgärder för ökad konkurrens på marknader som avreglerats eller som omfattas av konkurrensbegränsande regler. Det gäller t.ex. områdena långväga busstrafik, inrikesflyg och byggsektorn. Konkurrensverket har under budgetåret också lämnat ca 200 yttranden över remitterade utredningsförslag som på olika sätt berört konkurrensaspekter.

En genomgripande omorganisation genomfördes vid verket den 1 september 1995. Syftet med omorganisationen var att effektivisera verksamheten och att öka utrymmet för ärenden på verkets eget initiativ och för uppföljning. De erfarenheter som gjorts under verksamhetsåret 1995/96 och därefter är i huvudsak positiva. Som nämnts ovan har under 1997 särskilda åtgärder vidtagits från Konkurrensverkets sida genom tillsättandet av en särskild avdelning för avarbetande av gamla ärenden. Denna avarbetning avses vara avslutad vid utgången av 1997. Prioriteringen innebär dock att det inte är realistiskt med någon markant ökad andel egna initiativ under verksamhetsåret 1997. Arbetsformer och metoder för den senare verksamheten måste också utvecklas och preciseras ytterligare. Regeringen förutsätter dock att ökade insatser i dessa delar skall kunna göras fr.o.m. budgetåret 1998.

Regeringens bedömningar med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte lämnat några invändningar i sin revisionsberättelse avseende Konkurrensverket.

Slutsatser

Mot bakgrund av ovanstående gör regeringen bedömningen att resurstilldelningen till Konkurrensverket för budgetåret 1998 bör ligga kvar på i stort sett oförändrad nivå. En smärre nivåminskning vidtas med hänsyn till omfattningen av de medel som kunnat sparas sedan tidigare samt behovet av att under kommande budgetår upprätthålla nivån på det

forskningsfrämjande arbetet inom ramen för anslaget C 2 Konkurrensforskning.

En ökad prioritet bör ges åt arbetet med att ta egna initiativ och ifråga om aktiva uppföljningsåtgärder av redan fattade beslut.

C 2. Konkurrensforskning

1995/96	Utgift	4 306		
Därav 1996	Utgift	3 365		
1997	Anslag	1 736	Utgifts- prognos	5 650
1998	Förslag	3 473		
1999	Beräknat	1 807		
2000	Beräknat	1 844		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Konkurrensverket disponerar medlen under anslaget för att främja och stödja forskning inom konkurrensområdet. Verksamheten syftar till att ge kunskap om olika marknadens funktionssätt, effekter av konkurrensbegränsningar samt verkningarna av olika konkurrenspolitiska medel.

Vid ingången av innevarande budgetår fanns en reservation om 12,1 miljoner kronor på det äldre reservationsanslaget för samma ändamål. Det belopp som i praktiken finns disponibelt för nya satsningar är dock betydligt mindre. Detta sammanhänger med att redovisningen av utgifter endast avser faktiskt utbetalade medel. Beslutade men ej utbetalda medel redovisas ej, liksom ej heller de s.k. uppbundna medel som öronmärks för att kunna fullfölja fleråriga projekt. Av den redovisade reservationen vid ingången av innevarande budgetår utgjorde 8,4 miljoner kr sådana uppbundna medel till följd av tidigare beslut. Vid den senaste beslutsomgången i maj 1997 har ytterligare drygt 4,8 miljoner kr bundits upp. Med hänsyn till de övriga kostnaderna för verksamheten innebär detta att uppskattningsvis endast cirka en halv miljon kronor av hittills anvisade medel kvarstår inför budgetåret 1998 i form av ej öronmärkta medel.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Verkets forskningsfrämjande arbete sker främst genom det stöd som lämnas till forskningsprojekt inom universitet och högskolor. Discipliner som berörs är juridik, företagsekonomi och nationalekonomi. Därutöver utnyttjas medlen bl.a. för seminarier och för arrangerandet av viss konferensverksamhet.

Det forskningsfrämjande arbetet startades under budgetåret 1993/94. Hittills har totalt 36 forskningsprojekt erhållit stöd. Sedan verksamheten startades har ett ökat intresse för forskningsområdet inom universitet och högskolor iakttagits. Fler studenter och forskare riktar in sig på områden med anknytning till konkurrensfrågorna. Härmed ökar den teoretiska kunskapsbasen vilket i sin tur leder till fler empiriskt inriktade forskningsprojekt. Det kan gälla undersökningar av konkurrensförhållanden på den svenska marknaden och effekter av konkurrensbegränsningar och regleringar av olika slag. Sådana studier har betydelse för Konkurrensverkets arbete på såväl kort som lång sikt, inte minst för det fortlöpande arbetet med egen kompetensutveckling. Genom Rådet för konkurrensfrågor och det stöd som lämnas till forskningen får verket också kontaktytor och möjlighet till utbyte med den akademiska världen i form av exempelvis seminarieverksamhet. Verket har tagit initiativ till en särskild utvärdering av inriktningen av den hittillsvarande verksamheten. Utvärderingen väntas bli klar senare i höst.

Regeringen redovisade i förra budgetpropositionen en ambition att upprätthålla tillfredsställande nivå på storleken av det särskilda anslaget till konkurrensforskningen. En viss överföring av medel från verkets förvaltningsanslag budgetåret 1998 bedöms nu av regeringen vara möjlig. Sammantaget med de resurser som inom ramen för forskningsanslaget förutses kunna sparas från innevarande budgetår torde enligt regeringens uppfattning den forskningsfrämjande verksamheten kunna hållas på en rimlig nivå under budgetåret 1998.

Slutsatser

Ett mer långsiktigt ställningstagande till inriktningen och omfattningen av verksamheten bör anstå till nästa års budgetarbete med hänsyn bl.a. till den utvärdering av verksamheten som vidtagits och vars resultat kommer att presenteras senare i höst.

6.3 Övriga frågor

6.3.1 Avgiftsfinansierad verksamhet

Revisorsnämnden

Revisorsnämnden har till uppgift att handlägga frågor om godkännande, auktorisation och tillsyn av revisorer samt registrering av revisionsbolag.

Det övergripande målet för myndighetens verksamhet är att den skall leda till att samhällets behov av kvalificerade oberoende externa revisorer och revisionsbolag tillgodoses samt att den revisionsverk-

TABELL: REVISORSNÄMNDEN RESULTATBUDGET (TUSENTAL KRONOR)

OFFENTLIGRÄTTSLIG VERKSAMHET	INTÄKTER (SOM FÅR DISPONERAS)	KOSTNADER	RESULTAT (INTÄKT-KOSTNAD)	KOSTNADSTÄCKNING %	UPPDRAGSGIVARE STATEN %	UPPDRAGSGIVARE ÖVRIGA %
Utfall 1995/96	15 539	13 713	1 826	112	-	100
Varav 1996	10 748	9 574	1 174	112	-	100
Prognos 1997	10 920	11 815	-895	92	-	100
Budget 1998	10 750	11 450	-700	94	-	100
Beräknat 1999	10 750					
Beräknat 2000	10 750					

samhet som de bedriver är av hög kvalitet och uppfyller höga etiska krav.

Revisorsnämnden skall vid fullgörandet av sin tillsynsuppgift prioritera egna initiativ. Nämnden skall också prioritera att tillämpningsföreskrifter till lagstiftningen, i de delar som inte berörs av pågående lagöversyn, färdigställs.

En lagöversyn pågår av de regler i den nya lagen om revisorer (1995:528) som behandlar ägandet av revisionsbolagen samt de problem och frågeställningar som är förknippade med detta (Dir. 1996:106). Det gäller bl.a. tillsynsmyndighetens möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn och riskerna för att revisorernas oberoende kan komma i fara.

I prop. 1996/97:47 Ändringar i lagen om revisorer föreslog regeringen kompletterande övergångsbestämmelser till lagen (1995:528) om revisorer med anledning av ovan nämnda översyn. De nya reglerna trädde i kraft den 1 januari 1997. Enligt dessa skall revisionsbolag som är godkänt eller auktoriserat enligt äldre bestämmelser anses som registrerat enligt de nya bestämmelserna. Giltighetstiden för en sådan registrering går ut fem år från dagen för godkännandet eller auktorisationen, dock tidigast vid utgången av år 1998.

Utredningen kommer att redovisa sitt uppdrag först i september 1998. Regeringen föreslår därför att giltighetstiden går ut tidigast vid utgången av år 2000. Ändringen är av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande saknar betydelse. Yttrande från Lagrådet har därför inte inhämtats.

Resultatbedömning

Budgetåret 1995/96 var Revisorsnämndens första verksamhetsår. Jämförelsesiffror bakåt i tiden saknas därför. Det kan konstateras att Revisorsnämnden har bedrivit sin verksamhet i enlighet med de uppsatta verksamhetsmålen. Måluppfyllelsen är dock svår att bedöma p.g.a. den korta tid som Revisorsnämnden bedrivit sin verksamhet.

Revisorsnämnden har inte kommit igång med någon systematisk uppsökande tillsynsverksamhet under budgetåret. En sådan tillsyn är en utvidgning av revisorstillsynen som inte tidigare bedrivits. För att

kunna fullgöra en sådan uppgift har Revisorsnämnden bedömt det nödvändigt att förstärka organisationen med kvalificerad revisorskompetens. Sökandet efter lämpliga personer har pågått sedan Revisorsnämnden bildades. En rekrytering gjordes först under budgetårets slutskede.

Revisorsnämnden kommer under 1997 att inrikta resurserna på att bygga upp den systematiska uppsökande tillsynsverksamheten så att den kan vara i full gång budgetåret 1998, att färdigställa tillämpningsföreskrifter för lagstiftningen (i delar som inte berörs av pågående lagöversyn) och att inrätta och första gången avhålla revisorsexamen och högre revisorsexamen.

Revisorsnämndens verksamhet är avgiftsfinansierad. Det beräknade underskottet under 1998 sammanhänger med att summan av de avgifter som nämnden beräknar att få in för examinationsverksamhet under 1998 kraftigt understiger produktionskostnaderna för examination och lämplighetsprov. Fram till år 2002 är det inte obligatoriskt att genomgå revisorsexamen eller högre revisorsexamen. Godkännande och auktorisation kan sökas enligt övergångsbestämmelser. Revisorsnämnden räknar därför med att ytterst få kommer att genomgå examen under de närmaste åren. Revisorsnämnden förutser dock att det överskott som uppkommit under nämndens första verksamhetsår 1995/96, ca 1,8 miljoner kr, kan tas i anspråk för att täcka de underskott som förväntas uppstå under åren fram till sekelskiftet.

Regeringens bedömningar med anledning av revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att det vid Riksrevisionsverkets granskning av Revisorsnämndens årsredovisning för 1995/96 inte framförts några invändningar.

Slutsatser

Mot bakgrund av ovanstående bedömer regeringen att inriktningen av den verksamhet som bedrivs vid Revisorsnämnden skall behållas oförändrad för år 1998.

6.3.2 Råd för konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor

En särskild utredare fick under år 1994 av regeringen i uppdrag att kartlägga och vid behov föreslå åtgärder för att motverka konkurrensproblem i samband med att offentliga och privata aktörer möts på marknaden (dir. 1994:72). Utredaren presenterade sina slutsatser i betänkandet Konkurrens i balans - åtgärder för en ökad konkurrensneutralitet vid offentlig prissättning m.m. (SOU 1995:105).

Utredaren föreslog en särskild lagstiftning med krav på att offentlig näringsverksamhet under vissa förutsättningar skall redovisas skild från annan verksamhet, att priset skall baseras på en kostnadskalkyl som täcker alla typer av kostnader och att prissättningen inte får medföra en från allmän synpunkt otillbörlig prissättning. Överträdelse av lagen föreslogs kunna leda till ett förbud vid vite att fortsätta det konkurrenssnedvridande förfarandet. Frågor om sådant förbud föreslogs kunna prövas av Marknadsdomstolen. En tillsynsmyndighet skulle enligt förslaget inrättas för tillämpning av lagen.

Remissbehandlingen visade att åsikterna går starkt isär om vilka åtgärder som kan behövas för att skapa en konkurrens på lika villkor. I fortsatta diskussioner med representanter för offentlig och privat sektor har framkommit att ett lämpligt sätt att hantera frågan bedöms vara att det bildas ett partssammansatt forum för frågor om konkurrens på lika villkor på kort och lång sikt.

Ett sådant forum avses därför inrättas i form av ett råd för frågor om konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor. I rådet skall ingå representanter för offentlig och privat verksamhet. Rådets uppgift skall vara att, med beaktande av de olika grundförutsättningar som gäller för privat och offentlig sektor, söka undanröja konkurrenskonflikter mellan privat och offentlig verksamhet. Rådets verksamhet skall inriktas på fall av allmänt intresse och särskild uppmärksamhet skall ägnas åt frågor som rör prissättning och konkurrens på så lika villkor som möjligt. Verksamheten skall syfta till att ge vägledning för framtiden om hur konkurrenssnedvridande förfaranden kan undvikas och om möjligt att vissa typer av konkurrenskonflikter kan mönstras ut. Rådet skall fortlöpande samråda med Konkurrensverket och Nämnden för offentlig upphandling samt med andra berörda organ t.ex. inom redovisningsområdet.

Med utgångspunkt i de erfarenheter rådet fortlöpande får av förhållandena på marknaden skall rådet skaffa sig en samlad bild av vad som kan vara osund konkurrens. Med detta som underlag skall rådet diskutera principiella konkurrensfrågor, sprida information om goda exempel på en väl fungerande konkurrens och söka nå en samsyn för framtiden om hur de

långsiktiga spelreglerna på området bäst formuleras. I sina diskussioner skall rådet beakta att förutsättningarna för konkurrens skiljer sig i olika delar av landet.

6.3.3 Länsstyrelsernas konkurrensfrämjande arbete

Länsstyrelserna skall enligt konkurrensförordningen (1992:173) främja konkurrensen. De skall bl.a. informera om konkurrensfrågor, uppmärksamma Konkurrensverket på förhållanden som tyder på överträdelser av konkurrensbestämmelserna, uppmärksamma regleringar som hindrar en effektiv konkurrens samt lämna förslag till och, efter samråd med Konkurrensverket, redovisa förslag till avregleringar och andra åtgärder för att undanröja konkurrenshinder i offentlig sektor.

Länsstyrelserna har också under räkenskapsåret haft ett regeringsuppdrag att informera om EG:s statsstödsregler samt att följa utvecklingen på elmarknaden.

Bedömning

Länsstyrelserna har under året i huvudsak ägnat sig åt regeringsuppdraget.

I regeringsuppdraget valdes sex länsstyrelser (Västerbotten, Jämtland, Kopparberg, Stockholm, Kronoberg, Malmöhus) ut som skulle ta fram en modell för hur konkurrensaspekter kan vägas in i stödgivningen i länsstyrelsernas egen verksamhet.

Detta arbete har redovisats i en rapport till regeringen med förslag till åtgärder i syfte att bidragsgivningen skall bli mer konkurrensneutral och därmed mera effektiv.

Länsstyrelserna har också ägnat sig åt olika typer av projekt och enstaka uppgifter på området. Det är dock svårt att utifrån den information som givits i årsredovisningarna värdera hur arbetet har utförts och på vilken nivå.

Ett allmänt intryck är att länsstyrelserna på grund av resursbrist inte haft möjlighet att ta några nya initiativ på området. Kontaktverksamheten med Konkurrensverket bör emellertid på sikt leda till fler och fördjupade aktiviteter.

I regleringsbrevet för 1997 har också lämnats mer preciserade verksamhetsmål för länsstyrelserna. Detta bör kunna leda till en större aktivitet på området och ge bättre ledning för vad länsstyrelserna kan arbeta med.

7 Teknisk forskning och utveckling

7.1 Omfattning/ändamål

Målet för verksamhetsområdet är att stärka näringslivets kompetensutveckling, konkurrenskraft och tillväxt. Detta görs genom att en stor del av de näringspolitiska medlen anvisas till teknisk forskning och utveckling.

Verksamheten inom området bedrivs av myndigheterna Närings- och teknikutvecklingsverket, NUTEK, och Rymdstyrelsen som initierar och finansierar forsknings- och utvecklingsprojekt samt tillhandahåller tjänster och resurser som bidrar till näringslivets förnyelse och tillväxt. Inom området anvisas dessutom medel avseende bidrag till Stiftelsen Sveriges teknisk- vetenskapliga attachéverksamhet, STATT, och Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA.

Riktlinjerna för verksamhetsområdet för åren 1997 – 1999 lades fast i proposition Forskning och samhälle (prop. 1996/97:5, bet. 1996/97:UbU43, rskr. 1996/97:99).

UTGIFTSUTVECKLINGEN FÖR VERKSAMHETSOMRÅDE TEKNISK FORSKNING OCH UTVECKLING

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
2 253,2	1 697,8	1 551,5	1 246,6	1 271,6	1 297,9

För år 1998 har besparingar gjorts med 110 miljoner kronor på anslaget D 1 Teknisk forskning och utveckling, med 57,7 miljoner kronor på anslaget D 3 Rymdverksamhet samt med 2 miljoner kronor på anslaget D 4 Bidrag till Stiftelsen Sveriges teknisk- vetenskapliga attachéverksamhet.

Prioriteringarna under anslagen kommer att anpassas till de förändrade anslagsnivåerna.

7.2 Anslag

D 1. Teknisk forskning och utveckling

1995/96	Utgift	1 181 618	¹ Anslags- sparande	978 709
Därav 1996	Utgift	1 029 726		
1997	Anslag	783 447	Utgifts- prognos	925 500
1998	Förslag	672 953		
1999	Beräknat	686 385		
2000	Beräknat	700 326		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Anslaget disponeras av främst Närings- och teknikutvecklingsverket, NUTEK. Det övergripande målet för verksamheten är att bidra till att stimulera näringslivets teknikutveckling och skapa gynnsamma förutsättningar för företagen genom en konkurrenskraftig och industriinriktad FoU-miljö i landet, anslaget skall vidare bidra till att skapa lika goda förutsättningar för näringslivets teknikutveckling som de som råder i våra viktigaste konkurrentländer. För detta krävs vetenskaplig och teknisk kunskap och kompetens inom områden som är av särskilt intresse för näringslivet. NUTEK:s forskningsprogram skall utformas så att ett starkt engagemang från näringslivet uppnås samtidigt som insatserna medverkar till att nya teknikbaserade företag etableras och att tillväxtpöjligheterna i befintliga företag tillvaratas.

Insatserna skall initiera och stödja forskning och utveckling inom viktiga generiska områden såsom informationsteknik, bioteknik och materialteknik. Prioriterade områden är processteknik, miljöteknik, verkstadsteknik, transportteknik och medicinsk teknik. Andra insatsområden är Komplexa tekniska system, Mindre företags kompetens- och teknikförsörjning, Tjänsteproduktion och IT-användning samt Människa, teknik, organisation (MTO). Inom anslaget rymms medel för kompetenscentrum, industri-forskningsinstitutens kollektiva forskningsprogram

samt särskilda program för fordonsteknik, flygteknik, verkstadsteknik och träråvarubaserad industri.

Programmet för träråvarubaserad industri går in på sitt andra år av en treårig förlängning. Programmet storlek beräknas till 10 miljoner kronor årligen. Det fordonstekniska programmet går in på sitt andra år i en femårig förlängning. Medelstillelningen beräknas till 30 miljoner kronor per år. Medel anvisas också för deltagande i det europeiska forsknings-samarbetet EUREKA och för åtgärder som syftar till att stimulera svenskt deltagande i EU:s ramprogram för forskning och utveckling. (Prop 1996/97:5, Forskning och samhälle).

Med anledning av de neddragningar som gjorts på förevarande anslag har förhandlingar förts som utmynnat i att en del av finansieringen av vissa forskargrupper övertagits av Stiftelsen för strategisk forskning. Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling har övertagit basfinansieringen av industriforskningsinstitut, såsom beskrivits i regeringens ekonomiska vårproposition (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20, rskr. 1996/97:224), med ca 100 miljoner kronor per år t.o.m. den 31 december år 1999. Den sistnämnda stiftelsen finansierar även vissa omstruktureringskostnader i samband med bolagisering av industriforskningsinstitut och andra strukturförändringar. På detta sätt har redan under innevarande budgetår ungefär hälften av de gjorda besparingarna på anslaget D 1 kunnat ersättas med stiftelsemedel.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Regeringen bedömer att verksamheten avseende teknisk forskning och utveckling bedrivits på ett ändamålsenligt sätt och att de resultat som uppnåtts väl svarar mot de fastställda målen.

Resultat av forskningsverksamhet syns främst på längre sikt och kan vara svåra att koppla till viss finansiering. NUTEK:s prestationer inom området teknisk forskning och utveckling ger effekter i flera led och under lång tid. Prestationerna består huvudsakligen av att överblicka behov av FoU-insatser som svarar mot de mål som föreligger, initiera, etablera och driva FoU-program samt därefter följa upp, informera om resultaten, utvärdera och återföra erfarenheterna i planeringsprocessen. Uppgiften att bidra till tekniköverföringen mellan högskola och näringsliv har fått en ökad vikt.

NUTEK:s insatser för FoU formuleras i nära samarbete med företag och inom forskarsamhället. Ca 900 personer är engagerade i ett nätverk av styr- och referensgrupper som tillsammans med NUTEK:s handläggare styr verksamheten. Under budgetåret 1995/96 löpte ett femtiotal större forskningspro-

gram. Samarbeten, nätverk och resultatöverföring byggs in i programmen med målet att den kunskap och kompetens som projekten utmynnar i skall nyttiggöras i näringslivet. NUTEK blir på detta sätt en mycket viktig aktör inom området tekniköverföring och samverkan mellan högskola och näringsliv. Ett viktigt exempel på prestation är de nu uppstartade 28 kompetenscentrum vid landets högskolor. Syftet med kompetenscentrum är att skapa starka forskningsmiljöer vid svenska högskolor där företag aktivt medverkar med såväl arbetsinsatser som finansiering. Effekten av varje centrum är att ett nytt samarbete mellan näringsliv och högskola etablerats. Det långsiktiga samarbetet är till nytta för näringslivet samtidigt som det berikar högskolan och ställer forskarna inför aktuella problemställningar.

Effekten av NUTEK:s insatser är bl.a att kompetensnivån höjs i företagen, att verksamheten vid landets högskolor i större utsträckning används som en resurs för näringslivet och att forskning kommer till stånd på områden av särskild betydelse för näringslivets förnyelse och tillväxt. Detta bidrar ytterst till förbättrade och nya produkter och system inom näringslivet, stärkt lönsamhet, stärkt långsiktig utveckling, industriell förnyelse och stärkt konkurrensförmåga samt miljövinster.

TABELL: BEMYNDIGANDE ATT TECKNA AVTAL OM LÅNGSIKTIG FORSKNING OCH UTVECKLING

BEMYNDIGANDEBEHOV (MILJONER KRONOR)	1999	2000	2001	2002
Bemyndigandebehov för tidigare gjorda och under 1998 planerade åtaganden	575	500	425	130

Informationsteknik

Närings- och teknikutvecklingsverket, NUTEK, har på uppdrag av regeringen föreslagit en nationell strategi med syfte att förnya och bredda den industriella utvecklingsbasen för svensk IT-industri för att därigenom stimulera det svenska näringslivets förnyelse inom bransch- och produktområden med särskilt stor tillväxtpotential. En sådan nationell strategi kommer även att få inverkan på det nationella FoU-systemet och har som yttersta mål att skapa nya, tekniskt kvalificerade, arbetstillfällen med långsiktig bärighet.

En viktig del i en sådan strategi är att öka volymen av vissa strategiskt viktiga, ofta utländska, industriinvesteringar till Sverige. NUTEK har visat att Sverige kan ha goda förutsättningar att i konkurrens med andra länder locka utländska storföretag att förlägga nya produktionsanläggningar för halvledarkomponenter till Sverige. Det rör sig om mycket stora inves-

teringsbelopp, ca 10 miljarder kronor per fabrik, vilket beräknas motsvara ca 1.000 direkta arbetstillfällen. Den sekundära effekten beräknas generellt till ytterligare ca 2.000 arbetstillfällen per fabrik.

Andra europeiska länder, bl.a. England och Irland, har varit framgångsrika i att med stöd av nationella strategier och program samt marknadsföring locka till sig utländska, främst amerikanska och asiatiska, företag.

Om Sverige ska kunna vara med i den process som karaktäriserar de internationella halvledarföretagens etableringsbeslut måste Sverige överväga att agera på liknande sätt som de länder vi konkurrerar med.

NUTEK:s principförslag innebär att det tillsätts en särskild organisation inom lämplig befintlig myndighet som med särskild uppgift under en tidsrymd av i första hand fem år ska svara för genomförandet av den nationella strategin när det gäller att koordinera och genomföra riktade aktiviteter mot den internationella halvledarindustrin i det övergripande syftet att förmå några av dessa att inom femårsperioden ha etablerat nya fabriker i Sverige. NUTEK föreslår vidare att tre separata arbetsgrupper tillsätts varav två med industriell inriktning ("elektronik och IT-tjänster" resp. "halvledar- och komponenttillverkning") och en med inriktning mot "utbildning, FoU och klusterbildning".

En annan viktig del i den föreslagna strategin är att skapa förutsättningar för att underlätta bl.a. ovan nämnda utländska investeringar. Ett sådant program saknas idag och måste efter förslag från regeringen godkännas av såväl riksdagen som EU-kommissionen. Sverige bedöms knappast ha någon reell möjlighet att delta i den internationella länderkonkurrensen om dessa fabriks-etableringar om vi inte samtidigt har möjlighet att kunna erbjuda statligt etableringsstöd. Exempel på sådant stöd är att staten ställer ut garantier. Vad avser ett eventuellt garantiprogram är det ej möjligt att nu bestämma omfattningen av ett sådant. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen dels att ställa ut kreditgarantier utan att beloppet för tillfället begränsas, dels att principen om riskrelaterad avgift för garantier kan frångås. Denna möjlighet ska ses som en beredskap och kunna ianspråkta i fall där frågan om fabriks-etablering/-ar aktualiseras. Regeringen avser återkomma till riksdagen senast under våren 1998 med närmare förslag till uformning och omfattning av det här föreslagna ekonomiska programmet för att gynna nyetableringar av bl.a. halvledarfabriker i Sverige.

Ett tredje viktigt element är att ovan nämnda strategi och program även återspeglas i forsknings- och utbildningssystemet. Målet är att det ska finnas en tillräckligt stor och tydlig försörjningskompetens i landet för att bl.a. utländska halvledartillverkare ska finna Sverige intressant som investeringsland och för att en kompetent och konkurrenskraftig svensk

framtidsindustri ska kunna baseras på elektronik och mjukvara.

Regeringen delar i allt väsentligt NUTEK:s förslag och bedömningar.

Slutsatser

Resultatbedömningen har inte föranlett förändringar av övergripande mål. Det övergripande mål som gäller för perioden 1997 – 1999 bör ligga fast.

I den ekonomiska vårpropositionen (prop 1996/97:150) beräknas en varaktig besparing på 119 miljoner kronor från 1998 förutom de besparingar på 286,6 miljoner kronor som genomförts för budgetåret 1997. En del av dessa besparingar har kunnat kompenseras genom att stiftelsemedel tagit över finansieringen av vissa forskargrupper och industriforskningsinstitutens basfinansiering. Sannantaget kommer dock NUTEK att, även under budgetåret 1998, tvingas ompröva sitt stöd till flera olika forskningsprogram. Denna omprövning bör tillställas regeringen för kännedom.

De stora förändringar som genomförts av NUTEK:s ekonomiska ramar har lett till behov av en översyn av strukturen på verksamheten under anslaget D1. Denna översyn som redan inletts har till syfte att åstadkomma mer koncentrerade insatser på nya men något färre områden än tidigare.

För budgetåret 1997 har regeringen, i likhet med tidigare budgetår av riksdagen bemyndigats att godkänna avtal och beslut som rör teknisk forskning och utveckling m.m. vilka innebär åtaganden för flera budgetår. Även under budgetåret 1998 bör det finnas möjlighet att för delar av verksamheten göra ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga FoU-program.

Det bör ankomma på regeringen att utfärda närmare föreskrifter för medlens användning.

D 2. Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader

1995/96	Utgift	8 731 ¹	Anslagskredit	86
Därav 1996	Utgift	6 102		
1997	Anslag	14 270	Utgiftsprognos	14 184
1998	Förslag	14 351		
1999	Beräknat	14 797		
2000	Beräknat	15 257		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Under anslaget anvisas medel till förvaltningskostnader vid Rymdstyrelsen. Regeringens överväganden redovisas under anslaget D 3 Rymdverksamhet.

Övergripande näringspolitiska mål för Rymdstyrelsens verksamhet är att åstadkomma ökad

- konkurrenskraft genom att svensk industri ges förutsättningar att utveckla konkurrenskraftiga rymdprodukter och rymdtjänster,
- teknikspridning som skall ge positiva näringseffekter även utanför rymdindustrin,
- europasamverkan innebärande att Sverige skall vara en attraktiv partner i det europeiska industrisamarbetet,
- regionutveckling som bidrar till näringslivets utveckling i Kiruna-regionen.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att Riksrevisionsverket inte riktat några invändningar i revisionsberättelsen avseende Rymdstyrelsen.

D 3. Rymdverksamhet

1995/96	Utgift	795 676 ¹	Anslagskredit	2 232
Därav 1996	Utgift	626 732		
1997	Anslag	576 091	Utgiftsprognos	573 859
1998	Förslag	524 013		
1999	Beräknat	535 132		
2000	Beräknat	547 024		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Under detta anslag anvisas medel för rymdforskning, fjärranalys och industriutveckling samt för deltagande i det europeiska rymdsamarbetet inom European Space Agency, ESA, och Sveriges bilaterala samarbete främst med Frankrike.

Inom ramen för den nationella rymdforskningen bedrivs satellitprojektet Odin. Projektet, som är mera avancerat än tidigare satellitprojekt, bedrivs under svensk ledning i samarbete med Finland, Frankrike och Kanada. Det vetenskapliga syftet är att kartlägga förekomsten av bl a vattenånga, syrgas och ozon såväl i astronomiska objekt som i jordens atmosfär. Arbetet med denna komplexa satellit fortgår och uppsändning planeras att ske under år 1998.

Mål för det nationella fjärranalysprogrammet är att såväl satellitbaserad som icke satellitbaserad fjärranalysteknik skall utnyttjas för angelägna tillämpningar. Under 1995/96 har beslutats om fyra långsiktiga och målinriktade programområden, miljöövervakning, topografisk kartläggning, skogsbruk och meteorologi som en del av fjärranalyspro-

grammet. Målsättningen är att programmen skall leda till praktisk operativ tillämpning inom 3-4 år.

Industriutveckling sker inom alla Rymdstyrelsens program som innehåller industriarbete. I syfte att långsiktigt höja industrins kompetens inom dess specialområden har därutöver ett nationellt, med industrin samfinansierat, industriutvecklingsprogram inrättats.

Huvuddelen av den svenska rymdverksamheten bedrivs i internationellt samarbete, framför allt inom European Space Agency, ESA. Samarbetet avser långsiktiga utvecklings- och tillämpningsprogram inom bl.a. jordobservation (fjärranalys) och telekommunikation samt rymdtransporter genom Arianeprojektet och dess efterföljare. Inriktningen på det svenska deltagandet i ESA bestäms i stor utsträckning av den speciella kompetens som utvecklats under en lång rad av år. Industrins deltagande sker på en hög teknisk nivå, t.ex. Saab Ericsson Space med feltoleranta datorer för satelliter och för styrning av Ariane-raketen och Volvo Aero Corporation med motordelar för Ariane-raketen. Rymdbolaget deltar med rymdtjänster som drift av rymdbasen Esrange och ESA:s satellitstation Salmijärvi och utvecklingsarbete inom elektronik och mekanik samt metodik för bearbetning och analys av satellitbilder. Sverige stödjer det arbete som pågår inom ESA för att effektivisera organisation och arbetssätt.

Samarbetet med Frankrike domineras av fjärranalysprogrammet SPOT som har pågått under många år. Samarbetet är grunden för verksamheten inom Satellitbild, dotterbolag till Rymdbolaget, med betydande verksamhet i Kiruna.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Rymdverksamheten och dess resultat framställs klart och informativt i årsredovisningen.

Verksamheten är av långsiktig karaktär och dess resultat syns därför främst på lång sikt. Effekten av Rymdstyrelsens samlade insatser är bl.a. att kompetensnivån höjs inom rymdföretagen och att dessas konkurrenskraft stärks internationellt. Saab Ericsson Space och Volvo Aero Corporation får i ökande grad kommersiella kontrakt utanför ESA etc., vilket visar att konkurrenskraften ökar hos den svenska rymdindustrin.

Rymdteknisk kunskap förs ut i samhället på flera sätt. Ett viktigt sådant är via rymdindustrins samverkan med universitet och högskolor. Både Saab Ericsson Space och Volvo Aero Corporation har flera doktorander verksamma. De två företagen ingår i stora svenska industrikoncerner och sprider sitt kunnande till andra delar av koncernen och till underleverantörer.

Rymdstyrelsens satsningar inom fjärranalysprogrammet har bl.a. resulterat i ökade möjligheter att använda fjärranalysteknik för angelägna samhällliga tillämpningar. I ett europeiskt samarbete, Clean Seas, studeras möjligheter att med såväl optiska som radarbaserade satellitsystem detektera föroreningar, t.ex. oljespill eller den giftiga blågröna algens blomning. Metodutveckling pågår som har resulterat i att satellitbaserad fjärranalys kan användas i marin miljöövervakning i nordiska vatten.

Satellitbaserad fjärranalys används operationellt inom det norrländska skogsbruket av Assi Domän för att hålla skogskartan aktuell. Även MoDo Skog AB och SCA Skog AB prövar satellitfjärranalys. Utveckling av metoder för statistisk analys av beständsegenskaper pågår.

Flera tillämpningar har lett till efterfrågade kommersiella produkter. En sådan är Rymdbolagets utveckling av flygburna havsövervakningssystem som säljs över hela världen och är ett hjälpmedel för sjöräddning, övervakning av miljöstörmningar och gränsöverträdelser liksom för allmän övervakning av havsytan.

Rymdaktiviteterna har en positiv inverkan på näringsverksamheten i Kiruna. Under år 1996 inrättades ett miljö- och rymdinstitut (MRI) och ett miljödatacenter (MDC) i Kiruna, vilket kommer att ge ytterligare positiva effekter på näringsverksamheten. Uppbyggnad av dessa verksamheter kommer att pågå de närmaste åren.

Övrigt

För budgetåret 1997 har regeringen, i likhet med tidigare budgetår, av riksdagen bemyndigats att godkänna avtal och beslut, som rör stöd till rymdverksamhet, vilka innebär åtaganden för flera budgetår. Ingående bemyndigandeskuld år 1998 beräknas till 1 259,6 miljoner kronor.

TABELL: BEMYNDIGANDEN ATT TECKNA AVTAL OM LÅNGSIKTIG FORSKNING OCH UTVECKLING

ÅR	1998	1999	2000	2001	SUMMA
Utnyttjat bemyndigande t.o.m. 1995/96	451,8 ¹	409,2	338,1	432,3	1 179,6
Anvisat bemyndigande för 1997	28,9	37,7	37,4	4,9	80,0
Begärt bemyndigande för 1998		71,0	72,1	195,0	338,1
Summa	480,7	517,9	447,6	632,2	1 597,7

1. Beloppen anges i miljoner kronor.

Slutsatser

Regeringen bedömer att rymdverksamheten i allt väsentligt bedrivits på ett ändamålsenligt sätt och att de resultat som uppnåtts väl svarar mot de fastställda målen.

Resultatbedömningen har inte föranlett förändringar i de övergripande målen. De näringspolitiska mål som gäller för perioden 1997-1999 bör ligga fast.

Även under budgetåret 1998 bör det skapas möjlighet att för delar av verksamheten göra ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga program under en flerårig planeringsperiod. Regeringen bör därför av riksdagen bemyndigas att under budgetåret 1998 få fatta beslut om stöd till rymdverksamhet som innebär utgifter om högst 338,1 miljoner kronor under kommande budgetår.

Som en följd av att riksdagen godkänt den inriktning av besparingsåtgärder som regeringen förordat för budgetåret 1998 (prop 1994/95:100 bil. 13, bet. 1994/95:NU18, rskr. 1994/95:300) minskas anslaget med 50,7 miljoner kronor. Vidare har en besparing på 7 miljoner kronor gjorts på anslaget för att finansiera av regeringen föreslagna utgiftsökningar (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20, rskr. 1996/97:284).

D 4. Bidrag till Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet

1995/96	Utgift	48 800 ¹		0
Därav 1996	Utgift	32 533		
1997	Anslag	32 533	Utgifts- prognos	32 533
1998	Förslag	29 892		
1999	Beräknat	29 892		
2000	Beräknat	29 892		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet, STATT, är en offentlig stiftelse med svenska staten och Ingenjörsvetenskapsakademien som huvudmän. Syftet med verksamheten är att - genom bevakning och rapportering om den tekniska och industriella utvecklingen inom olika industrinationer - bidra till ökad produktivitet och konkurrenskraft i svenskt näringsliv.

Regeringens överväganden

STATT:s verksamhetsidé har formulerats på följande sätt:

Sveriges tekniska attachéer ska genom sin internationella bevakning bidra till ökad tillväxt i Sverige genom

- att utföra kvalificerade innovationspolitiska analyser som underlag för en konkurrenskraftig svensk innovationspolitik,
- att medverka till att stärka små och medelstora företags internationella konkurrenskraft genom en effektiv insats för tekniköverföring, kompetenshöjning och internationalisering,
- att öka förståelsen för de nya teknikernas betydelse för samhällsutvecklingen och för de komplicerade sambanden teknik-människa-samhälle.

Resultatbedömning

Sveriges tekniska attachéer har påbörjat förändring av sin inriktning. Resurserna inom det statliga uppdraget koncentreras på innovationspolitisk bevakning och analys samt på att stärka små och medelstora företag genom tekniköverföring kompetenshöjning och internationalisering. Ett samarbete sker med bl.a. Exportrådet, inte minst inom utlandsorganisationen.

Resultaten av förändringarna kommer att visa sig i sin helhet först på något års sikt. Hittills har kontorsnätet och dess bemanning setts över och en ny befattning Teknisk vetenskaplig attaché, industriattaché, med särskilt ansvar för företagskontakter införts.

Vid anslagsberäkningen har hänsyn tagits till en besparing om 2 miljoner kronor för att finansiera av regeringen föreslagna utgiftsökningar.

Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) är ett samfund av invalda ledamöter som är verksamma inom teknik, vetenskap, industriell produktion och ekonomi. IVA:s huvuduppgift är, såsom det uttrycks i dess stadgar, att till samhällets gagn främja ingenjörsvetenskap och näringsliv. Verksamheten inriktas på att följa, analysera och informera om den tekniska och industriellt-ekonomiska utvecklingen, samt att skapa och initiera samverkan mellan olika teknikområden.

Från anslaget lämnas statens bidrag till IVA:s grundläggande verksamhet, som till exempel dess ledningsfunktion, utredningsverksamhet, IVA:s utlands- och informationsverksamhet samt ekonomi-verksamhet.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

IVA har en omfattande kompetens och bidrar till att stärka och utveckla Sveriges industriella kompetens och konkurrenskraft.

IVA bidrar med värdefulla utredningar och synpunkter som underlag till utformningen av FoU-politiken. Dess omfattande nationella och internationella kontaktnät är av stor betydelse för information till regeringen om utvecklingstendenser och strömningar inom näringslivet.

D 5. Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien

1995/96	Utgift	8 200	¹	
Därav 1996	Utgift	5 400		
1997	Anslag	5 467	Utgifts- prognos	5 467
1998	Förslag	5 359		
1999	Beräknat	5 359		
2000	Beräknat	5 359		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

8 Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

8.1 Omfattning/ändamål

Inom verksamhetsområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande redovisas ett antal olika verksamheter. Kommerskollegium är central myndighet på det handelspolitiska området. Sveriges Exportråd drivs gemensamt av staten och Sveriges Allmänna Exportförening och är centralt serviceorgan för exportfrämjande åtgärder. Exportkreditnämnden (EKN) har till uppgift att främja exporten genom att utfärda olika typer av garantier, i synnerhet exportkreditgarantier. AB Svensk Exportkredit (AB SEK) tillhandahåller medel- och långfristiga exportkrediter, bl.a. statsstödda exportkrediter. Delegationen för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency) är central myndighet för investeringsfrämjande åtgärder.

UTGIFTSUTVECKLINGEN FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997 ¹	1998	1999	2000
570,8	407,8	393,0	272,4	241,3	240,0

1. Inkl. äldreanslag.

Sammanfattande kommentarer till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

De verksamheter som redovisas inom detta verksamhetsområde har hållit sig inom sina budgetramar. På exportfinansieringssidan bör framhållas att EKN visar ett positivt resultat och att belastningen på statsbudgeten bedöms minska.

Större förändringar

Vissa justeringar föreslås i avtalet om Sveriges Exportråd i syfte att stärka rådets centrala ställning på

det exportfrämjande området.

Prioriteringar för 1998

Hittillsvarande prioriteringar ligger fast.

Resultatbedömning och slutsatser

De verksamheter som redovisas inom detta verksamhetsområde har uppfyllt sina övergripande mål.

8.2 Anslag

E 1. Kommerskollegium

1995/96	Utgift	73 791 ¹	Anslags-sparande	1 099
Därav 1996	Utgift	49 737		
1997	Anslag	48 169	Utgifts-prognos	50 469
1998	Förslag	46 533		
1999	Beräknat	47 928		
2000	Beräknat	49 367		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Kommerskollegium är central förvaltningsmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik.

De yttre ramarna för den svenska handelspolitiken befastes genom EU-medlemskapet liksom också genom de nya världshandelsreglerna i WTO. Samtidigt har antalet frågor och problem som måste utredas och analyseras ökat kraftigt och/eller ändrat karaktär. Sverige tvingas idag analysera, granska och ta ställning till förslag och idéer som initieras inte bara av den Europeiska kommissionen utan även av övri-

ga 14 medlemsländer. Vidare fick Sverige genom medlemskapet ta över ett handelspolitiskt system som i vissa avseenden var mer restriktivt än tidigare. Kollegiets analyser och förslag har koncentrerats på att liberalisera och förenkla EU:s importregler i olika avseenden. Till detta kommer hanteringen av det betydligt större regelverk för världshandeln som nu administreras av världshandelsorganisationen WTO och som omfattar i stort sett alla handelsnationer i världen.

Kommerskollegium har inlett ett viktigt arbete med att kartlägga svenska företags problem med handelshinder både inom EU och på tredjelandsmarknader. Handelshinderarbetet har bäring på såväl den inre marknaden, EG:s tullunion som EU:s yttre handelspolitik.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Regeringen konstaterar att kollegiet har redovisat sin verksamhet i enlighet med uppställda krav och mål.

Verksamhetsmålet för utredningar "Att i god tid förse regeringen med kvalificerat underlag inför beslut och förhandlingar" har uppnåtts. Kvaliteten på utredningarna mäts genom en enkät som tillställs huvuduppdragsgivaren Regeringskansliet. Enligt enkätsvaren ansågs produktkvaliteten vara mycket hög.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att Riksrevisionsverket inte anfört några invändningar i sin revisionsberättelse för räkenskapsåret 1995/96.

Slutsatser

Regeringen konstaterar att utifrån tillgängligt material från Kommerskollegium har samtliga mål uppnåtts. Kollegiets analyser och övriga insatser bidrog till att Sverige under perioden kunde påverka EU:s handelspolitik i liberal riktning.

Arbetet med att kartlägga svenska företags problem med handelshinder skall intensifieras. Kollegiets arbete med europainformation bör i än högre grad inriktas mot näringslivet och fackmyndigheterna. För ökad effektivitet bör detta i större utsträckning än hittills integreras med kollegiets övriga sakverksamhet.

Ändring föreslås i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor.

Lagstiftningsfrågan behandlas i det följande. Lagförslaget finns i avsnitt 2.

Förslag till ändring av lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor.

Enligt lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor får regeringen införa begränsningar om det är påkallat av bl.a. hänsyn till risk för störning inom samhällsekonomin eller folkförsörjningen eller av särskilda handelspolitiska skäl. Med stöd av denna lag har regeringen utfärdat förordningen (1984:53) om import- och exportreglering.

Regeringen avser att göra en översyn av nämnda förordning. I den nuvarande förordningen stadgas bl.a. att beslut som har meddelats av de i förordningen upptagna licensmyndigheterna, Kommerskollegium, Fiskeriverket och Jordbruksverket, får överklagas hos regeringen. I enlighet med huvudprincipen om rätt till domstolsprövning av förvaltningsbeslut föreslår regeringen att dessa beslut i stället skall kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Överklagandebestämmelsen bör tas in i lag och prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätten. Ändringen föreslås ske genom ett tillägg till 1975 års lag. Under de senaste åren har endast ett beslut enligt förordningen överklagats. Förslaget förväntas därför inte medföra några ökade kostnader för förvaltningsdomstolarna.

Vid underhandskontakter med de berörda myndigheterna har dessa tillstyrkt eller inte haft något att erinra mot ändringsförslaget. Eftersom regleringen kommer att överensstämja med vad som gäller för förvaltningsärenden i allmänhet finns inte skäl att inhämta yttrande från Lagrådet. Någon författningskommentar utöver det sagda synes inte behövlig.

E 2. Exportfrämjande verksamhet

1995/96	Utgift	243 655	¹	
Därav 1996	Utgift	119 068		
1997	Anslag	136 051	Utgifts- prognos	136 051
1998	Förslag	127 656		
1999	Beräknat	127 656		
2000	Beräknat	127 656		

¹ Beloppen anges i tusental kronor.

Anslaget disponeras för utbetalning till Sveriges Exportråd. Vid ingången av innevarande budgetår fanns en reservation om 5,3 miljoner kronor på det äldre reservationsanslaget för samma ändamål.

Regeringens överväganden

Förslag till ändring av avtalet om Sveriges Exportråd
Exportrådets verksamhet grundar sig på ett avtal mellan staten och Sveriges Allmänna Exportförening. Nu gällande avtal är från 1992 (prop. 1991/92:108, Bilaga 3, bet. 1991/92:NU23, rskr. 1991/92:227).

RRV har i rapporten Statliga insatser för att främja export från små och medelstora företag föreslagit att Exportrådets roll som centralt organ inom exportfrämjandet förstärks och att de övriga aktörernas roller och uppgifter förtydligas (RRV 1996:67). Rapporten har remissbehandlats.

Regeringen delar RRV:s syn på att Exportrådets roll som centralt exportfrämjande organ bör stärkas och lämpliga samarbetsformer utvecklas med andra aktörer på detta område. Regeringen anser emellertid inte att Exportrådet skall utvärdera andra organs exportfrämjande arbete eller disponera samtliga tillgängliga anslag för fördelning till andra organ, vilket ligger i RRV:s förslag.

Det ligger ett stort värde i regionala och lokala engagemang för att fånga upp exportmogna och utvecklingsbara företag samt idéer och förslag till aktiva insatser. Det åligger Exportrådet att i samarbete med andra organ se till att så sker. Samarbetet med ALMI Företagspartner AB och regionala handelskammare välkomnas därför varmt av regeringen. Samarbetet med NUTEK bör utvecklas, inte minst när det gäller NUTEK:s engagemang inom EU-området för små företag. En rad initiativ tas också inom länsstyrelser och på kommunal nivå där exportfrämjande ses som ett led i regionernas näringspolitiska utveckling. Enligt regeringens mening är det angeläget att länsstyrelser men även kommuner i ökad utsträckning anlitar Exportrådets kompetens i Sverige och utomlands när det gäller insatser av exportfrämjande natur. Ett exempel är de s.k. konsultcheckarna som länsstyrelserna kan lämna till företag vilka mycket väl kan användas för att köpa tjänster av Exportrådet.

Ett nära samarbete bör även i fortsättningen ske med Sveriges Teknisk-vetenskapliga Attachéverksamhet (STATT) och med aktörer som har ansvar för exportfinansieringsfrågor. Ett samarbete med Sida bör också utvecklas så att den svenska resursbasen kan tas tillvara i större utsträckning vid upphandling i det bilaterala biståndet.

När det gäller utlandsverksamheten är det enligt regeringens mening angeläget att tillgängliga knappa resurser utnyttjas på bästa sätt. Utlandskontor bör därför inte etableras med hjälp av statliga medel utan att respektive organ har samrätt med Exportrådet. Ett utökat samarbete från Exportrådets sida förutses med Invest in Sweden Agency, STATT och även med utrikesrepresentationen. Exportfrämjandet kommer även under 1998 ges stor vikt inom utrikesrepresentationen, i synnerhet i länder där det inte finns han-

delssekreterare eller där Exportrådet inte ingått samarbetsavtal med handelskammare. Ett fortsatt viktigt samarbetsområde rör upphandling från internationella finansieringsinstitutioner.

Samarbetet skall ses om ett uttryck för ömsesidig nytta så att respektive organs övergripande mål kan uppnås mer effektivt. Regeringen anser samtidigt att avtalet om Sveriges Exportråd skall kompletteras på sätt som framgår av 4 §. Ett tillägg görs vari anges att rådet skall samarbeta med andra organ som med statliga medel genomför eller låter genomföra exportfrämjande insatser. Detta samarbete används också i det årliga budgetunderlaget på så sätt att underlaget speglar en samlad syn på exportfrämjandet. Motsvarande krav avseende samarbete ställs på andra organ genom regeringens försorg. Därigenom erhålls också övergripande information om exportfrämjande satsningar så att en samlad bedömning kan göras i regeringskansliet.

När det gäller frågan om Exportrådets engagemang i importfrågor, som tagits upp av några remissinstanser, så finns det enligt regeringens mening inte tillräckliga skäl att förorda en förändring av Exportrådets karaktär och uppgifter. I stället bör ett fortsatt nära samarbete ske med importörernas organ på detta område. Exportrådet har däremot en uppgift att se export som en del i ett större internationaliseringssammanhang. Genomgångar med enskilda företag kan t.ex. leda till helt andra slutsatser än att satsa på export. Vidare kan exportfrämjande ibland ställa krav på importåtgärder. Ett nära samarbete med NUTEK och ALMI i internationaliseringsarbetet är därvid av stor vikt. För att markera Exportrådets roll i företagets internationaliseringsarbete bör 2 § i avtalet justeras. Rådets uppgift är att initiera, samordna, marknadsföra och genomföra åtgärder för att främja svensk export och internationalisering i samband med export.

De föreslagna ändringarna i avtalet om Exportrådet har tagits fram i förhandling mellan representanter för staten och Sveriges Allmänna Exportförening.

Medel för exportfrämjande

Riksrevisionsverket har mot bakgrund av de minskande anslagen till Exportrådet och ökad tillgänglighet av andra statliga medel på t.ex. regional nivå föreslagit att medel förs till Exportrådet från andra anslag på statsbudgeten. Enligt regeringens mening bör det ökade samarbetet mellan Exportrådet och andra aktörer leda till att dessa i ökad utsträckning lägger uppdrag på rådet för olika exportfrämjande insatser. En överföring av anslagsmedel enligt RRV:s förslag är däremot inte aktuell. Det RRV:s förslag åsyftar torde i stället uppnås genom ökat samarbete. En översyn om några år får visa om så är fallet. Samtidigt bör framhållas att andra aktörer ibland lämnar motsvarande tjänster som Exportrådet men med en viss subventionsgrad. Enligt regeringens mening är det ytterst angeläget att offentliga aktörer inte med

offentliga medel erbjuder olika subventioneringsgrad för likartade tjänster.

Regeringen konstaterar att Exportrådet och dess verksamhet fortsätter att anpassas till ställda krav. Verksamheten koncentreras till de två kärnverksamheterna exportservice och exportutveckling. Rådet fortsätter inriktningen mot ökad kundanpassning, ökad långsiktighet i affärsrelationerna och ökad affärsmässighet i verksamheten. Detta avspeglas också i de individuella uppdragen som har ökat väsentligt (från 74 miljoner kronor budgetåret 1991/92 till 200 miljoner kronor 1996). Uppdragsintäkterna förutses öka med ca 20 % per år framöver. För 1997 förutses det statliga uppdragets andel av omsättningen minska ytterligare och uppgå till ca en tredjedel.

De små och medelstora företagen prioriteras i verksamheten, bl.a. genom den starka satsningen på exportservice och småföretagskonsulter. Exportrådet ägnar huvuddelen av det statliga uppdraget till exportservice för mindre företag. Antalet exportaktioner har minskat kraftigt och kommer att ytterligare begränsas framöver. I övrigt läggs mycket arbete på IT-utveckling, förstärkt samverkan i Sverige och utomlands samt uppföljning och utvärdering av verksamheten.

Regeringen anser att Exportrådet fortsätter att utvecklas positivt enligt de långsiktiga förutsättningar som lades fast i statsmakternas beslut år 1992 och att exportfrämjandet har stor betydelse som instrument i näringspolitiken och handelspolitiken. Regeringen förutser en stärkt central roll med de föreslagna ändringarna i avtalet om Exportrådet och motsvarande krav på andra berörda organ.

AVTAL

mellan Svenska staten och Sveriges Allmänna Exportförening om ändringar i avtal från 1992-05-21 (prop.1991/92:108, bet. 1991/92:NU23, rskr. 1991/92:227) vad gäller 2 och 4 §§

2 §

Rådets uppgift är att initiera, planera, samordna, marknadsföra och genomföra åtgärder för att främja svensk export och *internationalisering i samband med export*.

Rådet skall särskilt

1. insamla, bearbeta och tillhandahålla marknadsinformation,
2. lämna råd i samband med export och internationalisering,
3. stimulera och stödja kollektiva och enskilda exportansträngningar.

4 §

Rådet skall till regeringen årligen avge budgetunderlag för handelssekreterarnas verksamhet och för annan exportfrämjande verksamhet som finansieras med statliga medel genom rådet *utifrån en samlad syn på exportfrämjande insatser*. Rådet skall också årligen för regeringen redovisa användningen av sådana medel med utgångspunkt i gällande riktlinjer.

Handelssekreterare utses av regeringen på förslag av rådet.

Rådet skall samarbeta med andra organ, som med statliga medel genomför eller låter genomföra exportfrämjande insatser.

E 3. Exportkreditnämnden¹

1995/96	Utgift	174 757 ²		
Därav 1996	Utgift	146 691		
1997	Anslag	120 000 ³	Utgifts- prognos	116 900
1998	Förslag	50 000		
1999	Beräknat	20 439		
2000	Beräknat	20 910		

1. Anslaget benämndes tidigare Exportkreditnämnden, täckande av vissa utgifter för skadeersättningar

2. Beloppen anges i tusental kronor.

3. Anslagsbeloppet minskades med 3,1 miljoner kronor i tilläggsbudget för bå 1997

Exportkreditnämnden (EKN) skall genom utfärdande av garantier främja svensk export. Garantin utgör en försäkring mot vissa förlustrisker i samband med export till och investeringar i utlandet. För garantin betalas en premie som är relaterad till risken. Garantigivningen sker sedan 1 januari 1997 i ett ordinarie garantisystem med resultatkravet att verksamheten totalt sett skall vara självbärande över tiden.

Anslaget används för att ge EKN kompensation för den ränta nämnden betalar för sin upplåning avseende den gamla verksamheten (garantier utfärdade före den 1 juli 1990) samt för att ge EKN ersättning för skuldlättnader (prop. 1991/92:100 bil 4, s. 224, 227, bet. 1991/92:NU23, rskr. 1991/92:227). För att EKN skall kunna fullgöra sina åtaganden infördes för budgetåret 1997 en obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret.

Utfallet för budgetåret 1995/96 motsvarade ungefär den utgiftsprognos som gjordes i budgetpropositionen 1996. För 1997 budgeterades 120 miljoner kronor. I tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1997 (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU 20, rskr. 1996/97:284) minskades anslaget till 116,9 miljoner kronor (se vidare anslaget E 4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning). EKN beräknar att man budgetåret 1997 kommer att utnyttja omkring 80 miljoner kronor för räntekompensation.

sation. Därutöver avser regeringen under innevarande budgetår besluta om ersättning till EKN för skuldlättnader på Egypten i enlighet med tidigare beslut om kompensation till EKN. Beloppet, troligen ca 25 miljoner kronor, ryms inom anslagsutrymmet.

Den särskilda garantiramen för de baltiska staterna, Ryssland m.fl. länder som EKN administrerar på regeringens uppdrag, behandlas under utgiftsområde 7, anslag B 2 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier.

Regeringen har den 2 april 1997 beslutat om utredningsdirektiv gällande det statsstödda exportfinansieringssystemet. Utredningen skall redovisas senast den 31 december 1997. Utredningen berör bl.a. EKN:s verksamhet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

EKN redovisar, förutom resultatet för det förlängda budgetåret 1995/96, också prognoser för det s.k. kassamässiga resultatet för budgetåren 1997, 1998 och 1999 samt bedömningar av det ackumulerade riskvärderade resultatet per den 31 december 1996 enligt tre alternativ; normalt, optimistiskt och pessimistiskt. Redovisningen visar också fördelningen mellan den gamla och den nya verksamheten (garantier utfärdade fr.o.m. 1 juli 1990). De riskmässiga resultaten visar, förutom de kassamässiga flödena, även uppskattade värden av EKN:s utestående fordringar och engagemangsrisker. Prognoserna för såväl det kassamässiga som det riskmässiga resultatet präglas av betydande osäkerhet bl.a. till följd av att en stor del av garantiengagemanget och fordringarna är koncentrerade till ett fåtal länder.

Totalt redovisade EKN för det förlängda budgetåret 1995/96 ett kassamässigt överskott om ca 2 miljarder kronor. Återvinningarna, de högsta någonsin, uppgick till 1,8 miljarder kronor och skadeutbetalningarna till ca 500 miljoner kronor. Vid årets slut uppgick de utestående fordringarna till 16,2 miljarder kronor (varav 12,7 miljarder kronor utgör EKN:s andel). EKN förutser i normalalternativet fortsatta kassamässiga överskott under de närmaste åren (1997-1999) om drygt 1 miljard kronor per år (se tabell 1).

Det ackumulerade riskmässiga resultatet per 31 december 1996 pekar i normalalternativet mot ett överskott om drygt 4 miljarder kronor. Överskotten hänför sig huvudsakligen till den gamla verksamheten, medan den nya pekar mot ett resultat strax över noll (se tabell 2). Detta betyder att den gamla verksamheten bedöms att gå ihop och t.o.m. ge ett överskott även sedan hänsyn tagits till de belopp som utbetalats direkt från statsbudgeten genom åren, totalt 3,9 miljarder kronor. Av dessa utgör 2,9 miljarder kronor räntekompensation för upplåning i den gamla verksamheten som EKN förväntas återbetala till staten (i nominella belopp). EKN beräknar att, om inget oförutsett inträffar, alla lån hänförliga till den gamla verksamheten kan vara återbetalda före år 2000, varefter en återbetalning kan börja av räntekompensationen.

Ramar för EKN-garantier

Den av riksdagen fastställda totala ramen för den ordinarie garantiverksamheten uppgår f.n. till 100 miljarder kronor. Regeringen har beslutat att EKN:s garantiåtaganden kan uppgå till 80 miljarder kronor, varav 5 miljarder kronor får avse s.k. SLV-garantier (stipulated loss value-garantier avseende export av civila flygplan). Utöver ramen för den ordinarie garantiverksamheten finns en särskild ram för investeringsgarantier på 3 miljarder kronor.

TABELL 1: PROGNOSE FÖR EKN:S KASSAMÄSSIGA RÖRELSERESULTAT (I MILJONER KR)

KASSAMÄSSIGA RÖRELSERESULTAT	NORMALALTERNATIV			OPTIMISTISKT			PESSIMISTISKT		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999	1997	1998	1999
Gamla verksamheten	620	700	610	670	720	820	170	-70	40
Nya verksamheten	440	630	610	480	670	670	-200	-860	-830
EKN totalt	1.060	1.330	1.220	1.150	1.390	1.490	-30	-930	-790

TABELL 2: PROGNOSE FÖR EKN:S ACKUMULERADE RISKMÄSSIGA RESULTAT (I MILJARDER KR, I SIFFRORNA INGÅR EJ BELOPP SOM ERHÅLLITS FRÅN STATSBUDETEN, SAMMANLAGT 3,9 MILJARDER KRONOR T.O.M. 31 DEC 1996)

ACKUMULERADE RISKMÄSSIGA RESULTAT 31/12 1996	NORMAL	OPTIMISTISKT	PESSIMISTISKT
Gamla verksamheten	+ 4,0	+ 5,8	- 0,2
Nya verksamheten	+ 0,5	+1,3	-3,4
EKN totalt	+ 4,5	+7,1	-3,6

Ramutnyttjandet uppgick den 31 december 1996 till 54,1 miljarder kronor för den ordinarie garanti-verksamheten och till 0,6 miljarder kronor för investeringsgarantierna. Siffrorna avser nettoengagemang-
et efter det att EKN gjort schablonmässiga justeringar för hur stor del av utfästelsebeloppen man uppskattar kommer att leda till affärer.

Regeringen gör bedömningen att totalramen för den ordinarie garantiverksamheten inte behöver höjas under budgetåret 1998 och därför bör fastställas till 100 miljarder kronor. Vidare görs bedömningen att ramen för investeringsgarantier bör förbli oförändrad, d.v.s. fastställas till 3 miljarder kronor.

Finansiering av verksamheten

EKN kan, när likvida reserver inte är tillräckliga, låna i bl.a. Riksgäldskontoret. EKN har under budgetåret 1997 en obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret. Det är regeringens bedömning att den obegränsade upplåningsrätten bör gälla även för budgetåret 1998.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att revisorerna inte anfört några invändningar i sin revisionsberättelse för räkenskapsåret 1995/96. Revisorerna kommenterar också positivt den goda interna kontrollen och myndighetens vilja att förbättra rutiner och system.

Övrigt

Uppdelning i gammal och ny verksamhet

I slutet av 1980-talet bedömdes det samlade resultatet av den dittillsvarande garantiverksamheten, till följd av skuldskrisen och stora skadeutbetalningar, gå mot stora definitiva förluster. Riksdagen beslutade därför i mars 1990 (prop 1989/90:44, bet. 1989/90:NU19, rskr. 1989/90:153) att regeringen skulle kunna frångå principen om att underskott skulle finansieras med räntebärande upplåning. Regeringen bemyndigades att vid behov besluta om räntefrihet för sådan upplåning som avsåg fordringar som inte bedömdes möjliga att återvinna.

En skiljelinje drogs mellan upplåning avseende garantigivning före den 1 juli 1990 (gammal verksamhet) och garantier utfärdade fr.o.m. den 1 juli 1990 (ny verksamhet). För upplåning i gammal verksamhet har EKN erhållit räntekompensation och för upplåningen i nya verksamheten har ränta erlagts.

Sedan denna uppdelning gjordes har återvinningsutsiktorna kraftigt förbättrats och engagemanget i den gamla verksamheten minskat avsevärt. Regeringen anser mot denna bakgrund att behovet av upp-

delningen i gammal och ny verksamhet bör ses över. Regeringen avser utreda frågan.

Garantier i kris- och krigsläge

EKN blev enligt regeringsbeslut 1993 beredskapsmyndighet inom funktionen "Utrikeshandel". Funktionsansvarig myndighet är Kommerskollegium. I totalförsvarspropositionen (prop. 1996/97:4) tar regeringen upp behovet av att fortsatt utreda möjligheten att i kris- och krigslägen ge s.k. importgarantier samt utformandet av exportkreditgarantierna under kris- och krigslägen. EKN har i enlighet med propositionen inkommit med en skrivelse till regeringen den 14 april 1997 avseende EKN:s garantiverksamhet i kris- och krigslägen. Skrivelsen har delgivits för kommentarer bl.a. till Kommerskollegium (KK) och Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB). ÖCB betonar hur viktigt det är att Sverige kan bibehålla viktig handel med strategiska produkter i ett krisläge, särskilt sedan omfattande neddragningar gjorts av beredskapslagringen i landet. ÖCB och KK är positiva till EKN:s förslag om att utforma särskilda garantier för kris- och krigslägen, både avseende import och export.

Syftet med *importgarantier* är att bidra till att trygga den import som krävs för försvarsansträngningar och befolkningens försörjning. Importgarantin skall kunna lyfta av den tillkommande risk som kris- och krigssituationen innebär för importören och den utländske exportören. Exempel på garantityper som, enligt EKN, kan vara aktuella är exportkreditgaranti till utländsk exportör och exportfinansstöds-
garanti till dennes finansär. Andra exempel på garantityper är importkreditgaranti till den svenske importören och garantier till importörens finansärer. EKN föreslår att garantierna bl.a. skall kunna täcka svensk importörs respektive utländsk exportörs bristande uppfyllande av avtal.

När det gäller *exportkreditgarantier* kan förhållanden uppstå som omöjliggör normal garantigivning. EKN anser att man i sådana fall måste bemyndigas att lämna garantier för sådan export som av ansvariga myndigheter bedöms särskilt angelägen. Exempel på risker som, enligt EKN, måste kunna garanteras är alternativa former av betalning, t.ex. bytesaffärer, och fullgörandegaranti för skadestånd i det fall den svenske exportörens åtagande inte fullföljs.

EKN föreslår vidare att samtliga garantier för kris- och krigslägen måste kunna täcka skador till följd av svensk myndighets åtgärd och utformas som ovillkorliga garantier med 100 % täckning, d.v.s. utan självrisk. I ett läge då importen eller exporten är mer ett samhällsintresse än ett företagsintresse bör premie normalt inte tas ut. Istället föreslår EKN att nämnden regelbundet till regeringen redovisar förlustriskerna så att avsättningar på statsbudgeten kan ske i enlighet med det som gäller för statens garantigivning. EKN betonar att inga avsättningar till säker-

hetsreserver kommer att krävas innan beslut fattas om att garantisystemen för kris- och krigslägen blir operationella.

Det internationella regelverk som reglerar statsstödd garantigivning hindrar inte ett land från att i ett kris- och krigsläge tillämpa särskilda villkor.

Regeringen föreslår att garantiverksamheten i kris- och krigslägen skall regleras i en särskild förordning och begär riksdagens bemyndigande att, med utgångspunkt från EKN:s förslag, utforma regler och villkor för importgarantier respektive exportkreditgarantier för kris- och krigslägen. Garantigivningen föreslås ske inom den av riksdagen beviljade ramen för den ordinarie garantiverksamheten. Regeringen föreslås av riksdagen erhålla bemyndigande att i ett kris- eller krigsläge besluta hur stor del av ramen som skall få disponeras för denna garantigivning.

Det internationella arbetet - EU-anpassning och internationell harmonisering

Den europeiska kommissionen har nyligen antagit regler i form av ett meddelande om konkurrensutsatt exportkreditförsäkring. Detta definieras som försäkring av kommersiella risker på privata gäldenärer i de flesta OECD-länder vad gäller riskperioder på upp till två år. Syftet är att förhindra att statsstödd verksamhet konkurrerar på ojämlika villkor med privata försäkringsbolag. En del av EKN:s verksamhet berörs av reglerna. Regeringen har efter riksdagens medgivande fattat beslut om att EKN senast 31 december 1997 skall avveckla denna verksamhet. EKN har beslutat att t.o.m. detta datum ta emot nya ansökningar.

Vad gäller meddellånga och långa garantier har kommissionen på basis av ett beslut i ministerrådet framlagt ett nytt direktivförslag som syftar till att skapa lika konkurrensvillkor för EU:s exportörer. Förslaget kommer under hösten 1997 att diskuteras i den berörda rådsarbetsgruppen.

Inom ramen för OECD:s s.k. consensus-överenskommelse har diskussioner de senaste åren förts vilka syftar till att fastställa riktlinjer för premiesättning och relaterade villkor vid statsstödd garantigivning. Parterna i överenskommelsen enades i juni 1997 om sådana riktlinjer. Dessa innebär bl. a. att minimipremier fastställs för politiska risker och att en gemensam landklassificering införs. Riktlinjerna kommer att inarbetas i consensusöverenskommelsen.

E 4. AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning

1995/96 ¹	Utgift	39 059 ²		
Därav 1996	Utgift	27 338		
1997	Anslag	16 500	Utgifts- prognos	19 600 ³
1998	Förslag	9 063		
1999	Beräknat	5 159		
2000	Beräknat	1 104		

1. Anslagen E 7 Kostnader för statsstödd exportkreditgivning genom AB Svensk Exportkredit, E 8 Kostnader för statsstödd exportkreditgivning avseende export av fartyg m.m. samt E 9 Ersättning för extra kostnader för förmånlig kreditgivning till u-länder.

2. Beloppen anges i tusental kronor.

3. Anslaget har ökat med 3,1 miljoner kronor i tilläggsbudget

Anslaget disponeras för ersättning till AB Svensk Exportkredit (AB SEK) för eventuellt underskott utgörande skillnaden mellan intäkter och kostnader, huvudsakligen ränteintäkter och räntekostnader, inom ramen för systemet med statsstödda exportkrediter. Villkoren för krediterna följer den överenskommelse om statligt stöd vid exportkreditgivning som Sverige biträtt inom ramen för OECD, den s.k. consensus-överenskommelsen.

AB SEK bedriver upp- och utlåning för statsstödda krediter i en särskild, avgränsad del av verksamheten och redovisar dem i särskild balans- och resultaträkning.

Anslaget omfattar även kostnader för räntestöd till finansiering av export av fartyg, en stödform som upphörde år 1989, och kostnader för vissa förmånliga krediter till u-länder, dock enbart åtaganden som gjorts t.o.m. år 1984. I den redovisning av anslagsbelastningen som AB SEK gör tre gånger per år, särredovisas de ovan nämnda delposterna.

Statens ersättning till AB SEK, liksom AB SEK:s skyldighet att redovisa medel till staten, regleras i ett avtal från 14 maj 1990.

Regeringen har den 2 april 1997 beslutat om utredningsdirektiv gällande det statsstödda exportfinansieringssystemet. Utredningen skall redovisas senast den 31 december 1997. Utredningen berör bl.a. AB SEK:s verksamhet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Anslagsbelastningen hänförs f.n. uteslutande till kostnader för vissa förmånliga krediter till u-länder. Kostnaderna minskar i takt med att dessa åtaganden upphör. I det övriga statsstödda systemet redovisar AB SEK f.n. ett överskott, staten tillgodo, för det förlängda budgetåret 1995/96 303 miljoner kronor. För budgetåret 1997 förutses ett överskott, uppskattningsvis 150 miljoner

kronor. Även för de närmaste budgetåren väntas överskott. Överskotten inbetalas till inkomsttitel.

E 5. Investeringsfrämjande

1995/96	Utgift	39 558 ¹		
Därav 1996	Utgift	36 906		
1997	Anslag	41 000	Utgifts- prognos	64 716 ²
1998	Förslag	39 168		
1999	Beräknat	40 074		
2000	Beräknat	41 005		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

2. Utgifterna inkluderar även utnyttjade anslagsbehållningen från anslaget 12 A5 Investeringsfrämjande budgetåret 1995/96.

Delegationen för utländska investeringar i Sverige, Invest in Sweden Agency, ISA, är den centrala myndigheten för investeringsfrämjande åtgärder. På vissa av de prioriterade utlandsmarknaderna skall ISA bedriva verksamhet genom egen utlandsrepresentation.

Verksamheten finansieras dels från anslag, dels med bidrag från s.k. partners i projektverksamheten. Anslagsbehållningen på reservationsanslaget 12 A5 Investeringsfrämjande var efter budgetåret 1995/96 36 317 tkr. Bakgrunden till behållningen är att verksamheten under hösten 1995 huvudsakligen var inriktad på att bilda myndigheten och då förbrukades endast cirka 5 miljoner kronor, att det under 1996 inte uppstod några kostnader för internationella sökprocesser och att länderverksamheten startade successivt under 1996. Överskottet från budgetåret 1995/96 är huvudsakligen avsatt för internationella sökprocesser under 1997 och ett särskilt program för kompetensutveckling för att i samarbete med kommuner och län stärka de lokala och regionala resurserna för investeringsfrämjandet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Regeringen konstaterar att ISA har redovisat sin verksamhet i enlighet med uppställda krav och mål.

År 1995/96 har haft karaktären av ett uppbyggnadsår, både vad gäller verksamheten i Sverige och på flertalet prioriterade marknader utomlands. Arbetet har främst varit inriktat på att bilda myndigheten, rekrytera personal till kontoren i Stockholm, New York och Tokyo samt att lägga en metodisk och långsiktig grund för investeringsfrämjandet.

Mot bakgrund av att 1995/96 varit ISA:s första verksamhetsår har det inte varit möjligt att utförligt kommentera de uppnådda resultatens förhållande till de övergripande målen "att utländska företag genomför nyinvesteringar och nyetableringar i Sverige samt samverkar med svenska företag i landet".

Regeringen har tillkallat en särskild utredare för utvärdering av verksamheten vid ISA avseende tiden 1 juli 1995 - 30 september 1997. Utvärderingen avser främst de arbetsmetoder och den strategi som myndigheten valt. Utredaren skall redovisa sitt arbete senast den 31 december 1997.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att Riksrevisionsverket inte anfört några invändningar i sin revisionsberättelse för räkenskapsåret 1995/96.

9 Konsumentfrågor

9.1 Omfattning/ändamål

Till konsumentområdet hör följande myndigheter: Marknadsdomstolen, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden och Fastighetsmäklarnämnden. Vidare omfattar konsumentpolitiken frågor som rör stöd till konsumentorganisationer och konsumentforskning samt bidrag till miljömärkning av produkter.

Utgiftsutvecklingen inom verksamhetsområdet Konsumentfrågor framgår av följande sammanställning:

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
160,2	113,2	114,0	103,0	105,7	108,4

1. Inkl. äldreanslag.

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

EU-medlemskapet kombinerat med beslutade besparingar har medfört att flera av myndigheterna på konsumentområdet fått utökade arbetsuppgifter men reellt reducerade anslagsbelopp. Detta har ställt höga krav på effektiviseringar och prioriteringar i verksamheterna. Det är regeringens bedömning att detta arbete i huvudsak hanterats på ett bra sätt av myndigheterna.

Större förändringar

Miljö- och livsmedelsfrågorna har kommit att bli allt viktigare sett i ett konsumentperspektiv. Inom EU har förändringar genomförts på bl.a. livsmedelsområdet, vilka kan komma att påverka det konsumentpolitiska arbetet även i Sverige.

Prioriteringar för 1998

Att konkretisera miljömålet inom konsumentpolitiken och ta fram en åtgärdsinriktad handlingsplan på området konsumtion och miljö.

Att stärka konsumenternas ställning som marknadsaktörer, bl.a. genom åtgärder för bättre prisinformation inom dagligvaruhandeln.

Att arbeta för att konsumenterna skall få en starkare ställning i EU. Särskilt viktigt är att konsumentintresset och ett ökat konsumentinflytande tillgodoses vad gäller livsmedel, det europeiska standardiseringsarbetet, finansiella tjänster och det nya mediasamhället.

9.2 Resultatbedömning och slutsatser

Resultatbedömningen görs utifrån de konsumentpolitiska målen, nämligen att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden, att hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, att konsumenternas hälsa och säkerhet skyddas samt att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling.

Av betydelse för målet att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden är bl.a. Allmänna reklamationsnämndens arbete med att pröva konsumenttvister och rekommendera lösningar av tvisterna. Efterlevnaden av nämndens beslut har visat sig vara god. Följsamheten i procent för budgetåret 1993/94 var 65 procent, 69 procent för 1994/95 och 65 procent för andra halvåret 1995 och första halvåret 1996. Följsamheten är dock i verkligheten troligen åtminstone 75 procent. Anledningen är att en del

företag, efter publicering av nämndens årliga undersökning, vidtar rättelse.

Konsumentverkets/KO:s arbete för en hög efterlevnad av den konsumentskyddande lagstiftningen har visat sig ge goda resultat genom att näringsidkarna ofta rättat sig efter de påpekanden som gjorts. Branschöverenskommelser, bl.a. om förbättringar vad gäller avtalsvillkor, har haft stor betydelse för att stärka konsumenternas ställning på marknaden.

När det gäller *målet att hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt* kan nämnas att Konsumentverkets utvärdering av skuldsaneringslagen (1994:334) lett till förbättringar i skuldsaneringsförfarandet. För att påskynda skuldsaneringsförfarandet har arbetsuppgifterna för budgetrådgivare i kommun och handläggare på kronofogdemyndighet renodlats utifrån deras respektive kompetensområden. Detta är ett direkt resultat av Konsumentverkets utvärdering.

Vidare har Konsumentverkets matkostnadsundersökning gett konsumenterna ökade möjligheter att ta del av väsentlig prisinformation. Matkorgen bedöms ha en prispressande effekt på de orter som deltar i undersökningen. Av betydelse för detta mål är dessutom att Konsumentverkets stöd visat sig vara viktigt för utvecklingen av den kommunala konsumentverksamheten. Därutöver har Konsumentverkets provningsverksamhet visat sig vara ett medel för att påverka produktutvecklingen i en för konsumenten/brukaren positiv riktning.

Svenska konsumentkrav har fått gehör i den europeiska standardiseringen, vilket bidragit till uppfyllelsen av *målet att konsumenternas hälsa och säkerhet skyddas* inom bl. a. leksaksområdet samt när det gäller cykel- och småbarnshjälmar. Produktstandardiseringen påverkar dessutom konsumenternas val av produkter, framför allt indirekt. Konsumentverket genomför marknadskontroller, vilka generellt leder till en hög efterlevnad. Detta innebär att det i dag är svårt att finna undermåliga produkter på flera områden där man gjort marknadskontroller. Exempelvis gäller det vissa leksaker och personlig skyddsutrustning.

Målet att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling formulerades så sent som år 1995. Överslagsberäkningar från Naturvårdsverket visar att hushållen står för nära hälften av de svenska utsläppen. Ett arbete med att utveckla en handlingsplan när det gäller konsumenterna och miljön pågår.

SIS Miljömärkning har utvärderat miljöeffekterna av miljömärkning samt undersökt konsumenternas kännedom om och attityder till miljömärkning. Resultatet visar att miljömärkningen på vissa områden som till exempel papperstillverkning och kemisk-tekniska produkter bidragit till minskad miljöbelastning. Konsumentundersökningen visade att över 80

procent av de tillfrågade kände igen miljömärket Svanen och att märket åtnjuter trovärdighet hos konsumenterna. På nordisk nivå har ett arbete inletts för att utvärdera miljöeffekterna av miljömärkningssystemet.

Miljöargument i marknadsföringen har granskats av Konsumentverket med stöd av marknadsföringslagen. Kontakter med näringsidkare har i stor utsträckning lett till frivillig rättelse.

Under budgetåret 1998 avser regeringen att prioritera framtagandet av en åtgärdsinriktad handlingsplan för att konkretisera miljömålet i konsumentpolitiken, utveckling av metoder för bättre prisinformation inom dagligvaruhandeln samt åtgärder för att stärka konsumenternas ställning inom EU. Inom Regeringskansliet bereds för närvarande betänkandet Bättre information om konsumentpriser (SOU 1997:19) samt betänkandet Konsumenterna och miljön (SOU 1996:108).

9.3 Anslag

F 1. Marknadsdomstolen

1995/96	Utgift	6 004 ¹	Anslags-sparande	5 443 ²
Därav 1996	Utgift	4 208		
1997	Anslag	5 888	Utgifts-prognos	4 888
1998	Förslag	4 686		
1999	Beräknat	4 825		
2000	Beräknat	4 969		

1- Beloppen anges i tusental kronor

2. Regeringen beslutade om en indragning om 2 000 i vårpropositionen

En jämförelse mellan budget och utfall 1995/96 visar att anslaget inte utnyttjats fullt ut. Det ackumulerade anslagssparandet uppgick vid årsskiftet 1996/97 till 5 443 000 kronor. Riksdagens beslut med anledning av regeringens vårproposition innebar besparingar på Marknadsdomstolen om 1 587 000 kr. Vidare har regeringen beslutat om en indragning på 2 000 000 kronor av Marknadsdomstolens anslagssparande.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Marknadsdomstolen är en specialdomstol som i enlighet med lagen (1970:417) om marknadsdomstol m. m. handlägger mål och ärenden enligt konkurrenslagen (1993:20), marknadsföringslagen (1995:450), lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen (1984:292) om av-

talsvillkor mellan näringsidkare, produktsäkerhetslagen (1988:1604), samt lagen (1994:615) om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling. Vidare handlägger marknadsdomstolen mål och ärenden enligt lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker, tobakslagen (1993:581), konsumentförsäkringslagen (1980:38), prisinformationslagen (1991:601), konsumentkreditlagen (1992:830), valutaväxlingslagen (1996:1006), lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas samt lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende.

Det övergripande målet för Marknadsdomstolen är att på ett rättssäkert sätt och inom rimlig tid avgöra de mål och ärenden som den har att handlägga samt att leda rättsutvecklingen och främja en enhetlig rättstillämpning inom det marknadsrättsliga området.

Målens svårighetsgrad varierar vilket försvårar möjligheten att mäta effektiviteten. Av årsredovisningen framgår att styckkostnaden sjunkit för vissa prestationer medan den ökat för andra. Domstolen har under budgetåret 1995/96 avgjort 57 mål och ärenden. Handläggningstiden har i genomsnitt varit 8 månader. Regeringen gör bedömningen att effektiviteten i verksamheten är god.

Stockholms tingsrätt är första instans i mål enligt marknadsföringslagen. Marknadsdomstolen är andra och sista instans i mål enligt samma lag. I mål enligt konkurrenslagen sker prövningen i tre instanser. Konkurrensverket är beslutsmyndighet. Verkets beslut överklagas till Stockholms tingsrätt, vars domar och beslut i sin tur kan överklagas till Marknadsdomstolen. I Konkurrenslagsutredningens betänkande Konkurrenslagen 1993 – 1996 (SOU 1997:20), har bl.a. föreslagits förändringar i instansordningen för prövningen av ärenden enligt konkurrenslagen.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att RRV inte har haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende Marknadsdomstolen.

Slutsatser

Mot denna bakgrund bör Marknadsdomstolen anvisas ett anslag på 4 686 000 kronor.

F 2. Konsumentverket

1995/96	Utgift	110 082	¹ Anslags-sparande	2 586
Därav 1996	Utgift	77 114		
1997	Anslag	69 445	Utgifts-prognos	73 192
1998	Förslag	67 876		
1999	Beräknat	69 956		
2000	Beräknat	72 102		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Konsumentverket är central förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor. De övergripande målen för verksamheten är att ge hushållen möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, ge konsumenterna en stark ställning på marknaden, skydda konsumenternas hälsa och säkerhet och medverka till att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

När det gäller Konsumentverkets verksamhet har insatser som främjar från miljösynpunkt långsiktigt hållbara konsumtions- och produktionsmönster hög prioritet, liksom insatser i det svenska arbetet med konsumentpolitiken i EU, rörande bl.a. produktsäkerhet och konsumenternas ställning när det gäller finansiella tjänster. Särskilt viktigt är det att också stödja hushåll med svag ekonomi.

I anslutning till de övergripande målen för politikområdet fullgörs de uppgifter som ankommer på Konsumentombudsmannen (KO) enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, marknadsföringslagen (1995:450), produktsäkerhetslagen (1988:1604) och lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister träder i kraft december 1997 samt radio- och TV-lagen (1996:844). Verket fullgör vidare uppgifter enligt lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker, konsumentförsäkringslagen (1980:38), prisinformationslagen (1991:601), konsumentkreditlagen (1992:830), lagen (1992:1231) om märkning av textilier, lagen (1992:1672) om paketresor, lagen (1992:1232) om märkning av hushållsapparater, lagen (1992:1326) om personlig skyddsutrustning för privat bruk, lagen (1992:1327) om leksakers säkerhet, tobakslagen (1993:581), lagen (1995:669) om märkning av skor samt lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas. Konsumentverket har också bemyndigande att ge ut

föreskrifter enligt lagen (1994:1772) om tillämpningen av det europeiska miljömärkningssystemet och förordningen (1994:1169) om europeisk miljömärkning.

För att kunna mäta effekter och utvärdera behovet av åtgärder har Konsumentverket under 1995/96 genomfört marknadsstudier inom olika områden. Verket har också utvärderat tillämpningen av den nya skuldsaneringslagen samt utfört varuprovningar. Arbetet med att förbättra och effektivisera stödet till de kommunala konsumentvägledningarna har fortsatt, bl.a. genom databaserad information. Under budgetåret har drygt 5 200 ärenden registrerats hos Konsumentverket vilket i princip är oförändrat jämfört med året innan. Styckkostnaden för ett ärende har varit 2 800 kronor vilket är en sänkning med 200 kronor jämfört med föregående år. Cirka 41 procent av det totala antalet ärenden har snabbhandlagts. Genomsnittlig handläggningstid för dessa ärenden var 2,6 dagar, en sänkning med 0,1 dagar från föregående år.

EU-medlemskapet kombinerat med beslutade besparingar har medfört att Konsumentverket fått ökade arbetsuppgifter men reellt reducerade anslagsbelopp. Detta har ställt höga krav på effektiviseringar och prioriteringar i verksamheten.

Regeringen anser att konsumentinflytande på den europeiska standardiseringen är nödvändigt för att varor som säljs i Sverige skall vara säkra och för att stärka konsumenternas ställning i Europa. Konsumentverket får disponera medel inom utgiftsområde 24 under anslaget B 6 Bidrag till standardisering och provnings- och mätteknisk FoU m.m. för bidrag till standardiseringskommissionen för standardiseringsprojekt.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

RÅD OCH RÖN

UPPDRAGS- VERKSAMHET (TUSENTAL KRONOR)	INTÄKTER (SOM FÅR DISPONERAS)	KOSTNADER	RESULTAT (INTÄKT - KOSTNAD)	KOSTNADS - TÄCKNING %
Utfall 1995/96	27 200	28 800	-1600	94
varav 1996	19 500	19 000	500	103
Prognos 1997	20 600	20 700	-100	100
Beräknat 1998	20 700	20 700	0	100
Beräknat 1999	21 100	21 800	-700	97
Beräknat 2000	22 000	22 500	-500	98

Tidskriften Råd & Rön skall finansieras med avgifter. Ambitionen är full kostnadstäckning, men det finns inget formellt krav på detta, dels för att Råd & Rön är under utveckling för att också bli en elektronisk tidskrift, dels för att tidningen är den viktigaste kanalen i det informationsuppdrag gentemot medborgarna som Konsumentverket har. Dessutom är

tidningen annonsfri, vilket innebär att det är mycket svårt att uppnå full kostnadstäckning.

VARUPROVNING

UPPDRAGS- VERKSAMHET (TUSENTAL KRONOR)	INTÄKTER (SOM FÅR DISPONERAS)	KOSTNADER	RESULTAT (INTÄKT - KOSTNAD)	KOSTNADS - TÄCKNING %
Utfall 1995/96	4 479	4 863	-384	92
varav 1996	2 240	2 432	-192	92
Prognos 1997	4 550	4 544	6	100
Beräknat 1998	6 500	6 500	0	100
Beräknat 1999	6 500	6 500	0	100
Beräknat 2000	6 500	6 500	0	100

Varuprovning på uppdrag omfattar bland annat hushållsapparater.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Konsumentverket har erhållit en invändning från RRV i revisionsberättelsen. Det är smärre brister i den interna kontrollen som föranlett denna invändning. Konsumentverket har redan åtgärdat ett antal av de punkter som RRV tar upp, och på andra punkter har en översyn påbörjats. Konsumentverket anför att inför årsredovisningen för år 1997 kommer samtliga punkter att vara åtgärdade. Regeringen följer inom ramen för myndighetsdialogen fortlöpande detta arbete.

Slutsatser

Med utgångspunkt i de verksamhetsmål som redovisats i regleringsbrevet för 1995/96 är regeringens bedömning att Konsumentverket i stort uppfyllt de uppsatta målen. Som även RRV har påpekat bör dock verket i högre grad söka tydliggöra vad som är effekter av myndighetens prestationer och vad som kan vara effekter av externa faktorer. Även i övrigt torde åtgärder i linje med RRV:s synpunkter kunna underlätta en bedömning av måluppfyllelse.

Det finns ett behov av att ange tydligare prioriteringar i Konsumentverkets verksamhet. Regeringen kommer även i fortsättningen att inom ramen för myndighetsdialogen med verket utveckla och förbättra verksamhetsmål samt resultat- och kvalitetsmått.

Konsumentverket bör anvisas ett anslag på 67 876 000 kronor.

F 3. Allmänna reklamationsnämnden

1995/96	Utgift	18 903 ¹	Anslags- sparande	2 365
Därav 1996	Utgift	13 100		
1997	Anslag	13 788	Utgifts- prognos	16 310
1998	Förslag	13 560		
1999	Beräknat	13 906		
2000	Beräknat	14 123		

1. Beloppen anges i tusental kronor

En jämförelse mellan budget och utfall 1995/96 visar att anslaget inte utnyttjats fullt ut utan anslags-sparandet ökat något. Allmänna reklamationsnämnden (ARN) kommer att under innevarande budgetår utnyttja i princip hela anslagssparandet för att göra investeringar i ett nytt datasystem som på sikt torde leda till vissa rationaliseringar. I samband med införandet av det nya datasystemet kommer nämnden även att få vissa ökade kostnader för utbildning under år 1998. Regeringen avser följa upp effekterna av det nya datasystemet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Allmänna reklamationsnämnden (ARN) har till uppgift att pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare rörande varor, tjänster och andra nyttigheter som tillhandahållits huvudsakligen för enskilt bruk, så kallade konsumenttvister, och ge rekommendationer om hur tvister bör lösas. Nämnden skall också yttra sig i konsumenttvister på begäran av domstolar, stödja den kommunala konsumentverksamhetens medling i konsumenttvister genom bland annat utbildning, rådgivning och information samt informera konsumenter och näringsidkare om nämndens praxis.

Genom en ändring i instruktionen finns det från den första september i år en möjlighet till avgörande i plenum, i syfte att uppnå mer enhetliga avgöranden.

Årsredovisningen ger en god bild av den verksamhet som ARN har bedrivit under året. Den genomsnittliga handläggningstiden för prövning av konsumenttvister är i stort densamma som året innan, dvs. 3,3 månader. Väntetiden för ärenden som avgjorts med intresseledamöter är 4,9 månader och för ärenden som avgjorts utan intresseledamöter 1,4 månader. Väntetiderna har allmänt sett kortats betydligt under de senaste åren. Tillströmningen av tvister har ökat under budgetåret 1995/96. Det är främst på områdena el, motor och bostad som ökningen skett. När det gäller bankfrågor har ärendetillströmningen däremot sjunkit.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att RRV inte har haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende ARN. Arbetet med att förbättra och utveckla årsredovisningen kommer att fortsätta inom ramen för myndighetsdialogen.

Slutsatser

Mot denna bakgrund bör Allmänna reklamationsnämnden anvisas ett anslag på 13 560 000 kronor.

F 4. Fastighetsmäklarnämnden

1995/96	Utgift	6 381 ¹	Anslags- sparande	819
Därav 1996	Utgift	6 381		
1997	Anslag	5 945	Utgifts- prognos	6 764
1998	Förslag	6 068		
1999	Beräknat	6 189		
2000	Beräknat	6 313		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Fastighetsmäklarnämnden inrättades den 1 oktober 1995 i enlighet med den nya fastighetsmäklarlagen (1995:400) som trädde i kraft samma dag. Nämnden köper kanslitjänster av Kammarkollegiet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Fastighetsmäklarnämnden skall verka som central myndighet för registrering av och tillsyn över fastighetsmäklare och skall särskilt inrikta sin verksamhet på att fastighetsmäklarna följer god fastighetsmäklarsed, att information sprids om vad god fastighetsmäklarsed innebär samt att mäklarna har en god utbildning för sin uppgift. Nämnden skall se till att de kunskapskrav som ställs på fastighetsmäklare är ändamålsenliga och svara för att prövning av kunskaperna sker.

Utgångspunkten är att staten skall få full kostnadstäckning för arbetet med registrering av och tillsyn över fastighetsmäklare genom avgifter från mäklare.

Det har visat sig att nämndens resursbehov varit större än vad som kunnat förutses. På grund av detta har det under första och andra verksamhetsåret blivit en viss eftersläpning i ärendehantering.

En arbetsgrupp under lagutskottet har utvärderat 1995 års fastighetsmäklarlag. Den valda organisationsmodellen att Kammarkollegiet sköter kansligöromål och tillhandahåller den personal som bereder och föredrar ärenden inför nämnden, verkar, enligt arbetsgruppens rapport, inte förenlig med ett effektivt tillsynsarbete. Statskontoret har i en rapport (1996:11) ifrågasatt behovet av en författningsreglerad anslutning till en värdmyndighet. Statskontoret menar att nämnden har egna medel och kompetens nog att kunna anställa viss egen personal och i övrigt köpa konsulter och administrativt stöd.

Fastighetsmäklarnämnden har varit verksam i knappt två år. Under verksamhetsåret 1995/96 har Fastighetsmäklarnämnden registrerat 525 nya fastighetsmäklare samt avgjort 175 tillsynsärenden. Fastighetsmäklarnämnden har genom sina föreskrifter (KAMFS 1996:1) åstadkommit en plan för fastighetsmäklarutbildningen under en övergångsperiod fram till dess att ett nytt utbildningssystem träder i kraft. Bland annat har kunskapskraven för utbildningen av fastighetsmäklare skärpts. Nämnden har utarbetat och överlämnat ett förslag till nytt utbildningssystem till regeringen. I avvaktan på regeringens ställningstagande i fråga om en ny utbildning för fastighetsmäklare har nämnden arbetat med frågan på vilket sätt man kan fortbilda och vidareutbilda redan registrerade mäklare.

Under första halvåret 1997 har Fastighetsmäklarnämnden avgjort 224 tillsynsärenden och balansen av tillsynsärenden har minskat från 231 ärenden 31 december 1996 till 121 ärenden 30 juni 1997.

Under år 1997 anordnar nämnden centrala skriftliga prov för examination av blivande fastighetsmäklare. Proven finansieras genom avgifter som nämnden disponerar. Under första halvåret genomfördes 1 500 prov.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

UPPDRAGS- VERKSAMHET (TUSENTAL KRONOR)	INTÄKTER (SOM FÅR DISPONERAS)	KOSTNADER	RESULTAT (INTÄKT - KOSTNAD)	KOSTNADS - TÄCKNING %
Utfall 1995/96	1			
varav 1996				
Prognos 1997	2 000	2 000	0	100
Budget 1998	500	500	0	100

1. 1995/96 disponerade inte nämnden avgifterna

Fastighetsmäklarnämnden kommer att anordna endast ett prov under år 1998 under förutsättning att en ny utbildningsordning införs.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att RRV inte har haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende Fastighetsmäklarnämnden.

Slutsatser

Med anledning av de iakttagelser som gjorts har Kammarkollegiet och Fastighetsmäklarnämnden redan, inom ramen för ett särskilt projekt, vidtagit åtgärder för att minska balansen av tillsynsärenden. Regeringen såväl som berörda myndigheter anser dock i likhet med de utvärderingar som gjorts att en mer genomgående översyn av nämndens organisation fordras för att effektivisera och åstadkomma en bättre styrning och kontroll av verksamheten.

I samband med detta bör även en utvärdering av projektet att minska balansen av tillsynsärenden göras.

Mot denna bakgrund bör Fastighetsmäklarnämnden anvisas ett anslag på 6 068 000 kronor.

F 5. Stöd till konsumentorganisationer

1995/96	Utgift	8 706	1	
Därför 1996	Utgift	6 208		
1997	Anslag	4 100	Utgifts- prognos	4 741
1998	Förslag	4 100		
1999	Beräknat	4 100		
2000	Beräknat	4 100		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Sedan år 1990 har särskilda medel anslagits till stöd för ideella konsumentorganisationer. Medlen skall bl.a. kunna användas till stöd åt befintliga konsumentorganisationer och för att stödja och stimulera uppbyggnaden av nya organisationer.

Jämförelse mellan budget och utfall 1995/96 visar att en stor del av anslaget inte utbetalats. Vid ingången av innevarande budgetår fanns en reservation om 1,1 miljoner kronor på det äldre reservationsanslaget för samma ändamål. Förklaringen till detta är att det föreligger vissa eftersläpningar i utbetalningar av medel. Anslagna och reserverade medel för innevarande budgetår har redan utnyttjats.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Konsumentverket har under budgetåret 1995/96 beviljat bidrag på sammantaget 5 053 000 kronor till organisationer för olika konsumentprojekt. Antalet beviljade ansökningar var 59.

Särskilt stora ansträngningar har gjorts för att nå unga konsumenter i föreningar och organisationer. En fristående forskare har fått i uppdrag att utvärdera de projekt Konsumentverket beviljat stöd till mellan åren 1994 och 1996. Redovisning skall ske till verket i oktober 1997. I en delrapport redovisas att 60 procent av organisationerna upplever att projektbidragen gett direkta effekter, t.ex. i form av fler medlemmar, ökat intresse för och medvetenhet om konsumentfrågor, 80 procent av organisationerna uppger dessutom att deras projekt lett till fastare sammanhållning i konsumentfrågor inom organisationen och 90 procent att organisationen fått positiv uppmärksamhet till följd av projektet. Sammantaget är detta ett mycket bra resultat, sett i relation till de förhållandevis små belopp som genom projektansökningarna kommit varje organisation till del.

Regeringen anser att konsumentorganisationerna spelar en viktig roll i Europasamarbetet. I sin egenkap av frivilliga organisationer utövar de inflytande genom andra kanaler än dem som EU-ländernas regeringar har. Sveriges konsumentråd har under året medverkat i ett antal samarbetsorgan med bäring på Europaarbetet.

Konsumentrådet genomförde våren 1996, tillsammans med Lantbrukarnas Riksförbund, en konferens i EU-parlamentet om antibiotika i djuruppfödningen. Inom EU:s konsumentkommitté har konsumentrådet aktualiserat behovet av förändrade regler och bättre hantering av EU:s bidrag till konsumentorganisationers projekt.

Slutsatser

Sveriges konsumentråd och Konsumenter i samverkan är på olika sätt representerade i europeiskt konsumentarbete. Det är regeringens bedömning att båda organisationerna även fortsättningsvis skall kunna medverka till en fördjupad diskussion och debatt om hur konsumentskyddet skall kunna stärkas i Europa och sprida information om EU till sina respektive medlemsorganisationer. Mot denna bakgrund anser regeringen att såväl Sveriges konsumentråd som Konsumenter i samverkan bör få fortsatt ekonomiskt stöd för att företräda konsumenterna i Europaarbetet. Medel för detta har beräknats under detta anslag.

Även andra organisationer bör liksom hittills kunna få ekonomiskt stöd för konsumentprojekt som bör fördelas av Konsumentverket.

Mot denna bakgrund bör anvisas ett anslag på 4 100 000 kronor för stöd till konsumentorganisationer.

F 6. Stöd till konsumentforskning

1995/96	Utgift	3 268	¹	
Därav 1996	Utgift	2 710		
1997	Anslag	2 070	Utgifts- prognos	4 454
1998	Förslag	2 114		
1999	Beräknat	2 156		
2000	Beräknat	2 199		

1- Beloppen anges i tusental kronor

Jämförelse mellan budget och utfall 1995/96 visar att en stor del av anslaget inte utnyttjats. Vid ingången av innevarande budgetår fanns en reservation om 2,4 miljoner kronor på det äldre reservationsanslaget för samma ändamål. Förklaringen till detta är att det föreligger vissa eftersläpningar i utbetalningar av medel. Prognosen för innevarande budgetår är att anslagna och reserverade medel kommer att utnyttjas.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

I budgetpropositionen för år 1997 föreslog regeringen att Forskningsrådsnämnden skulle anvisa 1 570 000 kronor för att utveckla konsumentforskningen. Dessutom anvisades Konsumentverket 500 000 kronor för att bland annat avveckla pågående projekt, vidarebefordra erfarenheter och delta i arbetet med att utveckla konsumentforskningen. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

Konsumentverket har under budgetåret beviljat 4,3 miljoner kronor till 29 projekt. Närmare 90 procent av detta belopp har beviljats till universitet och högskolor.

Konsumentverket har initierat ett programarbete rörande konsumentssäkerhetsforskning som lett till ett samverkansprojekt med Folkhälsoinstitutet, NUTEK och Socialstyrelsen. Verket har också bistått den nordiska koordinatören för konsumentforskning, vars uppgift är att ta initiativ inom det nordiska forskningsprogrammet, med att initiera projekt för att genomföra det nordiska handlingsprogrammet för konsumentforskning.

På grund av forskningens långsiktiga karaktär och på grund av att verksamheten nyligen överflyttats till

Forskningsrådsnämnden är det i nuläget inte möjligt att påvisa konkreta resultat.

Slutsatser

Regeringen bedömer att det ännu är för tidigt att utvärdera Forskningsrådsnämndens arbete. Forskningsrådsnämnden tog den 1 januari år 1997 över ansvaret för stödet till konsumentforskningen och verksamheten är därför i ett uppbyggnadsskede. Regeringen gör bedömningen att Konsumentverket även för år 1998 bör anvisas medel för att ha möjlighet att aktivt medverka i arbetet med att utveckla konsumentforskningen. Verket har den samlade erfarenheten av hittills utförd svensk konsumentforskning och kan bidra med värdefulla konsumentpolitiska bedömningar av forskningsarbetet.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att anslaget till konsumentforskning skall uppgå till 2 114 000 kronor.

F 7. Bidrag till miljömärkning av produkter

1995/96	Utgift	6 900	¹	
Därav 1996	Utgift	3 450		
1997	Anslag	4 600	Utgifts- prognos	4 600
1998	Förslag	4 600		
1999	Beräknat	4 600		
2000	Beräknat	4 600		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Målet för miljömärkningsverksamheten är att genom frivillig miljömärkning stimulera utveckling och användning av produkter som ur miljösynpunkt är bättre än andra i övrigt jämförbara produkter.

Ett harmoniserat nordiskt system för miljömärkning av produkter, Svanen, infördes under år 1989. Danmark som tidigare deltagit som observatör anslöt sig till ordningen i juni 1997. Den frivilliga miljömärkningen i Sverige, inom ramen för detta system, organiseras och drivs av SIS- Standardiseringsstyrelsen (SIS) och leds av Miljömärkningsstyrelsen.

Miljömärkningen skall på sikt finansieras genom avgifter och ersättningar från de företag som får sina produkter miljömärkta.

Sedan den 1 maj 1992 gäller inom EU en förordning om miljömärkning. Enligt denna skall medlemsländerna utse ett eller flera behöriga organ för att handha de uppgifter som anges. Regeringen har utsett SIS att vara svenskt behörigt organ för EU:s miljömärkningssystem.

Europeiska kommissionen har presenterat ett förslag till en ny miljömärkningsförordning, vilket kommer att behandlas av rådet tidigast under år 1998. Förslaget syftar till att effektivisera arbetet med miljömärkning inom EU.

Det frivilliga Nordiska Miljömärkningssystemet styrs av riktlinjer som är fastställda av nordiska ministerrådet. En begränsning i systemet är att endast det nationella organet får tilldela miljömärkningslicenser. En svensk utgångspunkt är att i det nordiska miljömärkningssamarbetet initiera frågan om en öppning av systemet för ackrediterade (kompetensprövade) aktörer.

De utgifter som hänförs till det nordiska systemet är främst kostnader för kriterieutveckling och revidering av redan fastställda kriterier samt information om och marknadsföring av systemet. Utgifter som följer av att handha EU:s miljömärkningssystem gäller i huvudsak kostnader för att delta i kommissionsmöten av olika karaktär såsom möten med behöriga organ, expertgruppsmöten för kriterieutveckling m.fl.

Enligt SIS redovisning finansierades ca 2/3 av miljömärkningsverksamheten under år 1996 genom licensintäkter från den nordiska miljömärkningen.

Omstrukturering till aktiebolag

Miljömärkningssystemen förvaltas i dag av SIS i enlighet med ett uppdragsavtal mellan SIS och staten. Regeringen avser att i samråd med SIS under år 1998 omstrukturera organisationen av miljömärkningsverksamheten. Avsikten är att denna tills vidare skall bedrivas inom ett av staten och SIS, för ägarna icke vinstgivande, ägt bolag. Därigenom skapas en klarare och effektivare organisation med en tydligare beslutsstruktur än i den nuvarande ordningen och det svenska deltagandet i det nordiska samarbetet underlättas.

Huvudinriktningen för bolagets verksamhet skall vara densamma som i nuvarande organisation och dess skötsel m.m. liksom tidigare regleras i ett avtal mellan ägarna. Verksamheten skall syfta till att som nationellt organ förvalta det av Nordiska Ministerrådet skapade miljömärkningssystemet "Svanen" och det miljömärkningssystem, "Blomman", inom EU som regleras i förordningen EEC 880/92. Bolaget skall även, på uppdrag av staten, kunna bedriva annan därmed förenlig frivillig miljömärkningsverksamhet.

Avsikten är att staten tills vidare skall äga 10 procent av aktiekapitalet och röstetalet för samtliga aktier, genom förvärv av dessa för en köpeskilling av 1 krona, och resterande aktier av SIS.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

EU:s miljömärkningssystem har hittills gett begränsade intäkter. Kostnaderna för deltagandet i EU:s miljömärkning uppgick år 1996 till ca 1 500 000, licensintäkterna dock enbart till 253 000 kronor. Under år 1998 förväntas inte EU-märkningen ge intäkter som mer än marginellt kan bidra till att täcka kostnaderna.

Ca 1 500 svanmärkta produkter finns på den svenska marknaden. Licenser innehas av 130 svenska företag. Trettio utländska företag har registrerat sina företag hos SIS. Inom EU finns ca 160 milömärkta produkter i nio medlemsländer. Omkring 25 företag, av vilka fyra är svenska, innehar licenser.

Slutsatser

Med hänsyn till att det nordiska miljömärkningssystemet kräver ett omfattande nordiskt samarbete samt till att EU:s miljömärkningssystem inte förutses ge intäkter av någon betydelsefull storlek anser regeringen att miljömärkningsverksamheten bör få fortsatt statligt stöd. Stödet

är avsett att bidra till att täcka kostnader för kriterieutveckling och revidering av redan fastställda kriterier inom det nordiska miljömärkningssystemet samt att täcka de kostnader som kan hänföras till EU:s miljömärkningsordning. Regeringen avser att inledningsvis avsätta 2 800 000 kronor som bidrag till kostnaderna för det nordiska arbetet och 1 800 000 kronor för att täcka kostnaderna för arbetet som kan hänföras till EU:s miljömärkningssystem.

För att skapa en klarare och effektivare organisation med tydligare beslutsstruktur än i nuvarande ordning och underlätta det svenska deltagandet i det nordiska samarbetet anser regeringen att miljömärkningsverksamheten bör bedrivas i bolagsform, i vilket bolag staten skall äga upp till 10 procent av aktiekapitalet och röstetalet för samtliga aktier.